

Şebnem Işığüzel

Venüs

BİR AİLE TARİHÇESİ, BİR YAŞAMÖYKÜSÜ

İletişim

Şebnem İşigüzel

VENÜS
Bir Aile Tarihçesi,
Bir Yaş am yk s 

ŞEBNEM İŞİGÜZEL, 1973 yılında doğdu. İstanbul Üniversitesi'nde antropoloji okudu. İlk kitabı *Hanene Ay Doğacak* 1993 yılında yayımlandı. Aynı yıl Yunus Nadi Öykü Ödülü'ne değer bulundu. Sonra sırasıyla Öykümü *Kim Anlatacak* (öykü, 1994), *Eski Dostum Kertenkele* (roman, 1996), ağırlıklı olarak *Radikal İki*'de yayımlanan yazılarını topladığı *Neşeli Kadınlar Arasında* (deneme, 2000), *Sarmaşık* (roman, 2002), *Çöplük* (roman, 2004), *Resmigeçit* (roman, 2008), *Kirpiklerimin Gölgesi* (roman, 2010) kitapları yayımlandı. Çocuklar için *Annem*, *Kargalar* ve *Ben'i* (2011) yazdı. Hayatını yazarak sürdüren Şebnem İşigüzel, Tamar ile Ararat'ın annesidir.

İletişim Yayınları 1920
Çağdaş Türkçe Edebiyat 280
ISBN-13: 978-975-05-1274-2
© 2013 İletişim Yayıncılık A. Ş.
1. BASKI 2013, İstanbul
2. BASKI 2013, İstanbul

EDİTÖR

Bahar Siber

KAPAK

Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI

Joe Tabb

UYGULAMA

Hüsnü Abbas

DÜZELTİ

Çiğdem Hüner

*Belkise, Resmiye, Zeynep ve
Kıymet hanımefendiler için...*

Göbek Deliği

Göbek deliği annemizin hatırasıdır. Hem bağımlılığımızın hem bağımsızlığımızın işareti. Benim için biraz farklı tabii. Evet, sanırım buradan başlamak en doğrusu: Doğuyla batının tam ortasında, İstanbul Boğazı'nda dünyaya geldim. 23 Temmuz 1908'de bir kayığın içinde. Hatta, "Neden erkek değil de kız!" diye öfkelenen babam ter ter tepinip kayık alabora olduğundan, suyun içinde.

Önce, ayak bileklerine kadar ıpılık suyla dolan kayığın batmakta olduğunu düşünmüş, korkmuşlar. Anacığım çığlığı koyverip ıkınmaya başlayınca dünyaya gelmekte olduğumu anlamışlar. Tam o sırada İstanbul Boğazı'nın güçlü akıntılarından birisine tutulmuşlar. Babamla aynı milletten iriyarı Arnavut kürekçi küreklere ne kadar asılırsa asılsın, bulundukları yerde firdönüp kıyıya varamamışlar. İşte bu durumun neticesinde doğuyla batının tam ortasında dünyaya gelivermişim.

Annem, ortadan ikiye ayrılır gibi acı çekerken, babam, anasına bu acıyı yaşatanın güçlü kuvvetli bir oğlan olduğunu düşünüp, "Oğlan geliyor bre!" diye seviniyormuş. Çok şükür, annemin gölgesi gibi yaşayan Nergis yanıımızdaymış ve dünyaya gelmeme yardım etmiş. Ailenin bütün kadınlarını doğurtan Nergis'e rağmen, annemin feryatları Üsküdar'dan Galata'ya, şehrin her iki yakasında duyulmuş.

Olacak şey değil ama aynı günün gecesi pek mühim bir karar alacak olan Sultan, Yıldız'daki yüksek duvarlı sarayının basılıp kendisinin kazığa oturtulacağı söylentisiyle, kim olduğu bilinip kendisine bir suikast daha tertip edilmesin diye alelade bir kayıkla Boğaz'da gezer gibi yapmaktaymış. Annemin çığlıkları duymuş, merak edip kayığını bizden tarafa vira ettirmiş.

O sırada annem Müslümanların eklediği minareleriyle Ayasofya'yı, yedi göbek öteden ninesinin ölüsünün çıktığı, şimdiki Sultan'ın oturmaktan korktuğu Saray'ı, bir diğer ninesinin buz tuttuğu bir kış üzerinde yürüdüğu Altın Boynuz'u tersten görmekteymiş. Af buyurun, Altın Boynuz deyip geçemeyeceğim. Denizin yumuşakça karanın karnına battığı körfezciğe verilen bu isime, bizim ailenin kadınları, müstehzi bir ifadeyle, hep itiraz etmişler. Hepsi birbirinden habersiz Altın Boynuz'u mahrem bir şeye benzetmişler.

Onun adı Altın Boynuz değil, olsa olsa..." demiş her biri.

"Aman onun altından olanı var mıdır ki?" demiş içlerinden birisi.

Belki Sultan'inkisi altındandır!" İşte buna çok gülmüş hepsi.

"Ben gördüm, altından değildi," demiş Saray'ı görüp geçiren.

"Üstelik boynuza hiç benzemiyordu!"

"Hem Sultan'ın boynuzları başka yerde!"

"Ha! Ha! Ha!"

Annem gözlerini ninelerinin, annesinin ve pek tabii kendisinin üzerine lakırdı etmeye doyamadığı Altın Boynuz'a mıhlamış, son bir gayret ıkmış.

Bu sırada kürekçi bunun çığlıklarına dayanamayıp kendisini atmış mı suya? Babam da "Bre deyyus nereye?" diye akıntıdan kurtulamayıp sandalımızın çevresinde biçare kulaçlar atıp duran kürekçinin kafasına boşta kalan küreği indirmesin mi? Nergis'in anlattığına bakılırsa, kürekçi son bir gayretle, karpuz gibi patlayan başını suyun üstünde tutmaya çalışmış. Sonra birazdan bizim de tecrübe edeceğimiz üzere suyun dibini boylamış. Kafasından akan pelte pelte kan, sandalımızın çevresinde halka halka genişlemiş.

"Ayol bütün Boğaz kana bulanacak sandım," diye anlatırdı Nergis.

"Bre amma kanı varmış, Boğaz, Kızıl Boğaz olacak bundan böyle," demiş bulunmuş babam. Demiş bulunmuş diyorum çünkü hafiyeliğe meraklı ve Kızıl Sultan lakaplı Sultan'ı taşıyan kayık bize doğru yaklaşmaktaymış. Sonuç: Sultan, babamı duymuş. Felaketin kulakları vardır, sizi duyar ve gelir. İşte tam bu sırada, kafam yerine kıcımı annemin apış arasından çıkarmışım. Annemin iniltisi kesilmiş, sesi çıkmaz olmuş. Bu baygınlığın ne kadar sürdüğünü Nergis de bilmiyormuş. Duyulan tek ses, aheste çekilen küreklerden dökülen suların sesiymiş. Çünkü Sultan, suikast olmasa bile kendisine bir komplonun düzenlendiğini düşünüp "Aheste çek kürekleri kürekçi!" emrini vermiş.

Bu sırada annem sağ olduğunu hissedip çığlığı basmış. Gözlerini, Altın Boynuz'dan başının üzerindeki gökyüzüne çevirmiş:

"O yüksek, o şimdiye kadar bildiğim gökyüzü nerede?"

Ne böyle bir acı duymadığını itiraf etmeye, ne de zaten hiçbir şey bilmiyormuşum demeye vakti olmuş. Nergis, "Neredeyim?" diye soran gözlerle bakan anneme "Ayol, on dört yıl önce ayak bastığımız İstanbul'dasın," demiş. "Hani ayak basışımızla tir tir titreyen, minarelerinin önümüzde secde ettiğini gördüğümüz, biz böyle söyledikçe kocan olacak hıyarı, acısı alman hıyar gibi öfkeden köpürttüğümüz..."

Nergis, hayatta en iyi becerdiği şeyi yapıp annemi lafa tutarken ki "Bre bu deniz tutması gibi bir şeydir," derdi babam, annem bir an çevresine kulak kabartmış. Yaklaşan kürek seslerini ve yanındakilerle Fransızca konuşan Sultan'ı duymuş. Yaklaşmakta olanın Sultan olduğunu anlamış çünkü yanındakiler Fransızca "Majesteleri" diyorlarmış. O anda başucunda kim durursa dursun, ne söylerse söylesin, ümranda bile değilmiş! Sadece bu insanların onu, şimdi

bambaşka bir şekilde anladığı için kendisine bu kadar güzel görünen hayata tekrar kavuşturmalarını istiyormuş.

Anneme bir anda hayat nasıl güzel gözük müştü acaba? Üstelik kışüstü gelmeye çalışan bir bebeği dünyaya getirirken? Annemin hikâyesi, olmayan göbek deliğimde saklı. Fırsatını bulmuşken açıklayayım: Bu ailenin kadınlarının doğuştan getirdiği izleri taşıyorum ben. Sadece ben mi, hepsi taşımış bu izleri. Önüne kaç büyük eklersiniz bilmiyorum ama en büyük ninemiz apış arasındaki gülleme lekesiyle doğmuş. Ondan sonrakine bu lekeyle birlikte kendisine hamileyken annesinin tecrübe ettiği hayattan bir leke daha eklenivermiş: sol kalçasının üstündeki aslan pençesi lekesi. İşte ben bütün bu lekelerle birlikte annemin bana hamileyken yaşadığı bir olay neticesinde vücuduma nakşettiği, ilk kez bende belirecek olan lekeyi, izi, nakışı yüklenmiş olarak dünyaya geliyorum. Merak ettiyseniz gövdemdeki diğer izlerin çetelesini yapıvereirim: Sultan'ın boynuzunu tarifleyen ninemin yapışık ayak parmağını, bir diğer ninemin gut hastalığını, kanla ve bizi var eden zerreye kuşaktan kuşağa geçen bütün hastalıkları: Ateşli romatizma, şeker, damar sertliği, kalp, sara.

Doğu ve batı arasında doğmaktan öte meziyetlerim var anlayacağınız. “Lekeleri, hastalıkları, izleri, kusurdan değil meziyetten mi sayıyorsun a aptal?” diyebilirsiniz bana. Kusurlarımız meziyetlerimizdir esasında. Kusursuzluk var olmamak tır bir bakıma. Çünkü bu âlemde hiçbir göz kusursuz bir şey görmemiştir.

Ailemi var eden kadınların minicik birer mührü sayılabilecek olan izleriyle doğuyorum. Hiçbirimiz aile tarihimizden kaçamayız. Elbette onu geride bırakabiliriz. Ama o her koşulda orada durur. İşte ben de kaçamadığım aile tarihime göbekten bağlı, olmayan göbek deliğimle doğuyorum!

Kokain

“İyi ama bu çocuğun göbek deliği yok,” demiş, demiş bulunmuş Nergis.

“Bre göbek deliğini bırak şeyi yok!” demiş babam.

“Neyi yok?” demiş Nergis.

Sanki cinsim yokmuş gibi! Anladık, doğu ve batı arasında silik soluk lekelerle ve kanımda taşıdığım hastalıklarla dünyaya gelmekteyim ama bir hilkat garibesi değilim! Beni hayalinizde çirkinler çirkinini olarak tasavvur etmeyin. Bilakis: Güzelim. Fettanım. Her ikisinin de püsküllü olan cinsinden başa bela olduğunu yaşayıp göreceğim! Ayrıca güzellik insanın kendisine biçtiği değerdir. Ben böyle söyleyince, “Fesuphanallah, vallahi doğru söyledin,” derdi Nergis.

“Güzele bakar geçersin ama çirkinini seyretmeye doyamazsın.”

Neyse, biz devam edelim: Kıçüstü dünyaya gelmekte olan bana bakıp:

“Bre yoksa bu erkek cinsinden değil mi?” diye öfkelenen babam, “Bir cemiyete girsem, gölgemi mi buyur eder oturtursunuz, beni mi?” diye sorardı.

“Elbette gölgeni, hıyar!” derdi Nergis usulca, bir taraftan bana elma soyarken. “Elbette beni! Karılar gölge gibidir. Değersiz, önemsiz, yok!”

“Benim karnım böyle laflara tok!” derdi Şekina Halam: “Öyle tok ki, şimdi işkembemi şuracığa çıkarıvereceğim.”

Gerçekten bir keresinde kusup etrafı batırmıştı da babam bu lafı korkusundan etmez olmuştu.

“Ayol, kendini durup dururken nasıl kusturdun öyle?” diye soru vermiş ti Nergis. “Erkek cinsinin bu aşağılamaları içimdeki kadınlığı kabarttıkça kabarttı, kabaran kadınlığımın küçük dilime değmesiyle...”

“Ayol, sen çok yaşa!”

Gerçekten de öyle oldu. Şekina, Nergis kadar maceralı ama onun kadar uzun olmayan ama yine de uzun sayılabilecek bir hayat yaşadı. Ardında bıraktığı mahrem izler ve gizlerle kendi çapında bir ölümsüzlük kazandı.

Anlatacak ne çok şey var!

Yahu şu Kızıl Sultan da ne aheste geliyormuş! Oysa kavrulmuş kalmış imparatorluğa getirilecek yalancı bahar ve özgürlükler yağmur taşıyan bulutlar gibi gece yarısına varmaz İstanbul'da olacaktı. Anayasa, meclis, herkese eşit haklar falan filan... Falan, filan kimdir seni kandıran? Çünkü bu saydıklarımđan hiçbirisi bu topraklarda benim taşıdığım doğum lekeleri, izler, acayıplikler ve kalıtsal hastalıklar gibi gözle görülür, varlığına kanıt gerektirmez biçimde beliremedi. Dünyaya gözlerimi açtığım 1908 yılında ilan edilen medeni ve insani şeyler bu ülkede gölge gibi kaldı: Üzerine bas geç! Üzerine çık çiğne! Hem var hem yok, tıpkı gölge gibi!

Ay, ben nasıl bir memlekete doğuyorum diye düşünmedim değil. Ama geç kalmış, dünyaya gelmek üzere yola çıkmıştım işte. Babama kalırsa kayığımızın alabora olmasının nedeni kendisinin “Bre yoksa benim kızım mı olacak?” endişesiyle tepinmesi değil, nihayet burnumuzun dibinde biten Kızıl Sultan'ı tanıyıp “Sultanım sen çok yaşa!” nümayışinde bulunmasıymış. “Hadi oradan, baban bizi kandırmasın,” diyebilirsiniz. Hep kandıracak ama bu defa değil. Gerçekten babam Sultan'ın neye benzediğini biliyormuş, gözleriyle görmüş. Sultan arabasıyla midesi ekşiye ekşiye ve bu sebepten suratını ekşite ekşite cuma namazına giderken, başına üşüşen sinekleri kovar gibi salladığı eliyle selamladığı halkın arasından birisi olarak değil, İstanbul'a geldikleri 1894 yılında bizzat huzuruna çıkarak, kollarını açsa kucaklaşacak mesafeden görmüş Sultan'ı, daha ne olsun? şunu merak edebilirsiniz tabii:

Babam, Sultan'ın huzuruna niye çıkmış?

Ama ben sizin yerinizde olsam bu seansın adını niye “Kokain” koyduğumu merak ederdim. Sonra da seans da nereden çıktı, diye sorardım.

Mezarında Dirilen Adam

Anlatayım: Hayır, seansın adını niye Kokain koyduğumu değil. Niye seans dediğimi hiç değil. Hele İkincisinin açıklamasını yapmaya kalkarsam nereden başlayacağımı bilemem. İnsanın kendisini anlatması zordur. Çünkü insan kendisini tanıdığını sanır ama tanımaz. İnsan kendi kendisi için bir muammadır! Muamma demişken: Annemin muamma olarak nitelendirilen bir sözü üzerine kalp krizi geçiren babam öldü sanılmış. Evet, babamın Kızıl Sultan'ın huzuruna çıkma sebebini anlatıyorum. Aslında bu kadar basit değil tabii: Tavan arasındaki sandıklar arasındaki bavullardan birisinin göbeği deşilmiş astarının arasına kayıp düşüvermek suretiyle hayatta kalmayı ve kendisini bana okutturmayı başarmış, besbelli ihtiyatlı bir elin kaim gövdesinden ayırdığı, çürümüş bir dikişin bir arada tuttuğu sayfalardan müteşekkil incecik bir deftercik bulmuştum. Büyük harflerle “Mezarımı Derin Kaz!” başlığının atıldığı bölümün ilk cümlesi ne yazık ki, dereciklerin çamurlu dibi gibi busbulanıktı ve okunmuyordu. Ancak ikinci cümlenin ardı sıra gelenler apaçık ortadaydı. Diyeceğim o ki, babamın huzura çıkma hikâyesini size en iyi o satırlar anlatabilir.

* * *

“Allah'ım, diye böğürüp yere yığılmışım.

Otel doktoru, sonrasında çağırılan doktor, herkes “Öldü,” demiş benim için.”

* * *

Babamın hatıratı olduğunu düşündüğüm kargacık burgacık satırların devamıysa şöyle gelmekteydi:

* * *

“Hanımefendi Frenk usulü yas giysilerini giyip gamlı bir baykuş gibi başköşeye geçip hıçkırıklara boğulmuş. İstanbul'un, Bursa'nın, İzmit'in, Adapazarı'nın, Çorlu'nun, Silivri'nin bütün Arnavutları evimiz olmadığından kaldığımız otelin merdivenlerine ordu gibi dizilmişlerdi. Yeni doğmuş bebek gibi kefenlenmeden önce köpük köpük yıkamışlar beni. ‘Cennete dünya kiriyle gitmesin, sabunlayın ayaklarının altını,’ diye çıkışan hocanın dediğini yapıp, ovmuşlar ayaklarımın altını. İstanbul'daki biricik dostum, hiç tanımadığım soydaşlarım arasında bir başına bırakmamış beni. Cenazemi yıkayanlar arasındaymış ve bir ara onun elini sıkıvermişim. Bilim nedir bilen, merakından kadavraların kesilip biçildiği derslere bile giren

aziz arkadaşım, önce soğuk suyun üzerine sıcak su döküldüğünde bedenimin cansız olsa bile hareket edebileceğini düşünmüş. Bülbül Deresi Mezarlığına vardığında hâlâ bunu düşünmekteymiş. Öldü sanılan fani bedenimden bir işaret daha almak arzusuyla, kefenimi sıyırıp bileğimi tutamadığından, kefenimin üzerinden nabzımı yoklamış, kısa süren dostluğumuzun methiyesini düzmüş. Bu sırada İmam Efendi gelip ‘Gavura ait olan ölüyle konuşmak âdetini de nereden çıkardınız!’ diye bunu benim başımdan defetmiş. O da son bir çare olarak çekirdek külâhı gibi kefenin, başımın üzerinde kalan parçası yüzüme indirilirken şah damarımı yoklamış. Eline sanki can vermekte olan bir serçeciğin gagası dokunup kaçmış gibi olmuş. Amma velakin hemşerilerim beni öyle bir hiddetle, hırsla, teneşirden alıp mezara yollanmışlar ki, dostum bu şüphesini dillendirme fırsatı bulamamış.

Son çare, beni ebedi istirahatgâhıma indirecek iki kişiden birisi olarak mezarıma inmiş. Başucuma geçmiş, tam içinde çıkmamış bir canı sezdiği fani bedenime dokunacak iken, Arnavut soydaşlarımdan birisi, “Bre, şu gavurun Müslüman mezarında işi ne? Eski köye yeni âdet mi bu?” diye çıkışmasın mı?

‘Yuh olsun bre!’

‘Zındık, bilmez misin usul kaide?’ diyenler, hatta mezarımı derin kazan küreğin sapıyla kafasına bir tane indirenler peyda olmasın mı?

Mezarımdan, mezarcının el vermesiyle çıkan, çıkabilen, yegâne arkadaşım “Af buyurun, dalgınlık,” deyip olgunlukla karşılamış soydaşlarımdan feveranını.

‘Merakını mı gidermek istedin ey gavur?’ diyen densizleri duymazdan gelmiş gelmesine de, o kalabalığın arasından çıkıp yanlışlıkla kadınların bekleştiği haremlik kısmına düşüp kendisini cenaze kalabalığının dışına atana kadar kafasında yirmi bir yumru baş göstermiş.

Benim zavallı arkadaşım ölmediğime, canımın çıkmadığına olan inancını kalbinden silip atamayıp bir serviye sırtını dayamış, başlamış artık inanması gerektiğini düşündüğü ani ölümüm için gözyaşı dökmeye. Tam bu sırada, gökten bereketli yağmur damlalarıyla birlikte yaşlı bir karga inmiş. Arkadaşım, karganın yaşlı olduğunu, insanlara olan yakınlığından ve artık bu dünyadan zerre korkusunun kalmadığını belirten hal ve tavırlarından anlamış. Anlaşılan bu yaşlı kargacık etinin yenmeyeceğinin ancak ekili tarlaları talan ettiğinde gazezle öldürüleceğinin de idrakındaymış. Şimdi tıpış tıpış yürüdüğü yerin bir mezarlık olduğunun bile pek farkındaymış sanki. Dili olsa konuşacak deriz ya, dili olan bu karga kendi usulünce sesler çıkarmış. Kanadını bir kol gibi kaldırıp, anlatır gibi söylenmiş, gözlerini de arkadaşımın gözlerine dikip bakmış. Arkadaşım bunu bir işaret bellemiş.”

* * *

Doğrusu bu satırları okurken, “Kimmiş bu arkadaş, babamın hiç arkadaşı yok ki!” diye düşünmedim değil. İstanbul’a göç ettiklerinde bir Arnavut’un yapabileceği en iyi işi yapıp toprak işleyen babamın bir ortağı vardı o kadar:

* * *

“Bir Arnavut ekmek alacağı yerde barut alır diyeyim siz anlayın: Cenaze kalabalığı dağılırken bile arkadaşım sırtını dayadığı servinin altından kalkmamış, mezarlığı terk etmemiş. Benim kavgacı soydaşlarım saya söve onun yanından geçip gitmişler. Hatta en şüphecileri, ‘Mezara bir şey mi yapacak acep?’ diye bir düzine adamı asker bölüğü gibi mezarımın başına dizdirmişler. Yağmur dinip kara karga silkelenip güneş yüzünü gösterince, helvamı yiyip cenazeye gelmiş bulunan gönüllü mezar başı nöbetçilerine uyku hali hasıl olmuş. Ortaya çöken sessizlikte mezarımdan gelen uğultular duyulmuş. Kiminin arabacısı, kiminin lağımcısı, kiminin ortalıkçısı olan bu gönüllü Arnavut fedailerinin yedisi korkudan altını ıslatmış, diğer yedisinin dili tutulmuş. Buna rağmen arkadaşımdan aldıkları emri yerine getirip el çabukluğuyla mezarımı kazmış ve beni, bana gerçekten mezar olacak çukurun dibinde otururken bulmuşlar. Öksüre tıksıra çıkmışım dışarı. Salavat getirerek kucaklamışlar beni ya hiç hatırlamıyorum. Bir fukara gibi kefenime sarılmış, anadan üryan, ardımda topraktan incecik bir yol bırakarak Pera Palas Oteli’ne getirilmişim, yine haberim yok. O vakit otel lobisinde bekleyip enteresan haberleri, İstanbul’a gelen zenginleri, sosyeteyi fotoğraflayan Foto Vaskilidis bir fotoğrafımı çekmiş. İstanbul gazeteleri haramdır, günahtır deyip kullanmasa da, Amerika ve Avrupa’da boy boy basılmış bu fotoğrafım: ‘Mezarında Dirilen Adam.’ Yüzüme patlayan flaş ışığını karanlık bir rüyanın sonu gibi anımsasam da devamı yok belleğimde. Sadece bu olaydan sonra üzerime olgunluk çöktü. Bir çocuk gibi sustum.”

* * *

Babamın ağzından yazılmış son cümleciği okuduğumda sizin kadar şaşkındım. Aynen sizin gibi, “Ne yani, sandalın tepesinde ‘Kadınlar gölge gibidir!’ diye böğüren adam mı yazmış bunları?” diye soruvermiştim kendi kendime. Neyse şu mezarda dirilme hikâyesinin sonunu getirelim:

* * *

“Diri diri gömülüp, yatağımdan kalkar gibi kalkıp silkinip çıktığım kabir hayatım, Saray çevresinde merak uyandırdı. Aynı günün akşamı, Saray’dan bir davet aldım, hem de apar topar. Daveti bana bakan doktor getirdi üstelik. Saray’daki marangozhanesinde keyfine marangozluk ederken çıkan omzunu yerine takıverdiği Sultan’ın yanında konuşulmuş başımdan geçenler. ‘Polisiye bir mesele olabilir mi içinde? Gelsin anlatsın huzurumda,’ demiş Sultan da. Doktor ‘Öksür hele,’ dedikçe otelin kar beyazı yorgan ağzına, ağzımdan burnumdan toprak yağıyordu. Ancak, mezarımın başından ayrılmayarak hayatımı kurtaran aziz dostum Saray’dan aldığım bu davete sinirleniverdi. Kara kaşları tente gibi inmişti gözlerinin üstüne. Pek fiyakalı, bir o kadar da dudağının üstüne iliştirilmiş gibi duran sevimli bir bıyığı vardı.

‘Bu hergelenin yönettiği devlet, Anadolu’dakilerin sırtından sopayı, cebinden vergiyi eksik etmiyor!’ dedi.

Doktor bir kaburgamın kırıldığını tespit etti bu arada. ‘Yavaş hareket et,’ demekten başka bir

çaresi yoktu. Sonra, havasız burası diyerek pencereleri açtırdı. Otel odamız bir anda kuş cıvıltılarıyla doldu. Kuşlar sebebiyle İstanbul'un kendine mahsus bir neşesi ve zarafeti vardı. Odanın havası ve muhabbeti değişsin diye "Türklerin çok sevip korudukları her cinsten sayısız kuş yüzünden," diye başladım söze. Gelin görün ki engereğin dilindeki zehirden farksız diliyle aksi zevcem, 'Haksızlıklara karşı hakkınızı savunun efendim!' demez mi?

Kulaklarıma inanamıyordum. Herkesin önünde onu azarlamaktan hiç çekinmedim: 'Biraz önce neler işittim senden? Nereden öğrendin bu lakırdıları?' dedim. Hızımı alamadım, tıpkı ebeveyniymişçesine, terbiyeye çektim onu: 'Senin ağzından bir daha böyle lakırdılar duymayayım!'

Frenk karıları gibi yakası ve kol ağzı farbelalı beyaz bir gömlek giymişti. Böylece sinirlendiğinde al al olan yüzünün rengi iyice ortaya çıkmıştı. Küçük ellerini lacivert etekliğinin üzerinde hınçla yumruk yapmıştı.

O otel odacığında, o gece son bir şey daha söyledi: 'Anadolu'da öyle çok kan döktü ki Kızıl Sultan'a çıktı adı!' 'İyi,' dedim bendeniz de 'Bu akşam o kızıl sakalından tutar, suratına tükürürüm!'

Güldü benim canımın içi. Yine de bir kadın olarak onun bu kadar çok şey bilip sayıp söylemesine kızmıştım. Kocalık hakkımı kullanıp onu azarlamaya doyamadım: 'Susup oturmayı bilmez misin? Ne biçim kansın sen!'

O utandı, bendeniz yatağın içinde hazirola geçtim. Bu gece gerdeğe girmek neymiş görecekti!"

* * *

Devamı yok.

Ancak Şekina ve Nergis'in güle eğlene anlattıkları üzere, bütün İstanbul'a mezarda dirilen adam olarak ünü yayılan babam, yıkanıp paklandığı halde paçalarından dökülen toz toprakla Sultan'ın huzuruna çıkmış. Sultan iki cümlede gerçeği öğrenince merakı solmuş, başını "Nadir, *allez voir ce qu'ils font*,"^[1] diye bağırان papağanına çevirmiş.

Babamı da karga tulumba Yıldız Sarayı'nın kapısına koymuşlar.

Kokainmaniya

“Sanki kendileri çağırmamış gibi!” der, kahkahayı basardı Şekina:

“Bizimki paçavraya dönmüş bir halde geldi. Sanki saraydan değil mezardan yeni çıkmış gibiydi. Erkek cinsi değil mi? Arsız. Anlatacağım diye tutturmuş. ‘Git be adam! Sultan seni dinlemek istemiyor,’ demişler ama bizimki ‘Mezardan nasıl çıktığımı anlatacağım,’ deyip durmuş. Arsız. Arsız. Arrrrrsız!”

“Söyle! Erkek cinsinin siz kadınlar için ettiği bütün kötü lakırdıları onlar için söyle!” diye tempo tutardı Mösyö Zako.

Mösyö Zako, babamın Yahudi tüccar arkadaşı.

Kahve telvesi Şekina’nın dişlerini boyardı:

“Olmaazzzz Mösyö Zako!” derdi tadına doyamadığı kahve telvesinin dişlerini boyadığından haberdar.

Aslan yelesi gibi saçların, âşık boğan memelerin, değirmen taşı gibi göbeğin, küp gibi kalçaların, iki Arap atının çektiği arabasını İstanbul’un engebelerle dolu yollarında zorlayan endamının yanında, şaşar kalırsınız, incecik, kağıt gibi bir dili vardı Şekina Halamın. İşte o kağıt gibi incecik diliyle inci gibi dişlerini yalayıp temizleyiverir, devam ederdi:

“Sonra biz de o erkekler gibi oluruz ama eşit olmayız Mösyö Zako!”

Mösyö Zako, Şekina’nın dediğini anlıyor muydu bilemem ama fırsatını bulur bulmaz koklamaya doyamadığı bir çiçekmiş gibi gözlerini kapatıp burnunu dikip ona sokulmaya çalışırdı. Şekina buna karşı çok basit bir taktik geliştirmişti: İngiltere’den beraberinde getirdiği yelpazeyi, ah bir de İngiltere var tabii, anlatmasam olmaz: Babamla annem evlenip İstanbul’a doğru yola çıkarlarken, babam, kendi deyimiyle evde kalmış ablalarını ve dul yaşlı annesini Adriyatik Limanı’ndan, İstanbul diye Londra’ya giden bir gemiye bindirmiş. Bütün dünyanın bir yerden kalkıp bir yere gittiği, göç ettiği günlermiş o günler. Herkes hâlâ yerini yurdunu bulabilmiş değil ya neyse, kendilerine Arnavut diyenler de ya İstanbul’a, ya da İngiltere’ye göç ediyorlarmış. Babamın İstanbul diye bunları gönderdiği kendi deyişleriyle “Frenk memleketinde” yaşlı annesi ve beş kız kardeşi tifodan ölen, bir tanesi sırra kadem basan Şekina Halam, Londra’dan İstanbul’a doğru yola çıkmış. Avrupa’yı türlü acayip maceralarla katedip 10 Temmuz 1894 tarihinde bu yanlışlığı yapan ağabeyinin yakasına

yapışmak üzere İstanbul'a varmış.

Annemle babamın, karadan, atlı arabayla gelecek olsalar bile, İstanbul'a doğru taş çatlasa bir ay sürecek yolu 355 günde almalarının bir nedeni varmış. Hikâyenin burasında "İlahi adalet!" derdi halam:

"İstanbul'a onlarla aynı gün varmayayım mı?"

"Ayol senin de ayak basmanla şehir tir tir titreyip minareleri önünde secde etti mi?" diye merakla sorardı Nergis.

"Deprem oldu deprem!" derdi halam.

Özetle: Ailem İstanbul'a vardığında büyük İstanbul depremlerinden birisi oluvermiş. On bir yaşımı sürdüğüm yaz tavan arasında bulduğum o deftercikte depremi anlatıyordu. Evet, karar verdim, o deftercikte ne var ne yok buraya yazacağım. Zaten aile tarihi başka türlü nasıl yazılır ki? O vakit çocuk aklıma şüphe düşürmeyen depremle ilgili satırların ilk cümlecigi yıllar sonra aklıma takıldı:

"İşte o anda yüce Allah benim yerime bu kabahati saklamaya karar verdi."

Bu satırların babamın ağzından yazıldığını kabul edersek, babamın Allah'ın yardımına sığınıp sakladığı kabahati acaba neydi? Çok sonra tecrübe edeceğim üzere, insanların olduğu gibi ailelerin de sırları vardı. İnsan kendi sırrını sümüklüböcek gibi arkasında belirgin izler bırakmadıysa diline hakim olarak ve pek tabii uykusunda konuşmayarak kolayca saklar. Ailelerin sırlarını saklaması için dayanışmaya ihtiyaç vardır. İşte aile birliği bu sırlarla korunur. Ailemin sırlarını benden başka taşıyan kimse kalmadı. Bilmem, belki ben de daha fazla taşımam, sizinle paylaşırım. Aman canım neyse ne, kışında var pervane! Şimdi, deftercikteki depremle ilgili şu karalamalara bakar mısınız lütfen:

* * *

"Bre o ne uğultuydu, bre o ne sarsıntıydı, bre sanki yer yarıldı, bre üç kere havalanıp yeri öptüm, bre koca koca serviler secde edip doğruldu, bre heybetli Tarabya tepesi kaydırak gibi indi denize, çıktı, bre güzelim İstanbul yüzüne tozdan bir peçe ilıstırdı, bre güzelim şehir ayağına diken batmış gibi inlemeye başladı. 10 Temmuz 1894 büyük İstanbul zelzelesi işte böyle vuku buldu."

"Ama ben hiçbir şey hissetmedim," derdi halam. "Viyana'dan beri ayağımı attığım her yer tir tir titriyordu çünkü!" "Ayol, Frenk yollarında sıtmaya mı tutulmuşun?" derdi Nergis.

"Hayır. Sadece dünyayı burnumun deliklerinden içime çekiyordum."

"Burun deliklerin mağara büyüklüğünde olsa bile dünyanın oraya sığmasına imkân ihtimal yok! İtiraf et şu zavallı garibe, ayağını yerden kesen neydi?"

Halamın, Nergis'in adını ilk defa duyacağı bir cevabı vardı: "Kokain."

Bence Nergis'i ölümsüz kılan bedeni değil zekâsıydı: "Afyon gibi mi?"

Eh derdi halam, "Ehhhh..." Paris'te gördüğü gibi Matmazel Öjeni'ye boyattığı kırmızı tırnaklı ellerini benim içinde doğduğum kayık gibi sağa sola sallayarak:

"Şöyle, böyle."

Nerede kalmıştık: İşte aynı ojeli eller İngiltere'den beraberinde getirdiği tavuskuşu yelpazeyi şak diye açardı:

"Kuğular çok zarif hayvanlardır ama bir kanat çırpışıyla kolunuzu kırabilecek güçtedirler."

Şekina, Mösyö Zako'nun kolunun istemeden de olsa kırılmasına sebep olduktan sonra söylemişti bunu. Anlayın işte: Mösyö Zako yine bir çiçek gibi halamı koklamak istediğinde, yelpazeli kolun bir rüzgârıyla... Yaaa...

İnci Gibi Bir Kız

“Kokain var mı kokain?” O yelpazeli kadın her gün gelip bunu soruyor bre, dedi bana İstanbul’un en büyük eczanesinin sahibi.”

Babam kendisine gelen şikâyeti dillendiriyordu.

“Söyle onlara beni sana şikâyet etmesinler.”

“Ya kime şikâyet etsinler?”

“Seni sana şikâyet ettikleri gibi beni de bana şikâyet etsinler.”

“Ama ben erkek cinsine mensubum,” der, son noktayı koyardı babam: “Bir kadın ölene kadar ebeveyniyle yaşamaya mahkûmdur. Ebeveynleri ölmüşse cemiyet ona kocasından, ağabeyinden, kardeşinden, olmadı eniştesi, dayısı, amcası, dış kapının mandalı kuzeninden ebeveyn tayin eder. Kadın ona şikâyet edilir, onun iznini alır. Bre ne sıkıcı şey, iyi ki kadın doğmamışım.”

Şekina Halam sinirlendiğinde yelpazesini öyle hızlı sallardı ki başının üstünde uçuşan sinekler rüzgârına kapılır, yere düşerlerdi.

Mesele şuydu: Yanında getirdiği bitince, İstanbul’un altını üstüne getirmiş, dünyayı içine dolduran kokaini bulamamış. Kokaini bulamayınca kendi kendini yatıştırmanın yolunu da bulamamış. Tütün, kokainin yerini tutmamış, acıyı ve yoksunluğu azaltmamış. Morfin ve afyon midesine iyi gelmemiş, gaz yapmış, midesini dinamit lokumuyla doldurulmuş gibi şişirmiş.

Ah kokain!

O yıllarda pek moda olduğu üzere doğuyu merak edip Kahire, İskenderiye, Şam, Beyrut, Halep’ten geçip İstanbul’a uğrayan Avusturyalı bir Kulak Burun Boğaz Hekimi’nin “Bende bir parça olacak,” dediğinin iddia edilmesi üzerine, aşktan tek dileği uzak bir düş olarak kalması olan Şekina’nın bu ricası suya düşmüş.

Bizim gibi suya düşmüş demeliyim.

Hiç merak etmeyin, Avusturyalı Kulak Burun Boğazcı’yla Şekina’nın kokain müptelalığında buluşan aşk hikâyesini anlatacağım. Ama şimdi izin verin şu dünyaya gözümü açayım:

Dünyaya kıştüstü gelirken kendimi birdenbire gerisin geriye, içeri çekivermişim. “Fesuphanallah böyle doğmaktan vazgeçenini ilk kez gördüm,” derdi Nergis.

“Bre, kız cinsindense hiç doğmasın daha iyi!” demiş babam.

Bu sırada annemin karnı, çuvalın içine konulmuş kedi gibi hareketlenmiş.

“Ayol pek marifetli bir kız bu, kendi kendisini döndürüyor vallahi,” demiş bulunmuş Nergis.

“Kedi doğsun, kız doğmasın,” diye dövünen babam başlamış mı kayığı sallamaya.

O sırada yanımızda olmayan halam, tek eğlencesi benim doğuyla batı arasında, İstanbul Boğazı’nın tam ortasındaki doğumumu anlatmak olan Nergis’i azarlardı:

“Nergis, Nergis, dereyi görmeden paçaları sıvamış, daha çocuk doğmadan, mahremini görmeden, kızdır bu deyip çıkmışsın işin içinden.”

Sokağa çıktığımızda arkasından “Gündüz Feneri,” diye seslenilen Nergis, (“Dön önüne, bakma sen onlara, alışığım ben”) pespembe dudaklarını gerdirerek gülümser, gülümser, gülümserdi:

“Kız doğmasa şaşardım! Bu ailenin kadınları inci gibi kızlar doğururlar çünkü. İnciden kızlar doğururlar.” *m*

Sütlü Çay

Alabora olan kayıkla birlikte hepimiz Boğaz'ın dibini boylayıvermişiz. Bu kadar ani olmuş anlayacağınız. Kızıl Sultan, "Besbelli edepsiz bir aile kavgası," deyip kendi yoluna gidince imdadımıza yetişen olmamış.

Bilseniz denizin dibinde neler gördüm neler!

"Ora deniz değil, İstanbul Boğazı'nın dibi!" derdi Nergis. "Dünyada hiçbir yere benzemez. Çünkü orası dünyalar arasındaki dünyadır."

Ama önce buraya nasıl geldik bunu anlatmakta fayda var. Boğaz'ın dibine değil canım, İstanbul'a...

Annem ve babam kırk günlük evli ve hâlâ gerdeğe girmemişlerken, hoş, İstanbul'a vardıklarında da üç yüz elli beş günlük evli ve hâlâ gerdeğe girmiş değillermiş...

"Niye, biliyor musun?"

"Sus, çocuğa böyle mahrem şeyleri anlatma."

"İyi ama o zaman nasıl bilecek ilk defa onda beliren lekeciğin sırrını?"

Nergis ve Şekina hamamda beni yıkarlarken kendi aralarında böyle konuşmuşlardı. Halam memelerini kaldırır altlarını sabunlardı da Nergis hep bizden uzakta, sırtı dönük yıkanırdı.

Oysa bir şeyi mahrem tutmakta ısrar etmek zehirdir:

Annem ve babam, babam, frengili olduğundan gerdeğe girememişlerdi. Babam frengiyi İstanbul'a gelip gidişinde mezarlıklarda iş tuttuğu hayat kadınlarından kapmıştı. Aile tarihimizin bu mahrem parçasını hamamda öğrenmedim. Şimdilik, bizimkiler frengi yüzünden gerdeğe girememişler, nokta, diyelim!

Ancak, anne ve babamı İstanbul'a doğru yola çıkaran frengi değil, babamın "Doğuya mı, batıya mı?" sorusuymuş.

Annem, "Elbette batıya!" cevabım vermiş.

Babam, "Ben kendi kendimle hasbıhal ediyordum, sana sormadım," demiş.

Bütün nineleri İstanbul'da doğup İstanbul'da öldüklerinden ve kendisi de canı gönülden bu

dünyalar arasındaki dünyaya geri dönmek istediğinden, buna rağmen sırf inat olsun diye “Batıya!” demiş annem.

“Ayol bu defa Şekina karısını İngiltere diye İstanbul gemisine bindirir, kendi istikametinin tersine yol aldırırlardı,” derdi Nergis.

“O vakit, İngiltere diye İstanbul’a varır, bu defa İstanbul’dan İngiltere’ye doğru yola çıkardım,” derdi halam, kaderinin ne kadar farklı olacağını tahayyül ederek. “Böylece kokainle daha yolun başında, Viyana’da tanışırdım.”

“Belki de tanışmazdın,” derdi Nergis.

Babamın da bu hususta sıkıntıları vardı:

“Bre hemşire, bre Şekina karısı, keşke o Avusturyalı kulak burun boğazcıyı burnumuzun dibi İstanbul yerine, sen oralardan geçiyorken kendi memleketinde buluverseydin de dedikodular bir hastalık gibi sarmasaydı her yanımızı!”

“Böyle tesadüf etti bre!”

“Bre, erkek cinsinin diline yakışır hemşire!”

“Bendeki dili de aynı Allah vermedi mi? Allah ikimize de aynı dili vermedi mi?” “Ama kadın cinsine susmasını öğütledi bre!”

“Kim?”

“Allah!”

“Hangi Allah!”

“Tövbe de hemşire!”

“Allah değil, onun kitapları söylüyor bunu!”

Sakinleşince ama hâlâ deniz gibi kabaran öfkesinden dolayı burnundan solumaya devam ediyorken, böyle söylemişti babam:

“Biz Allah’ı ne duyduk ne gördük.”

“Eeee o zaman?”

“Sen şeytansın hemşire!”

Ah aile kavgaları! İncir çekirdeğini doldurmayacak kadar manasız.

Her aile kavgasının sonunda, Şekina Halam, bana göz kırparak yelpazesini açıverirdi hemen.

Yeni bir kavganın patlamasından endişe eden Nergis, tembihlerdi:

“Ayol sakın bu yelpazenin geçmiş zaman kimin elinden düşme olduğunu söylemeyesin.”

Olur, Nergis, söylemem.

Ama babama “Şeytan nasıl bir şeydir?” diye sorduğumda “Yelpazesi vardır,” demişti.

“Doğuya!” diyen babam, “Batıya!” diyen annem.

“Batı iblistir zaten,” derdi babam.

Nereye gideceklerine karar vermek üzere kumaş gibi yumuşamış çarşaf büyüklüğündeki haritayı önlerine açmışken,

“Haritalar, iblisin işi değil midir?” demiş annem. “Haritaları insanlar çizer. Haritalar çizilsin diye kan dökülür, isyanlar çıkar, savaş olur, bitlenirsin, aç kalırsın, insan olmaktan çıkarsın. Kazanır ya da kaybedersin. Bunun neticesinde haritalar ortaya çıkar.”

“işte basbayağı iblisin işi,” demiş annem.

“Hayır,” demiş haritaları çok seven babam.

İşte Nergis bu kavganın ortasında çay servisi yapıyormuş. “Süt ister misin hanımım?” diye sormasıyla babam iyice zıvanadan çıkmış:

“Frenk usulü sütlü çay mı içiliyor benim Müslüman hanemde!”

“Ne yapayım, böylesini gördüm, böylesini bildim.”

Sonuç: Sütlü çay haritanın üzerine dökölüvermiş.

“Ayol, benim elimdeki sütlükteki süt ile ananın elindeki çay haritanın üzerine dökülünce Adriyatik’ten, Ege Denizi’ne oluverdi sana sütlü çay,” derdi her defasında Nergis. Denizlerin, karaların ismini iyi bilirdi Nergis.

“Sütlü çay ne tarafa akarsa!” demiş babam.

“Biz kız kardeşlerinden alışmış fal açmaya, fal tutmaya,” deyip kahkahayı basardı Şekina. Tarif edilmez bir kahkahası vardı. Nergis’e kalırsa, Kızıl Sultan duysa koşa koşa gelir, “Ayol dayanamaz bunu da haremine alırdı.”

“Sıkılırdım ben onun hareminde, sabahtan akşama kadar önüme yığıldığı altın ve mücevherleri saymaktan.”

Böyle yaparmış İstanbul Boğazı’nın ortasında tebdili kıyafet rastladığımız Kızıl Sultan. Sarışın, zarif, İngiliz usulü kızlara meraklıymış.

“Benim tam tersim, Sultan beni hareminde ne yapsın?” der, dünyayı sallayan kahkahalarından birisini daha atardı Şekina.

Nergis devam ederdi:

“Ayol Sultan’ın burun kılları bir örümceğin kolları gibi fişkırmış burun deliklerinden.”

Gözdelerinden birisi, “Sultan beni öpmeye başladığı vakit iri bir örümcek bütün vücudumu dolanıyor, dayanamıyorum bu azaba,” dermiş. Sultan ise verdiği azaptan habersiz sorarmış: “Söyle nereni daha az öptüm, hatırı kalmasın,” ya da “Yeniden öpmeye başlayayım seni ama söyle ne tarafından: Şeytanlı tarafından mı, melekli tarafından mı?”

“Anlat, kulağımızın pası silinsin Nergis,” derdi halam. Haritanın üzerine dökülen ve ailemizin kaderini tayin eden sütlü çay da gözdesini melekli tarafından mı şeytanlı tarafından mı öpmeye başlayacağı hususunda tereddütte kalan Kızıl Sultan gibi duraksamış.

Önce doğuya, İstanbul’a doğru akacak olmuş. Ama annemin sinirlenip ayağını yere vuruşuyla titremiş ve olduğu yerde durgun bir göl gibi kalıvermiş. Günün birinde babam, hile yaptığını itiraf etmişti. Batıya akmaya meyilli sütlü çay doğuya, İstanbul’a doğru akıp gidivermişti. İşte annemle babam bu olayın neticesinde İstanbul’a doğru yola çıkmışlar.

Anahtar Deliği

“Ne doğu ne batı,” demiş Nergis, açılan falın sonucunu gördüğünde, büyülü bir şeymiş gibi haritada İstanbul Boğazı’nı dolduran sütlü çaya bakarak:

“Ayol, on dört sene sonra haritada sütlü çayın doldurduğu İstanbul Boğazı’na düşeceğimizi nereden bilebilirdim!” Hâlâ annemin kamındaymışım.

“Kıçüstü dünyaya gelirken, niye gerisin geriye ananın karnına kaçıverdın sen!” Şekina beni böyle azarlardı.

Hal vaziyet böyle olduğundan, yani hâlâ annemin karnında olduğumdan “Sanki anan hepimizden daha hızlı dibi boyluyordu,” derdi babam. “Başka?” diye sorduğumda ben, “Bre suyun dibi amma karanlıkmış” diye düşündüğünü söylerdi. “Ayol benim ağzımdan burnumdan çıkan gümüş topçukları seyrederken uykum geliverdi,” diye anlatırdı Nergis su altındaki maceramızı. “Su altından öte bir yerdı,” derdi babam. Anlaşılan bize görünenler ona da görünmüştü.

“Benden ona geçecek son leke ne olacak acaba?” Nergis, annemi taklit ederek bunu sorduğunda, sözünü Şekina tamamlardı:

“Anan bu soruyu o kadar çok sordu ki!” ikisi birden “Ah,” çeker, kafesteki bülbüller gibi başarlardı kederli kederli şakımaya.

Şekina annemi severmiş. Annem de onu severmiş.

“Fesuphanallah, oysa kadın kadının kurdudur,” derdi Nergis.

“Yalan! Hem de kuyruklu!” derdi Şekina, çubuğunu tüttüre tüttüre.

“Ayol gözlerimle gördüm.”

“Ne zaman?”

Nergis, pembe iri dudaklarını ısırırdı. Benim yanımda söyleyemeyeceği şeyler olduğunda hep böyle yapardı. Kapalı kutuya döner, az konuşurdu:

“Kadınlar savaşını gördüm ben. Sarayın tavanlarından kan damladı.”

“Ne zaman?”

Çubuğunu bırakır, cımbızını eline alırdı Şekina. Elinde cımbız, yüzündeki tüyleri yolmaya bayılırdı. Aynasını, düşmanıymış gibi kökünden koparıp yok etmek istediği kara kuru bir kıl teline iyice yaklaştım, benim yanımda Nergis'e sırrını açık etmesi için neler yapmazdı neler.

“Büyük Valide Sultan, Sultan'ın annesini, yani gelinini öldürtmek istemişti. Beriki bunu haber alınca o da diğerini öldürtmek istemişti.”

“Ne zaman?” Ağızdan, damardan, burundan keyfine keyif katacak her şeyi içine çekerdi Şekina.

“Ayol, Büyük Valide Sultan, helvacıbaşısı Üveys'e iki kavanoz zehirli şerbet hazırlatmıştı. Cariye Meleki Kalfa bunu öldürölmek istenilen Küçük Valide Sultan'a gizlice haber verdiğinden iki tarafta karşılıklı suikast planlarını uygulamaya koydu.”

“Ne zaman?” Şekina'nın sorusu, alafranga bir evde görüp hayran olduğumuz saatin tik takları gibiydi.

“Fesuphanallah, o gece Büyük Valide Sultan, bir grup Ocak askerini saraya alabilmek için kapıları açık bıraktırmıştı. Öteki de Zülüflü baltacılarla, Hasodalıları silahlandırmıştı. Teravihten sonra 'Büyük Valideyi isteriz,' bağırılarıyla harekete geçen Hasodalılar Harem'e yürüdüler.”

“Ne zaman?” Halamın sorusu keskin bir bıçak gibi Nergisin göğsüne dayandığında,

“Ayol, çok eskiden,” derdi Nergis.

“Ne kadar eskiden?” Halamın yüzünü incecik bir peçe gibi örten duman, “Ben peçe takmam! Beni peçe takarken gördün mü hiç!” Doğruya doğru, halamı peçe takarken hiç görmedim. Perde olsun o zaman. Halam bir sis perdesinin ardından aniden belirir, ısrarla, sıkılmadan, yeniden, yeniden sorardı: “Ne kadar eskiden?”

Sabır taşı olsa çatlardı değil mi?

“Fesuphanallah, senelerden bir sene, aylardan bir ay, günlerden bir gün işte!”

“Hangi sene, hangi ay, hangi gün?”

Senelerden bir sene, aylardan bir ay, günlerden bir gün, yani ben on bir yaşındayken ve işte bu Topkapı Sarayındaki kadınlar savaşı hikâyesini ağzım bir karış açık dinliyorken, sözün burasında Nergis'in gövdesinden çatırtıya benzer bir gürültü geldi. Dünyayı içine doldurup kuş tüyü sedirine yan gelip yatmış Şekina bile duydu bu sesi. Sanki dallarındaki karların ağırlığını taşıyamayan yaşlı bir ağaç çöküvermişti. Sonra burnundan bir parça kan sızdı. Nergis kanı parmaklarının ucuyla, şaşırarak sildi. Kanının rengini daha iyi görebilmek için, burnunu hafifçe avcunun ortasına değdirdi. Büyülenerek, sanki şu âleme geldi geleli ilk defa, hadi bilemediniz ikinci defa bir yeri kanıyormuş gibi bu bir parça kana, kanma bakakaldı. Ardından, günlerce durgunlaştı. Sustu. Babam bile “Bre hasta mı bu kadın? Bir ayağı çukurda mı?” diye sorar oldu.

1919'un Şubat ayı çok soğuk geçiyordu. Zatürreeye yakalanmışım. "Ayol, bu hastalık benim kadınefendilerimin hiçbirisinde belirmemiştir, hayret?" demişti Nergis. Günler sonra ağzından çıkan sözler bunlar olmuştu.

"Peki senin neyin var Nergis?" demişti Şekina. Ellerini tutup şefkatle yanına çökmüştü. Bu önemli çünkü halamı hiç şefkat gösterirken görmemişim. Ama bundan çok daha önemli bir şey geliyor şimdi:

"Bu dünyada fazla zamanım kalmadı hanımım," demişti Nergis.

Nergis değil, ben ölecekmişim gibi geliyordu bana. Ateşler içinde yanıyordum. "Bre mangaldaki kor parçası gibi bu çocuk," demişti babam bile. Daha doğrusu hastalığım öyle ağırdı ki babam bile bu sayede varlığını fark etmişti. Ardından halama dönüp, "Ben mezarını kazdırayım, sen kefenini hazırla hemşire," demesiyle, mangalın maşasını kafasına yemişti. O kış babamın sağ kaşı halamın elinden olmak suretiyle façalanmıştı. Oysa zavallı adam dört yıldır şiddetli bir sinir buhranının tesirinde bulunmakta ve esasında kendisine yeni yeni gelmekteydi.

Tekrar bana dönersek: Ölümü değil, kordan bir gemi olduğumu hayal etmişim. Yattığım yerden görünen sisli, puslu, soğuk İstanbul Boğazı'na doğru akıp gittiğim, derin sularında ateşimi söndürdüğüm karabasanlar görüyordum. Kordan bir gemi gibi sönüp dağılıyor, küllerim dibe çöküyordu. Aynı sular, beni Boğaz'ın ortasında doğuran annemi geri vermemişlerdi.

"Fesuphanallah hiçbir kadınefendimin ölüsünü bulup, kefenleyip gömmek nasip olmadı."

"Ne yani, bu sabinin hiçbir ninesinin başına çöküp ağlayacağı bir mezarı yok mu?"

"Ayol, vallahi de yok, billahi de yok."

Şekina ve Nergis başucumda konuşup duruyorlardı.

"Bana ninelerimi anlat Nergis." Masal niyetine bunu isterdim ondan. Şekina itiraz ederdi her defasında:

"Biz varız ya cancağızım. Ne yapacaksın ölmüş gitmiş cadıların hikâyesini dinleyip! Baksana ne ölüleri geçmiş ele, ne dirileri!"

"Fesuphanallah tövbe de be kadın!"

1919 yılının kış ayında hastalığım o kadar ağırlaşmıştı ki, babamın halamın kulağına fısıldadığını duymuştum:

"Bre bu çocuk başında Azrail ile oturuyor!"

Defterciği o yaz bulacaktım. Dolayısıyla, bir kere daha o incelikli satırların yazan kaba saba babam olabilir mi ya rabbim diye düşünmedim değil.

“Kaşına attığım façanın kanı çekilmemiş daha. Ağabey olamadığın gibi çocuğuna baba da olamadın. Senden bostan korkuluğu bile olmaz bre!”

“Bre deme bre! Erkek cinsinden misin sen hemşire?” Babam haklıydı. Hastalığımın ağır geçmesi konusunda canım. Şekina Halamın erkek cinsine mensup olmadığı apaçık meydandaydı. Gerçi özgürlüğüne düşkün halacığım bu hususta ilginç bir tecrübe yaşayacaktı ya, neyse şimdi sırası değil. Anlatmazsam aile tarihimiz eksik kalacağından, elbette sırası gelince anlatacağım. Sözü dallandırıp budaklandırmadan, müsaade edin devam edeyim: Şekina Halam, gece çişe kalktığında, içine, gidip bana bakıvermesini söyleyen bir his düşmüş. Kaldı ki o hisse babamın bunları İstanbul diye İngiltere gemisine bindirmesinden bu yana itimat etmiyormuş. Çünkü o zaman bu his, “Yolun açık olsun Şekina, oh püfür püfür gideceksin İstanbul’a. İnşallah orada iyi bir kısmet bulursun,” demekteymiş. Neyse... Nergis’in başımı bekliyor olmasına rağmen, zavalıcık ayakucumda iki büküm ağzı açık horlayarak uyumaktaymış, halam odaya girdiğinde, bir ucu tavana değen, sanki herkesin can havliyle asılıp bir tutam kopardığı kirli yoluk tüylü hatta kan lekeli, bir çift kanat görmüş. Kanatların genişliği odayı dolduruyormuş. Şekina Halam rahmetli annesinin yani hiç görmediğim babaannemin, “Tehlike anında okuyuver,” dediği Ayet el Kürsi duasını okumak istemiş ama ilk satırından sonrası aklına gelmemiş. O da bunun sebebinin sünnetsiz bir gavurla, Avusturyalı Kulak Burun Boğaza oluyor bu, düşüp kalkmasının sonucunda olduğunu düşünmüş. İçindeki his, “Bu kadarla kalsa iyi, zina ettiğin o paşaya ne demeli?” diyormuş. Şekina Halam, Allah’tan af dilemeyi gururuna yedirememiş. Azrail’in vazifesini yerine getirip canımı almak üzere, üzerime kapanmak için kanatlarını açışıyla ev titremiş, pencereler kapılar ardına kadar açılmış, evin içine her şeyi tarumar eden bir rüzgâr dolmuş. Ama bunlar olmazdan evvel, içini çekmiş Azrail. Uykusu turşu küpünün üstüne basılan taş gibi ağır olan Nergis bu sese uyanmış zaten. Gecenin en karanlık anı, leyla vakti derlerdi bizimkiler bu ana, sanki yüzlerce puhu kuşu ötmüş gibi olmuş ki, bu kuşların ötüşü derin bir iç çekişi gibidir, yüzlercesinin ötüşünü vaktiyle bizzat Nergis duymuş. Sarayın bahçesinde, sarayı yaptıran Sultan’ın (aynı zamanda İstanbul’u fetheden) elleriyle diktiğini söyledikleri servi ağacından gelmiş bu ses. Çünkü o servi ağacı İstanbul’daki bütün puhu kuşlarının yuvasıymış.

Halam, “Git buradan o daha çok küçük! “ diye bağırmış ve Azrail’in kanatlarına yapışmak, onu korkutup kaçırmak için deli cesaretiyle üzerine atılmış.

“Derin bir karanlığa düştüm içim hop etti,” diye anlatırdı Şekina Halam. “Sonra bu derin karanlık dumanla doldu. Sanki içime dünyadan, dünyalardan öte bir şeyleri çektim, doldurdum, o şeyin ta kendisi oldum, âlemin sırrına vardım ama sonra unuttum.”

Fleischl’a yazdığı mektupta o anı böyle anlatmış. Adını ilk defa telaffuz ediyor olmalıyım, kim olduğunu anladınız mı bilmiyorum ama Fleischl, Avusturyalı Kulak Burun Boğaza. Cevap: “Siz ölümü tecrübe etmişsiniz benim tatlı kadını,” olmuş. Çünkü Fleischl bu mektubu o sıralar Viyana’da çok meşhur ruh doktoru bir arkadaşına, (kim acaba bu arkadaş?) okutmuş.

“Şişşttt, biz bir gece o doktorun muayenehanesini kullanmıştık. Gidecek yerimiz yoktu ne

yapalım?” Şekina’nın mahrem sırları:

“Bu ruh hekiminin muayenehanesi ayrı bir kapıdan girilip çıkılmasına rağmen evinin içindeydi. Yani biz iki âşık oradayken, o ve altı çocuğu salonda gürültü patırtı yemek yiyorlardı.”

Ne garip!

“Fleischl’cığım! o deli doktorunun muayenehanesinde kanepenin üzerinde hasret gidermiştik. Burası bekleme odası mı diye sormuştum. Çünkü daha önce İstanbul’da alafranga bir diş hekiminin muayenehanesinde bekleme salonunda beklemiştim. Fleischl ‘Yoo’ demişti. ‘Burası bekleme salonu değil. Bizzat muayene odası. Arkadaşım hastalarını yatarak muayene ediyor.’ Çok gülmüştüm ben.”

İlk defa bu kadar uzun konuştu Şekina. Çünkü bunları ondan dinlediğimde çocuk değildim. Hepsini harfiyen hatırlayıp anlatmam kolay oldu. Tabii bir de şu var: Halam ikinci Viyana seyahatine benimle birlikte çıkmıştı. Malum şehri ilk görüşü Londra’dan İstanbul’a gelirken olmuştu. Kokainle Viyana’da tanışmış ama kader Fleischl’ı karşısına İstanbul’da çıkarmıştı. Bu defa sadece ama sadece âşığını görmek üzere Viyana’ya gitmişti. Bandırma yerine Viyana’ya demeliyim çünkü babam bizi akraba ziyaretinde bulunmak ve hava değişimi için Bandırma Vapuru’na bindirmişti. Hatta güverteden babama el sallamıştık. Nergis “Ayol, beni deniz tuttu,” deyip tabut kadar dar olduğunu söylediği kamarasına çekilmişti de Şekina ve ben, bir kayıkla, demir alıp açılan gemiden gerisin geriye karaya çıkmıştık. Hatta liman çıkışında babamla bizzat burun buruna gelmiştik. Ama o bizim Bandırma’ya doğru yola çıkan Bandırma Vapuru’nda olduğumuzu sandığından, sittin sene, “Bre Allah insanları çift yaratırmış,” deyip durmuştu.

Kısaca: Bandırma yerine Viyana’ya gitmiştik.

“Esasen yanlış şeyler en doğru olan şeylerdir,” derdi Şekina. Başucumda yakaladığı Azrail’i nasıl alaşağı ettiğini anlattığı mektubuna Avusturyalı âşığından gelen cevap, mahrem satırlarla devam diyordu: “Senin için ne yapıp edip İstanbul’a yine geleceğim.”

Eh o gelemedi, biz gittik:

“Geldiğimde seni yatağa bağlayacağım. Ağzımı dünyanın zevk pınarına dayayacağım. Bununla kalacağımı sanıyorsan yanıyorsun. Biliyorsun benim bir değil üç dilim var ve ağzımdan başka bir yerimdeki o büyük dil, senin küçük dilini gıdıklayıp, gırtlığına girecek. Şekinam, gırtlığının boğumlarını özledim.”

“Fransızcamı ilerletmem gerek,” diyordu Şekina. “Ayol Nergis, her şeyi biliyorsun Fransızca bilmiyorsun. Bilsen ne iyi olurdu!”

Fransızca okur ve yazarken yardım istediği Mösyö Zako ölmeye yatınca, Şekina, Fleischl’dan aldığı mektupları yanında gezdirir olmuştu. Malum, seçkin davetlere katılıyordu. İşte bunlardan birisinde genç ve geleceği çok parlak olduğu söylenen bir paşayla sohbeti

koyulaştırıp koynundan Fransızca mektuplardan birisini, anlamını çözemediği zevk pınarıyla başlayanı, çıkarıvermişti:

“Gırtladımdan mı söz ediyor? Beni ameliyat mı etmek istiyor? Nişanlım kulak burun boğaz hekimidir de... Vallahi ne diyor anlamadım.”

Mektubu tercüme etmek için okuyan paşa boyunbağını gevşetmiş, alnında boncuk boncuk terler birikmiş, fesi zevkten başında bir tur atıp püskülü alnının tam ortasına düşmüş!

“İçinden bir şey yükseldi, kabardı, dikildi, ayağa kalktı,” diye anlatıyordu şekina. “Sonra çakmak çakmak gözleriyle bana bir baktı...”

O gün halamın emrivakiyle uzattığı mektubun tercümesinde zorlanan Paşa, sık sık ziyaretlerimize gider gelir oldu. Ziyaretleri çoğunlukla babam evde yokken gerçekteşiyordu. Zatürreeden yakamı kurtarmış, yatağında oturup ayaklarımı sallandıracak gücü kendimde bulur olmuştum. Bir keresinde acıkmış, “Nergis, Nergis, kız Nergis,” diye seslenmiş, sesimi duyuramayınca da yoğurt ekmek yiyeyim diye yatağımdan kalkmış, yukarıdan gelen tuhaf acayip sesleri işitip duraksamıştım. Arabacımızın atların şişkin popolarına yapıştırdıkça içimi kaldıran kırbacının sesine benzer sesler geliyordu yukarıdan. şekina’ya bir şey oluyordu! Koştum, baktım. Ama önce anahtar deliğinden. Nergis dünyanın en güzel manzaralarının anahtar deliğinden görülenler olduğunu söylerdi. Anahtar deliğine gözünüzü dayadığınızda yüreğiniz hop hop eder, ağızınız kurur. “Benim apış aram ıslanır,” derdi şekina. “Ayol, çocuğun yanında ayıp, ayıp,” derdi Nergis.

“Ayıp ayıp, pencerenin kulbu kayıp / Ayıp ayıp lamba yakacağım kibrit kayıp / ayıp ayıp her yer karanlık.”

Böyle söyler gülerdi şekina. Viyana’dan aldığı gülkurusu elbisenin eskimemesine şaşarak:

“Ayıp apaçık görünendir. Anahtar deliğinin ardından görünense masumiyettir.”

Nergis ömrü boyunca anahtar deliğinden kendisine görünenleri anlatmadan, ben söyleyeceğimi söyleyeyim: Bir kere anahtar deliğine sığmayacak kadar büyük şeyler gördüm. Paşa, yokuşu çıkan atlar gibi ter içinde burnundan nefes alıp veriyordu. Ben göreceğimi görmüştüm ama, kapı rüzgârın yardımıyla pat diye açılıverdi. Memnun olmadım desem yalan olur. Her şeyi karanlığın içinde, sürekli kırılıp açılan gözümle değil apaçık görmek istiyordum çünkü.

“Çekilsene çocuk. Yalı çapkını gibi kalakaldın kapıda. Kapat kapıyı. Git bre!”

Onun için “Selanikli,” diyordu halam.

“Fesuphanallah hangi Selanikli Paşa bu?” diye sorardı Nergis. “Mavi gözlü olanı mı?”

“Yok. Kara gözlü olanı,” derdi şekina.

“Ayol çakmak çakmak baktı diye anlatıyordun hani?” diye ısrarcı olurdu Nergis.

“Kömür gibi kapkara gözleriyle çakmak çakmak bakamaz mı? Rica ederim karıştırma,” diye eklerdi Şekina hassasiyetle: “Zira tarihe iftira etmek istemem.”

Gördüklerimi kimseye söylemememi tembihlemişti: “Saraydan soylu bir kadınla evlenmek arzusundaymış. Ama kadın ona âşık değilmiş. Taliplisi başka bir paşayla evlenmek istemiş.”

Sonuçta Paşa’yı kısacık bir an görmüş oldum. Gördüklerimi ömrüm boyunca unutmadım. Bu Paşa, sonradan hep göz önünde olacak olan bir Paşa’ya öyle çok benziyordu ki... Babam gibi “Allah insanları çift yaratırmış,” demekten başka çarem kalmamıştı.

Esrarlı Manzara

Zatürreenin son öksürüklerini de yolculadıktan sonra dışarı çıkmama izin verilmişti.

“Gel sana biraz hava aldırayım,” demişti Şekina. Sonra, “Paşa gönderdi bizi,” dediği bir kayığa binmiştik. O kayık bizi Sarayburnu’nda demirli bir vapura götürmüştü. Mayıs ayı gelmiş, hava ısınmıştı. Boğaz inci tanesi gibi ıslıl ısıldı.

“Ah ah,” demişti halam. “Şu güzelim Boğaz’ın ortasında senin maceralı doğumunu göremediğime yanarım!”

Paşa’yla buluşmaya gidiyor diye pek sevinçliydi. Kayığımız, vapura yanaşınca;

“Halacığım,” dedim, “bu vapur, geçen yaz bindiğimiz, binip de indiğimiz vapur!”

“Aaaaa öyle mi?” demişti o da.

Eve dönünce “Leblebi gibi ortalığa saçıldı,” dediği elbisesinin düğmeleri yeniden dikildi. Nergis incecik dikiş iğnesini kumaşa ustalıkla batırıp çıkarıyordu:

“Ayol, Paşa ayağını yerden kesivermemiş demek. Akıl edip toplayıvermişsin etrafa saçılan düğmelerini.” Düğmelerden birisi kayıptı ama. Şekina buna pek üzülmüştü.

“Desene, düğmenin teki o eski püskü vapurla Karadeniz’den şeye doğru, şeye, şeye...” Paşa’nın geçeceği denizi hatırlamış ama ayak basacağı şehri çıkaramamıştı.

“Ayol ne işi varmış oralarda?” diye sormuştu Saray’da geçen yılları sebebiyle diplomasiyi, devlet işlerini pek iyi bilen Nergis, “Bu Paşa gözden çıkarılmış olmalı.”

“Yok,” demişti Şekina Halam. “Bu Paşa memleketi emin ellere teslim etmeye gidiyormuş.”

“Hııu...” demişti Nergis şüpheyle. “Hangi emin ellere teslim edecekmiş?”

“Bilmem, bana söylemedi,” diye omuz silkmişti Şekina.

Paşa’dan on yaş büyük olmalıydı ama mizacına hiç uymayan bu omuz silkışı onu genç göstermiş, ondan beklemediğimiz bir tespit yapıvermiş: “Tarih nasıl olsa yazar, biz de o zaman öğreniriz,” deyip çıkmıştı işin içinden.

“Ayol tarih olanı değil olmayanı yazar. Olanı saklar.”

Paşa’yla buluşma Şekina’yı yorgun düşürmüştü. Nergis’in manidar sözüne kulak asmadı. Ama

ben Nergis'i her zamanki gibi pürdikkat dinliyordum.

"Tarih anahtar deliğinden bakmak gibi bir şeydir," dedi ve bunu söylerken gözleri yaşlarla doldu.

Şekina, aynasını kırmızı kadife kılıfından çıkarmış üzerinde son parti kokainini hazırlıyordu. Fleisch'ın hediyesi kokain takımının mineli İncili küçük keskiyle aynasının üzerine yaydığı beyaz tozu önce kıtır kıtır doğradı, inceltti, iki kısa sonra vazgeçip üç kısa çizgi çekti, tam bunu da bozacaktı ki Nergis gözlerindeki yaşlan silip onun ne yapmakta olduğunu farkına vardı:

"Fesuphanallah, çocuğun yanında utanmıyor musun Şekina Hanım?"

"O çocuk değil ki! Bizim küçük arkadaşımız."

İşte buna cevap veremedi Nergis.

Mağara ağzı kadar geniş burun deliklerine mineli İncili küçük keskinin yanında pek yoksul, pek hırpalanmış duran ama nice zevkler görüp geçirdiği belli sert kağıttan borucuğu dayadı ve bütün dünyayı içine çekti:

"Anahtar deliğinden bakıp gördüklerini anlatsana Nergis." Kuş tüyü yastıklarının arasına, manzarayı seyrettiği divanına gömülmüş, kokainin kanma karışıp kendisine neşe, mutluluk, cesaret verecek kasırgayı patlatmasını ağzı açık beklerken, emir ve rica arasında incecik bir çizgide gidip gelen ses tonuyla isterdi ne isteyecekse. Nergis, dünyaya meraklı soruları cevaplandırmak için değil, hizmet etmek için gelmişti. Dolayısıyla hanımı bildiği Şekina'nın ricasını geri çevirmesi mümkün değildi. Yeri gelmişken açıklamama müsaade edin: Nergis ve Şekina birbirlerini anne ve babamın İstanbul'a yerleşmesinden itibaren tanıyorlardı denilebilir. Esrarlı bir hikâyeydi bu. Şekina çubuk içmeye koyulduğunda, gider ayaklarını ovardım. O da buna karşılık ne anlatacağını iyi bildiğinden başlardı bu hikâyeyi anlatmaya.

"Bunlar bizim oralarda yağmur bulutu gibi bir anda bitiverdiler. İstanbul'dan geliyorlarmış ve yağmur damlası kadar çok çil çil altınları varmış söylentisiyle beraber." Hikâyenin gerisi benim ezberimden: Soyları soplaları bilinmiyormuş. Dinleri, kitapları da. Kasaba halkı, annem, babası ve Nergis hakkında her gün yeni bir hikâye uydurur olmuş. "Arpa çuvalına cübbe giydirip fes takmışsın gibi duran bir ihtiyarı oradan oraya taşıyıp duruyorlar," diye anlatırmış görenler. Pek ortalarda görünmeyen dedem için "Sorsan, 'Ehh çok hastaydı beybaba,' derlerdi," derdi halam.

Çubuğundan derin bir nefes alır, dumanı ciğerlerine doldurur, gözlerini kapar, sonra aynı dumanı burnundan çıkarırdı. Bütün vücudunu, ayak serçe parmağına kadar dolaştırdığını iddia ettiği dumanın, burun deliklerinden ve artanının da yeni baştan dudaklarının arasından çıkışının tarif edilmez bir sesi vardı. Var olmayan bir şeyin sesi gibi.

"Sonra bunlar çok güzel bir bahçe yaptırdılar. Mayası toprak olan biz Arnavutları nasıl cezbedeceklerini biliyorlardı." Hikâyenin burasında Nergis'e dönüp mutlaka sorardı: "Bre Nergis, öyle değil mi?"

On yıl ya geçmiş ya geçmemiş, babam, annemle evleneceğim diye tutturmuş ve evlenmiş. “Bu kısmı babana sor, o anlatsın,” derdi şekina.

Babam hiçbir zaman deftercikte yazılanlar kadar güzel anlatamadı. Aile fertleri birbirlerini osuruk kokularından tanıdıklarını söylerler. Ruhlarında kopan fırtınalardan, gizli saklı duygulardan habersiz tanırılar da. İşte bu yüzden tanıdığınız sandığınız bir insanın kendisini ele verdiği şeyleri bulmak, okumak, tanık olmak, duymak, büyük bir hazdır.

Dilinden Bülbül, Kalbinden Katil

Gelin Şimdi o hazzı birlikte paylaŐalım, deftercikte annemle babamın evlilik kararı hususunda, babamın yazdıklarını okuyalım:

“Sadece babamı değil, bütün servetimizi de kaybetmiştim.”

Bu satırı okuduğumda Şekina’ya ve babama, onların kendi babalarıyla yani dedemle ilgili hiÇbir Şey sormadığımı düşünmüştüm.

Babamın ne söyleyeceği belliydi. Şekina’ya sormalıydım bunu. Ama o da bu defteri bulduğumda çoktan kayıplara karıŐmıŐtı. Söylemiştim değil mi 1919 yazında babam tuhaflaŐmıŐ, Şekina sırra kadem basmıştı.

Babama ait olduğunu düşündüğüm satırlara gelince, Şöyle devam ediyordu:

“Prens Hazretleri kayınbabama söyledim bunları...”

Burada küçük bir açıklama yapmama müsaade edin lütfen: Zengin ve seçkin bir aileye mensup Arnavutlar, prens ve prenses olarak anılırlarmıŐ. Evet, Şimdi devam edebiliriz:

* * *

“Kulağımın dibinde inceden inceye bir nefes iŐitince de sustum. Müstakbel kayınbabam sırtını bana dönmüş, bahçeyi seyretmekteydi. Bütün Arnavutlar gibi bahçesi güzeldi. Adam prens, bahçesi de cennetten bir köŐe olacaktı pek tabii. Ben de kendime İstanbul’da böyle bir bahçe yapacağım diye hayal ettim. Hayallerime dalmak, kulak mememi yelleyen nefesi unutmak üzereydim ki bu defa da tatlı bir i çekiŐ duydum. Prens Hazretleri’nin kulakları ağır iŐitiyor olmalıydı. Gözüne kestirdiği bir delikten bizi izleyen, dinleyen kızının i çekişini duymamıŐtı.

“Bre bu sıcak, puhu kuşlarının canına tak etti,” dedi müstakbel kayınbabam.

Demek kulakları yeterince krelmemiŐti: Kızının i çekişini, mucize bu olsa gerek, incecik gl dallarına tneyen, tneyebilen puhu kuŐlarınıninkisiyle karıştırdı. Döndüm, biricik, nazlı nişanlımın gözünü dayadığını hesap ettiğim delikiğe baktım. Pek aferin ona, demek çok akıllıydı: Hepsi için bin yaprak altın varak harcandığı dedikodusunu duymuŐluęum olan duvar süslerini meydana getiren iek tarhındaki bir diken entiğine gizlenmiŐti görülmedik bir tonu olan kahverengi göz. Onu yakaladığımı anladığı halde yerini karanlığa, mahcubiyete bırakmadan, gözünü kırpmadan beni izlemeyi sürdürmesi tuhaftı doğrusu. O zaman anladım

müstakbel karımın bana pabuç bırakmayacağını. O minicik gözetleme deliğinden dilini bile çıkaracak pervasızlıkta olduğunu. Sadece pervasız mı, cesurdu da. İnatçı da olmalıydı. Fazlasıyla asi, biraz yabani, sessiz ama gürleyince yağmur yağdıran cinsinden.”

Aşk dolu bu satırların ardından yine bir dereciğin bulanık çamurlu dibi gibi görünen bir paragraf geliyor ve sonrasında sadece şunlar okunabiliyordu:

“Prens Hazretleri babam seninle konuşurken, sen ne düşünüyordun öyle?” diye sordu müstakbel nişanlım. Bahçenin bir köşesinde konuşma izni almıştık. Biz Arnavutlar, Türkler gibi değil, medeni insanlarızdır. Yine de şaşmıştım nişanlımın bu rahatlığına. Peçesini de kolayca açmıştı çünkü. Benden dört-beş yaş küçük olduğuna göre on beşinde olmalıydı. “Ben hemen doğurmam bilesin,” dedi. “Daha çok küçüğüm.” Anası kendisini doğururken öldüğünden, besbelli korkuyordu doğurmaktan. “Cevap bekliyorum,” dedi sonra. Anlaşılan benden korkusu, çekinmesi olmayacaktı. Kim bilir ne yapacaktım ki süt dökmüş kediye çevirecektim bu aksi, yabani gülü. “Prens Hazretleri babam seninle konuşurken sen ne düşünüyordun?” sorusuna istinaden cevabımı verdim:

“İlki, meğer babam bütün servetimizi üzerinde taşırmış da haberim yokmuş,” diye düşünüyordum dedim.

“Kim bilir İstanbul Boğazı ne hazinelerle doludur,” diye sözümü kesti.

Hayalci kız!”

* * *

Tuhaf ki ne tuhaf!

Babamın sözünü ettiği babasının yani dedemin üzerinde taşıdığı söylenen servetiyle, İstanbul Boğazı arasında bir bağlantı olabileceği şüphesi aklıma bu satırlar aracılığıyla düşüverdi. Doğumumu ve diğer aile üyelerinin henüz anlatmaya fırsat bulamadığım, İstanbul Boğazı’nda başlarından geçen maceralarını göz önünde bulundurursak, aile tarihimle bu coğrafik konum arasında bir ilişki kurulabilir miydi? Yoksa her şey Nergis’in dediği gibi, “Ayol, tesadüf! Vallahi de tesadüf, billahi de tesadüf!” müydü? Deftercikte bunun cevabı yoktu. Ama şunlar yazılıydı:

* * *

“Korkma, benim servetim ikimize de yeter,” dedi.

“Bre bu ne küstahlık, bre bu ne burnu büyüklük, bre bu ne şımarıklık!” diye söylendim, celallendim. Prensesim bana küsüp içeri kaçsa İstanbul’a gitmek ve onun servetine konmak hayal olurdu. Yine kumar oynamıştım. Ama, benim avaz küçüğüm, benim edepsizim, benim bülbülüm, “Gitme, bırakma beni!” deyip paçama yapışmasın mı? Ayağıma secde edip yaşlarla ıslanan yanaklarını potinlerime dayamasın mı?

Arnavut inadım beni gül bahçesinin dibine kadar götürdü. Bu da kâh ağlaya zırlaya, kâh düşe kalka peşim sıra koştu. Müstakbel kancığımı zıvanadan çıkarmanın yolunu bulmuştum! O

kısacık mesafede evlilik denilen şeyi de hoppala denize atmalı diye düşünmüştüm.”

* * *

1944 yılının sonbaharında kocam Doktor Adnan tarafından zorla akıl hastanesine kapatıldığında, yaaa, babamın “evlilik denilen şeyden” önce “hoppala denize” neyi atmış olabileceğini, uzun uzun düşündüm. Sırası değil ama söylemeden edemeyeceğim, akıl hastanesinde af buyurun ama kendimi tutamayıp bir kez daha zorla kapatıldığım diyeceğim, siz de cümlelerin sonunda da diyeceksiniz ki “Yahu bunu söylemek için mi bu kadar dil döktün?”:

Aklıl hastanesinde düşünmek için çok zamanım vardı.

Hüzünlendim.

Bütün bunları anlattığım akıl hastanesindeki doktorum, “Üzüldünüz,” derdi. Hadi biz deftercikten devam edelim, akıl hastanesine daha var:

“Ola ki peşimden koşup gelmeseydi, sırtını dönüp küsüp nişanımızı atsaydı, kalıbımı basarım benimle geçireceği çileli bir hayatı olmaz, bir gül gibi sararıp solmazdı. Beş yıla kalmaz prens babası onu çok arzu ettiği Avrupa’ya üniversite okumaya gönderirdi. Böyle olmasa bile elinden kapıp yaktığım Frenk işi karalamalarını büyük bir özgürlük içinde yazar, yazar, yazardı.

O anda çekip gidip onu yüzüstü bıraksam, o da terk edilişinin ardından ince hastalığa yakalansa bile düştüğü yerden kalkar, yaşamaya devam ederdi. Ama şimdi durup ona yüzümü dönmemle birlikte biraz önce söylediklerimin bir hükmü de kalmamış oldu. Biricik nişanlım, müstakbel karıcığım, böylece benim cehennemimde yaşamaya razı olmuş oldu. O an ağız ağza duruyorduk. Göğsü, gül dikenine gövdesini saplayıp can çekişen bülbülünkisi gibi dertli dertli inip kalkıyordu. Saçlarını süsleyen ama peşimden koşarken düşürdüğü elmas, yakut, yeşim, akik bezeli tokaları, tarakları yarın güllere su verip, bakacak bahçıvan bulacaktı, ne yazık! Bakalım bulup getirecek miydi deyyus! Bunu tembihlese miydim ona?

Ah, ne de güzeldi!

“Prens Hazretleri babamın yanında gömüldüğün sessizlikte düşündüğün şeyin ilkini, babanla birlikte servetinizin de kaybolup gittiğini söylemiştin. Ya İkincisi?”

Zeki kızdı vesselam! Böyle olduğu için hayatı boyunca daha fazla acı çekecekti.

Ökse otuna tutulan serçe çırpınmaktan vazgeçer mi? O da öyleydi.

“İkinci husus,” dedim ben. Yalancıkıtan kararttım yüzümü. “İncecik gül dalları, şu puhu kuşlarını nasıl taşır, niye eğrilmez, niye boyun bükmez? Serçe olsalar anlayayım. Kafam ağırlığındadır puhu kuşları. Zira, fare, taş, böcek, toprak, ot, ne bulursa beslenirler. Buna rağmen...”

“Belki büyüldür gül dalları ya da puhu kuşları,” dedi benimkisi.

Şaştım kaldım. Gerçekten bir tahtası eksik olmalıydı bu kızın.

“Saçlarından kayıp düşen ziynetleri ara bul, müsrifliği sevmem,” dedim ben. Biraz azarlayarak, benden korksun diye sesimi yükselterek. Prensesim diz çöküp kalem tutmaya yakışır ince uzun parmaklarıyla toprağı eşeleyip yoklamaya koyuldu.

Kim ne derse desin, evlilik zulüm etmektir.

* * *

Son cümleyi hayatım boyunca unutmadım.

O defterciğı hususi eşyalarım ile birlikte hiç yanımdan ayırmamış, çeyizimle birlikte evliliğe evime ve kocam Doktor Adnan'ın vazifesi icabı karış karış dolaştığımız Anadolu'nun her bir köşesine götürmüştüm. Hatta o korkunç kazada bile yanımdaydı o defter. Akıl hastanesine kapatılınca, benden zorla kopartılan çocuklarım gibi kim bilir diğer hususi eşyalarım ile birlikte nereye savruldu gitti? İyi ki yazılan her bir şeyi kelime kelime, cümle cümle ezberlemişim. Neyse, her şeyin bir sırası var, gün batmadan sabah olamayacağı gibi bunları anlatmanın da sırası gelecek elbet.

Bu satırlarda anlatılan annemle babamın baldan tatlı anlatılan evlilik hikâyesini Şekina'ya soracak olsak,

“Biz, yan aralık bir kapının ardında, yüzünü göremediğimiz hasta ihtiyar babasından kızını istedik. O da verdim gitti dedi,” der geçerdi.

Akabinde, kuru kuruya devam ederdi:

“Sonrası malum: Anan, baban ve Nergis, İstanbul'a, ben, altı kız kardeşim ve yaşlı dul annemle birlikte İstanbul'a gidiyorsunuz bacılarım,' diye İngiltere gemisine!”

Nergis lafın burasında kendisini tutamayıp gülerdi. Şekina intikamını, “Beybabaya ne oldu?” diye sorarak alırdı.

Nergis, “Fesuphanallah bilmiyormuş gibi sorma Şekina karısı, düğün ertesi hakkın rahmetine kavuşuverdi ya,” der ve bir zamanlar sarayda küçük şehzade ve sultanların önünde yaptığı oyundaki gibi kederle sağa sola sallanır, ağlamaya başlardı:

Aman ne ağlamak!

Bir damla yaş akmayan gözlerini sıkı sıkıya kapar, şişkin dudaklarını ısırırdı. “Isırırdı ki gülmesin,” diyerek onun hilesini ele verirdi Şekina.

Bütün bunlardan çıkardığım sonuç şuydu: Hakikat, bir aile için bir somun ekmek gibi herkese eşit miktarda dilim dilim dağıtılan bir şeydi. Birbirimizin bildiğini diğerleri asla bilmemeliydi. Özellikle sırlarını bir sonraki kuşağa aktarmayıp ebediyete gömmek arzusunda olan bizim

gibi aileler için cılız defterciğin cılız sayfaları arasındaki meraklı okumalarım bana bunun en önemli kural olduğunu göstermişti.

* * *

“Nikâh öncesindeki Hasbıhal Günü’nde ki böyle bir geleneğimiz, göreneğimiz vardır; damat ile kayınpeder nikâh öncesindeki gece dikiş yüksüğü küçüklüğündeki bardaklardan rakıyı, şarabı yuvarlar yuvarlar konuşurlar. Böyle gecelerde, daha kızlarını nikâhlarına almadan bir yumruklarıyla kayınbabalarının otuz iki dişini ortalığa saçan, ihtiyarları kalpten götüren damat adayları da olmuştur, olacaktır! Hasbıhal Günü’nde sabır esastır ki, o da biz Arnavutlarda pek bulunmaz.

Neyse, geçelim biz şimdi bunları. “Şunu anladım ki,” dedi kayınbabam, “İnsanların isimleri tuhaf olursa o insanlar da tuhaf olurmuş, vücuda giren garip mayiiler gibi zehirlermiş insanı isimler.” Maşallah kırk birinci rakı dolu bardakçığı yuvarlamıştı. Saçma sapan mevzuları seçişini buna bağladım. Ama o kızına verdiği ismin başına açtığı dertlerden söz ediyordu ciddi ciddi. Lafı, “Bu tuhaf kızı alıp başımdan, uzaklaşsan buradan, ne hayırlı olur” a getiriyordu. Bir yandan da istemem yan cebime koy: “Vay benim biricik kızım, onu alır da İstanbul’a gidersen ne ederim ben,” diye sızlanıp duruyordu. Ağzı, bir avuç çakıl taşı doldurmuş gibi açılmış, kapanmıyor, sesleri, harfleri ağzından bir türlü atamıyordu.

Yakıştıramamıştım doğrusu. Onun sapkın bir Bektaşî olduğu dedikodusu almış başını gitmişti, “insan şu yeryüzünde dinsiz kitapsız nasıl kalakalır?” diye düşündüm o vakit. Benim tabiatı sevmem gibi olabilir miydi bu? “Otu, böceği, kuşu, ağacı bu kadar seviyorsun da insanlara garezin nedir a oğlum?” demişti bir defasında annem.

Hasbıhal Gürümüz kayınbabam Prens Hazretleri’nin gözyaşları içinde sona erdi. Adamcağız o kadar çok ağladı ki, önündeki boş şarap bardakları gözyaşlarıyla doldu doldu taşıtı. “Özgür bırak benim güzel küçük prensesimi,” dedi bana. “Hiç engelleme, kafese kitleme onu,” dedi. Neden söz ettiğini anlamamıştım. Bunu hissetmiş olmalı ki, “Frenk işi karalamalarına, yazmasına izin ver,” dedi. “Belki İtalyan doktorumun dediği gibi Paris’e Sobene Üniversitesi’ne göndermeliydim onu.”

“Benimle evlendirmeniz kafi,” dedim ben de. “Bence de,” dedi cevaben. Hiç beklemiyordum böyle bir cevabı. Bir yandan da bana doğru eğilip kucağımda birbirine kavuşturduğum elimi tutmuştu. Elini ittirivermiştim. Hoşlanmam bana dokunulmasından, sevmekten, sevmekten. Bahçedeki puhu kuşları öttü, kayınbabam Prens Hazretleri bir hayale dokunmak ister gibi elini gövdeme doğru uzattı ama bana erişemedi: “Hayaliniz nedir evladım?” diye sordu. “Çok zengin olmak,” dedim ben. Buna şaşırmış göründü. “Hayret,” dedi. “İşi bitkiler, tabiat olan birisi neden zenginliği hayal etsin ki...”

* * *

İşte babamın gizli kalmış bir yönü açığa çıkıverdi: Bitkilerle ilgiliydi babam. Her Arnavut gibi

anasının karnından bahçıvan doğmuşlar gibi değil ama. Botanik bilimiyle ilgiliydi diyeyim ben. Deftercik size bu konu hakkında biraz daha malumat verecek. Biz devam edelim:

* * *

“Yutkundum. Biz Arnavutlarda mantık aramayın derdim size ama anlaşılan kayınbabamda o söylediğimden vardı. Mantıklıydı yani. Sanırım ertesi gün benim zırvalamalarımı unutmayacak kadar da ayık!

“Hem benim kızım la evlenerek zaten zengin oluyorsun,” dedi. “Ben sizin tasavvur edemeyeceğiniz kadar büyük bir zenginlik istiyorum efendi hazretleri,” dedim ben. Oturduğumuz sofada öyle bir rüzgâr döndü dolaştı ki fener ışıkları titredi ve söndü, o karanlık an, sırrımı söyleme fırsatını bana verdi: “Bitkiler sadece güzel kokular ve tozlar üretmezler. Gerektiğinde zehir olabilirler. O zehir baruttan daha kıymetlidir, kimsenin haberi yok. Bana lazım olan işte o zehir.”

“Anladım,” dedi Prens Hazretleri.

Müstakbel karıcığım zekâsını babasından almış olmalıydı.

Ya fenerlerin ışığı rüzgâr la titreyip küçülmüş, rüzgâr çekip gidince alevli başını yuvasından yeniden çıkartmıştı... Ya da ortalık hizmetine koşulan fitne fücür adını taşıdığı o güzel çiçeğe yakışmayacak suretteki Nergis Kadın usulca süzölüp fener fitillerini tekrar yakmıştı. Oda yeniden aydınlandı. Ben de bu konağın elektriği var sanırdım. Dışarıdan öyle ısı l ısı l ve sıcak görünürdü ki... Kendi konağımıza da elektrik istemiş tim ancak rahmetli babam, Padişah Abdülhamit gibi elektrikten çok korkuyordu. “Düşünsene,” diyordu bana, “İki tel dolana kıvrıla havadan ve yerin dibinden geliyor.. Taaa yanı başında bir akrep gibi ışı l dıyor!” Tam o anda babamın ruhu sanki bir mayıs böceğinin kaim kara ıslak kabuğunun altına girmiş gibi ortada dolanmasın mı? Önümdeki gümüş karafın kalın altlığıyla eziverdim onu, ağır ağır çatırdayan çenek ve dışkanat sesleri duyuldu açık seçik. Bir karanlığın içinde gömülü olduğum hayaline kapılmış tım. Ruhumun karanlık yüzünün her tarafı örttüğ ünü. Kızını bana verdiğ ine bin pişman Prens Hazretleri’nin beni görmediğini düşünmüştüm. Ama o, “Dilinden bü lbül, kalbinden katilsin,” dedi bana.

* * *

Defterciğ in varlığını açık edip Nergis’in “Ayol ver bakayım bir de ben okuyayım,” demesi kendisi hakkında yazılanlar sebebiyle olmuş tu sanırım: “Adını taşıdığı o güzel çiçeğe yakışmayacak suretteki...” Nergis’i sinirlendiren satırlar. O da bana bu defterciğ in yazmadığı bir şeyi anlatmış, ardından bu satırların taşıdığı büyük sırrı ifş a etmişti:

Hasbıhal Gecesi’nin ardından sararıp solmaya başlayan dedem yatağ a düşmüş. Çağırılan hekim, “Ağır ağır zehirleniyor,” teş hisinde bulunmuş. Çevresindekiler, haklı olarak, “İyi ama nasıl?” diye sormuş lar. Hekim, dudağ ını çaresizliğ e büküp, ellerini “Kim bilir?” der gibi iki yana açmış.

Bir Arnavut'un ölüsü bile inat eder.

Bütün kasabayı Allah affetsin, leş kokusu sarıp köpek sürüleri Prens Hazretleri'nin evinin önünde ulumaya başladıkları vakit kaldırılmış cenazesi.

Mezar taşma da; “Ah o zehir nereden girdiyse aşım / Bin beteri gelsin katilimin başına, “ diye yazdırmış iyi mi?

Annemle babamın başını bağladığımıza göre, söylemek istediğim asıl şeyi söyleyebilirim: Hayır, defterle ilgili Nergis'in ifşa ettiği sırrı değil! Onu, defterle işimiz bittikten sonra söyleyeceğim söz. Benim söylemek istediğim, Şekina ve Nergis'in Arnavutların topyekûn oturdukları memleketten İstanbul'a göç etmezden evvel, birbirlerini görmelerinin, aynı topluluk içinde bulunmalarının bir elin parmaklarının sayısını geçmediği gerçeği. “İstanbul'da aynı hanede kader birliği etmek varmış kısmetimizde,” derdi Şekina. Nergis onu sessizce onaylardı. Gittiğimiz hamamda kadınları anlattıkları hikâyelerle eğlendirmek için göbek taşının çevresinde fır dönen cüce meddah kızların dediği gibi yapar, “Şimdi anlatma sırası sende Nergis,” derdi Şekina.

“Ayol, size bunların Edirne'de düelloya tutuşmasını anlatmış mıydım?” derdi Nergis de. Annemin yaşadığı bir olay neticesinde (düello!) gövdeme nakşolunan ize bakarak. İki göğsümün arasında yani iman tahtamın tam ortasında kalan çukurcuktaki silik soluk kan lekesi, hamamda beni yıkarlarken sabun köpüğünün bir öbek kar gibi üzerinde kalakaldığı, açarken solmuş bir gül.

“Nasıl oldu bu düello?” diye sormuştu Şekina.

“Fesuphanallah, çektiler silahlarını vurdular birbirlerini,” demişti Nergis.

Şekina, “Belgrad trenine binmeseler bile, sekiz koşulu arabayla İstanbul'a 355 günde varmalarının sırrına vakıf olduk nihayet!” der hamamın kubbesini kahkahasıyla çınlatır, natır kadınlardan “Yetişin a dostlar, bu karının kahkahası kesilmezse hamamın kubbesi çınlaya çınlaya çöküverecek,” azarını işitirdi.

Defterciğin son sayfaları bizimkilerin huyları olduğu üzere birer cümleyle, kimi zaman susarak geçıştirdikleri şeyi, annemle babam arasında İstanbul'a gelirken Edirne'de cereyan eden ve annemin vurulmasıyla son bulan düelloyu anlatıyordu:

“Birbirimize küs olduğumuzdan iki araba çıkmıştık yola. Arabadan arabaya sürüyordu münakaşa. İleride sinema denilen şeyde göreceğim, her gördüğümde pek bi güleceğim, yol alan iki ayrı arabada ayaklanıp birbirimizin gırtlığına yapıştık. Arabalarımızın üstünden savrulup tozlu yola düştük de yine kesmedik dövüşü. Kâh o alttaydı, kâh ben! Kancığımın böyle iyi dövüş tutmasından, gururlanmışım bir bakıma. Ama, “Bre yoluk uçmaz kartal” ne demek oluyordu bunu ona gösterecektim. Sonunda kollarımız gövdemizden ayrılmış, birbirinin tepesine binmeye meyleden iki kartal gibi savrulduğumuz yolun ortasında karşı karşıya kalıverdik. Gökte dolanıp uçarken birbirinin kafasını kopartacak mahareti sergileyen

güçlü kuvvetli Arnavut kartalları gibi birbirimizi kollayarak dönüp duruyorduk. Sonunda düelloya tutuşmaya karar verdik. Daha doğrusu bendeniz, “Düello,” dedim, “Düelloya var mısın bre!” dedim. Şaşırdı benim küçük tatlı karıcığım. Bu işe, müptelası olduğu Rus romanlarından aşına olmalıydı. Kaldı ki Rus hergeleleri biz Arnavutlardan almışlardır bu geleneği. Çünkü bizim hiddetimiz onlardan fazladır.

“Tamam,” dedi benim nazlı çiçeğim. Sesi titriyor gibi geldi bana. Beni boğazlamaya çalışırken tutturduğu “Bre, bre,” sövgüsünden eser yoktu şimdi:

“Tamam. Düello edelim!”

Düello

“Düello dediğiniz şey hemen olmaz. Bir kere Edirne’ye varmıştık. Kadıya varıp izin almak gerekirdi ki ortada tuhaf mı tuhaf bir durum var idi: Bir kadın ile bir erkeğin düelloya tutuştuğu nerede görülmüştü?

“Düelloya tutuşacağız!” inadı bize bir konak parasına mal oldu. Osmanlı karnını rüşvetle doyurur olmuştu. Bir kese altını önüne attığımızda, “Ben düelloya tutuşan taraflardan birisinin karı olduğunu bilmiyor idim derim,” dedi Kadı Hazretleri. “Buna rağmen sağ kalan olursa onu zindana atmak gerekir ki o da kaçırvermiş derim,” diye devam etti Kadı Hazretleri. Üçüncü kese altında ise nihayet ““Ne gördüm, ne duydum. Böyle bir şey olmamıştır Edirne’de,’ der çıkarım işin içinden,” dedi Kadı Hazretleri.

Edime Kadısı’nın bizden kopardığı küçük servetle diktiği konağı çok sonra gidip gördüm. Ah o seyahatimde düelloya tutuştuğumuz çayır çimeni de gördüm! Ahali üzerine yayılmış, kuzu çevirip baklava börek yiyor, bir grup çingene çala oynaya aralarında dolaşıyordu. Neyse, çok zevksiz yapılmıştı bu rüşvet yiyici Kadı Efendi’nin köşkü. Burada, âşığının üstünde can vermiş ki bundan dolayı konağın adı halk arasında “Âşık Öldüren Konağı” oluvermiş.

Abdülhamit saray bahçesindeki oyuncak gemileri yüzdüreceğine bu Kadıları bacağından astırmalıydı bence!

Kadı Efendi’den “Kimse görmeyecek, kimse bilmeyecek,” sözünü aldıktan sonra iş kolaydı. İyi bir uyku, şekerli bir kahve. Ama hepsinden önce iki rekât namazımı kıldım. Hanın yan odasında kalan karıcığım sanmıyordum ki hayatında bir kere yüzünü secdeye sürmüş olsun. Biz Arnavutlar arasındaki dedikoduya göre Prens Hazretleri’nden olma, Rus dadısından doğmaydı. Güya, onu doğururken ölen anacığı prens sülalesine bir evlat veremiyordu. Bu hikâyede asıl ölmesi gereken Rus dadı idiyse de Prens Hazretleri bu kadına abayı yaktığından, başkası doğuracak olsa bile nihayet anne olacağını uman karısını öldürmüş idi. Dedikodu baldan tatlı! Belki yeri geldiğinde bu hikâyeyi dallandırıp budaklandırırım ama şunu bilin isterim, Prens Hazretleri daha önce sözünü ettiğim üzere biz Arnavut erkeklerinin kitabında yazmaz o mundar sevgiden de hoşlanır imiş. Yani, bu Rus dadı geldiğinde zaten başkasından hamile imiş. O başkasının da kendisi gibi Rus olduğunu söylersem, varın gerisini siz düşünün: Demek insan nasıl yetiştiriliyorsa öyle oluyordu. Yani, benim karıcığım bir Arnavut gibi yetiştirilmiş ve böyle olmuş da olabilirdi.

Ertesi gün düelloya tutuşacağımız meydana vardığımızda bütün Edirneli oradaydı. Panayır meydanına çevirmişlerdi ki ortalığı “Bre böyle düello mu edilir?” dedim ben. Karıcığım da bu kanaatleydi ve atlarımızı oradan sürüp uzaklaştık, ertesi gün için kimsenin bilmediği bir saatte ve köşecikte sözleştik.

Atlarımızla sislerin içinden çıkıp birimize ya da her ikimize birden mezar olacak meydana geldik, içimden oracıkta da iki rekat namaz kılmak geldi. Namazımın nuruyla düelloyu neredeyse yapılmaz kılacak sis uçuştı gitti. Gökten inen çiğ taneleri billur bir ışığın altında parıl parıl parlamaya başladılar. İbadetime, sağ ve sol omzumun üzerindeki melekleri selamlayarak son verirken benimkisini biraz ötede dağ gibi dikilmiş durur gördüm. El ayalarım gövdesinin önüne döndürmüş tam tamına bir dağ gibi duruyordu karşımda. Meğer onun ibadeti de buymuş!

Şahidimiz -eski usul- bütün kuşları havalandıran borusunu üfledi. Belli ki düzlüğün sırt verdiği tepelerde domuz, geyik, ceylan, kurt, çakal sürüleri vardı. Hepsinin dörtmala koşuşunun sesi duyuldu. Dünyanın son günü, kıyamet koptuktan sonra üflenecek surun sesini duyup yeniden dirilen ölümler gibi yerimizi aldık. Karıcığımın üzerinde hafif bir entari vardı. Besbelli rahat hareket etmek istediğinden içliksiz, ipek bir etek giymişti. Biraz utandım doğrusu. Gözünü nikâhlımın kıcına dikmiş şahitlerin üçünü birden öte dünyaya göndermeyi düşünmedim değil. Sırt sırta verdik. Kürek kemikleri sırtıma batıverdi. Eğer ölmezsem daha sonra anlatırım ama bilin isterim ki gülkurusu entarisi içinde pek güzel karıcığımınla daha halvet olmamış, gerdeğe girememiştik anlayacağınız. “Bre yoluk uçmaz kartal”a istinaden, “Haşa!!!!” iktidarsız olduğumu düşünmeyin sakın. Sadece fena bir hastalık kapmışım İstanbul’un batakhanelerinden, mezarlıklarında mezar taşlarına bacaklarını dayayıp iş gören orospulardan.

Hileyle kazandım düelloyu, vurdum karımı.

İncecik gövdesi sarsılarak yere düşerken göğsünde elbisesinin renginden daha koyu bir gül açıyordu. Aynı gülün bir benzeri ağzında, dudaklarının arasında.

Tam göğsünün ortasından vurmuştum karımı.

* * *

Annem, İstanbul’a varıp beni doğurabildiğine göre nasıl hayatta kalmıştı acaba?

Bunun cevabı da o deftercikteydi:

“O vakit yanımızda tazılarıyla, atlarıyla bir av grubu zuhur etti. Tıknaz bir beyefendi atından indi, “Temiz su verin, çantamı getirin,” diyerek çevresindekilere emir verdi. Hekimdi ve inşallah düelloda bendenize yenilen karıcığımı tedavi edecekti. Laf kuş gibidir, havalanır uçar. Şimdi alalım biz laftan ibaret hikâyemizi de kapatalım kafesimize. Filhakika, dünyaya gelecek oğullarımın ve onların torunlarının ve torunlarının çocuklarının göğüslerindeki bu lanetli lekenin aslı 1893 yılının Mayıs ayının başlangıcında, Edirne çayırıklarının üzerinde bana

kalırsa öldü varsayılan karıcığımın göğsünde açlarıdır.

Benim inatçı meleğimin mahremi, can çekişen bir avrada dikmiş gözlerini bakanlar karşısında açılmış, temiz su ile yıkanıp yaranın derinliği tespit edilmeye çalışılıyordu. Bu arada -kumarda olmasa bile- şansı vardı, İstanbul'un en mühim doktorlarından birisi Edirne'ye avlanmaya gelmiş, bizim düelloya tutuştüğümüz çayır otlak etrafında dolanmakta imiş. Prensesimin yarasına ilk müdahale yapılırken, kandan güller kustuğu ağzından bana hitaben, "Hilekâr!" sözü çıkmasın mı?

"Vallahi de hile yapmadım, billahi de!" dedim.

Hekim yaraya büyükçe bir taşı bastırıp, hizmetlilerden birisinin gömleğini sargı bezi niyetine karıcığımın gövdesine sardı. Kanama böylece kesilmiş oldu. İngiltere Kraliçesinin avlanırken yanlışlıkla vurduğu gözdesi için çağırttığı bu marifetli hekim Avrupa'nın ilk kalp ameliyatını tatbik etti. Kalbinden yaralananın işi bitik demektir. Oysa bu doktor karıcığımın kalp yarasını sol torakotomi yolu ile ameliyat edip sağ ventriküldeki 1,5 cm'lik kesiye üç dikiş attı. Karım tarihe geçecekse bununla geçebilirdi: Kalp yaralanmalarının iyileşemeyeceği yargısını sona erdiren ameliyatın uygulandığı ilk insan olarak. Ameliyat o kadar uzun sürdü ki hasta yataklarından birisine kıvrılıp uyumama müsaade etmediklerinden, hemen oracıkta, halk arasında Akşam Sefası diye bilinen çiçeğin tohumlarını çiğneyip ateşimi yükselttim. Böylece beni de hastaneye yatırmaları şart oldu. Bu sayede rahat bir uyku çekerek ameliyatın bitmesini bekledim. Ameliyathaneden dirseklerine kadar kan içinde çıkan, muşamba önlüğünden şıpır şıpır kan damlayan, cerrah değil kasap sanırsınız, hekim, "Kurtuldu," dedi. "Çok şükür," dedim ben. Taştan kalbi, üzerine atılan dikişleri tuttu, yarası kapandı.

* * *

Defterciğin sayfaları işte burada sona eriyordu. Defterciğin anlattıkları bunlardı. 1919 yılının yaz mevsimini bu defterciği okuyarak geçirdim. Arada esrarlı bir biçimde ortadan kaybolan Şekina'yı merak etmiyor değildim. Tuhaflaşan babamı da gözlüyordum. Sonunda bulduğum defteri Nergis'e gösterdim. O da defteri evirip çevirdikten sonra kahkahayı bastı:

"Babam yazmış!" dedim ben.

O da, "Fesuphanallah, baban olacak o uçmaz yoluk kartal bunları yazabilecek tıynette miymiş?" demesin mi?

Ne demiştim ben: Felaketin kulakları vardır, sizi duyar ve gelir. Babam, bizi duymuştu. Tuhaf olan, Nergis'in bütün pişkinliğiyle defteri ona uzatması, babamın hiç alışık olmadığım biçimde olgunlukla, "Ver bakayım," deyip yazılanları okumasıydı. Babam okumayı yeni öğrenmiş gibi, (bu kişi olsa olsa okuma yazmayı Nergis'ten öğrenen Şekina olabilirdi) defterde yazılanları sesli olarak okumaya başladı. Nergis de hayatta en iyi yaptığı şeyi yapıp beni lafa tuttu:

"Ayol, baban ananın tuttuğu defteri lime lime etmiş, Pera Palas'ın penceresinden Fatih'in gemilerini geçirdiği Haliç hendeğine doğru savurmuştu. Yumurtadan yeni çıkmış güvercin

yavruları gibi uçuşmuştu kağıt parçaları. Ama anan pes etmemiş, yazmıştı.”

“Ama bunları babam yazmış!” demiştim ben yine. Hatta tam tuhaf bir biçimde alt dudağını düşürmüş kendi elinden çıkma satırları okuma derdindeki babama dönüp, “Öyle değil mi baba?” diye bile soracaktım ki,

“Aman, benden hiç söz etmemiş!” deyiverdi babam.

Bir sessizlik oldu. Sessizlik, suya atılan taş gibi halka halka büyüdü. Öyle ki başımızın üstünde tur atan sineklerin sesini duyuyorduk. Şekina ortadan kaybolmamış olsaydı, yelpazesini şak diye açar, fit fit sallar, başımızın üstünde tur atan sinekler teker teker yere düşerdi.

Nergis hayatta en iyi yaptığı şeyi yapmaya girişti ama geç kalmıştı:

“Fesuphanallah, baban doğuyorsa, annen batıydı...”

Babam sanki aramızda değilmiş gibi manasızca onun sözünü kesti:

“Ne çok sinek var!”

“Ayol, ne kadar bok, o kadar sinek!” diye cevapladı onu Nergis.

Üsküdar’da ahırları ve mandırası olan, Nergis’in, “Fesuphanallah, Saray’a, insan elinden nasıl çıktığına şaşıtığım Ayasofya’ya karşı böyle boktan bir sarayda yaşayacağımı hiç düşünmezdim,” dediği kocaman bir çiftlikte yaşıyorduk.

“Ah, ah, Şekina burada olsaydı...” diye iç çekti Nergis. Onun bu sözü üzerine çok ama çok dalgın görünen babam kendini toparlar gibi oldu. En azından odanın bir köşesinde sanki bir tek ona görünen bir hayalden alamadığı gözlerini önce bana sonra Nergis’e dikti.

Nergis’in evvel zamanda olduğu gibi kellesi gidiverecekmişçesine korktuğunu ama gariptir babamdan korkmadığını anlamıştım. Yıllar sonra akıl hastanesinde tanıştığım Doktor Turan Bey’e bütün hayatımı size anlatır gibi anlatırken anlamıştım bunu: Hayatımı bir başkasına anlatırken. Nergis işte bu korkuyla, şehzadeleri sultanları eğlendirmek için kırk topu birden çevirdiği günlere geri dönüvermiş, lafla hokkabazlık etmeye başlamıştı:

“Ayol, Şekina olsa tavuskuşunun kuyruğunu sallayıp sinekleri hacamat etmesi gibi yelpazesini bir açar, şu sinekler...” “Sus,” demişti babam. Gözlerini yine odada bir tek ona görünen bir hayale dikmişti. Bu hayal, sözden, sestenden de müteessir oluyormuş gibi, “Sus,” demişti Nergis’e. Sus, konuşma. Sessiz ol.

O anda, kız erkek karışık öğrenim gören okul olma özelliği taşıyan okulumda, bu özelliğinden dolayı bahçesine hayvan leşleri atılır, biz zavallı öğrenciler korkutulmak istenirdik, işte orada, bize okutulan Frenk masalı aklıma geliverdi. Usul usul adımlarla babamın yanına yaklaştım ve elimde olmadan tıpkı o Frenk masalındaki gibi soruverdim:

“Senin burun deliklerin niye kocaman?”

Babamın gözleri aniden yaşlarla doluverdi:

“Dünyayı içime çekebilmek için.”

Şu hayatta sevdiğiniz bir insana dikkatle bakıvermekten güzeli yoktur. Kıl köklerine, sarkık kulak memesine, kaburga kemiklerinin çıkıklığına, parmaklarının boğumlarına. İşte ben de öyle, eskilerin alıcı gözle dediği bir gözle baktım durdum babama. Sanki onda bir başkasını görür gibi olmuşum. Hayatta en büyük acıyı, dile getirilemeyen şeyler verir. “Hem Şekina’yı hem babamı özledim,” diyerek acımı biraz olsun hafifletmişim.

Yelpaze

“Bakınız, Şekina yelpazesini burada unutmuş.”

Eşya da hüzünlü olur muymuş? Mösyö Zako’nun tozlu konsol üstünden alıp elinde tuttuğu yelpaze bu âlemde yapayalnız kalmış gibiydi. Bir parça tüy salma salma önce tıpkı konsol gibi tozlu mu tozlu döşemelerin üzerine iniverecek gibi oldu, sonra yanı başındaki kapkara, pırıl pırıl cilalı bir çift çizmenin burnunu öptü: İşgal güçlerinden bir İngiliz subayı bir gece ansızın ziyaretimize gelmişti.

Sebep?

Casuslukla itham edilen ve üstü kapalı bir biçimde ellerine geçirirlerse canına okuyacaklarını belirttiği Şekina’yı sormaya:

“Buradaysa teslim olsun. Yoksa bulun getirin.” Bilmiyordu ki Şekina tam karşısındaki dolabın içindeydi. Anahtar deliğinden izlenildiğinden haberi olmayan İngiliz subay, babam tarafından çiftliğin kapısına kadar geçirilmişti: “Tarım ve hayvancılıkla mı iştigal ediyorsunuz Beyefendi?” Rüzgâra tutulmuş çalı öbeği gibi tir tir titreyen babam “Her Arnavut gibi,” cevabını vermişti.

“Kaç sineğiniz var?”

“İnek!”

“Ne? İnek mi? Ben size kaç sineğiniz var diye sordum. Dilinizi biliyorum.”

Güller ve çiçekli bitkiler üzerine bilgi sahibi olmak isteyen babamın bilebildiği kadar İngilizceyle ve bizim dilimizde zar zor anlaşıyorlardı. Şekina’nın ortadan kaybolduğu havadisıyla dumura uğrayan Mösyö Zako da onlara yardımcı olamamıştı. Babam, söz Şekina’dan açılmışken ve onu tutuklamak için gelen de bir İngiliz Subayı olunca, onu ve altı kız kardeşini, lafın burasında evde kalmış demeyi bile atlamadan, “yaşlı dul annemi, yanlışlıkla, İngiltere’ye gönderdim, gemiyle” kelimelerini İngilizce söyleyerek malum hikâyeyi anlatmıştı.

“Gözümü anahtar deliğinden çektim. Az kalsın, saklandığım dolabın içinden çıkıp o hikâye öyle değil böyledir bre ağabey, diye sofanın ortasına dikiliverecektim.”

“Ayol, dolaplar sandıklar hayat kurtarır. İyi ki dediğin gibi yapmadın.”

Hatırladığım son Şekina ve Nergis konuşması buydu sanırım.

Gülkurusu elbisenin etek ucunun dolap kapağına sıkışması yürekleri hoplatmıştı. İngiliz subay elinde oyuncak ettiği kahve fincanıyla ayağa kalkıp, dolaba doğru gitmişti. Sonra manzaranın içinde bir acayıplığı seyrederek gibi dikkatini o kumaş parçasına yöneltmişti. Şekina'nın nefes alıp verişinin sesini duymuştuk. Kokain burun kemiğini ateşe tutulan mum gibi erittiğinden:

“Az kalsın hapşıracaktım!”

“Ayol iyi ki hapşırmamışsın yoksa seni alır götürür bütün İngiliz ordusuna...”

“Ağzından yel alsın Nergis!”

“Fesuphanallah, Valide Sultan öldürtmeye çalıştığı gelininin üzerine saldıran izbandut gibi yeniçerilerden kaçarken bir dolaba saklanmıştı. Eteğinin ucu ele vermişti onu. Onu bulduklarıyla parmaklarını kırmış, merak edip altından mı diye mahremine bile bakmış, öldü diye taşlıkta bırakmış, nefes aldığını fark edince yine üzerine çullanmışlardı. Sonra da hareme dalıp bütün kızları elden geçirmişlerdi.”

“Nerede oldu bu?”

“Ayol, Kadınlar Savaşı'nda. Kadınlar Savaşı'nı gördüm ben!”

Nergis ve Şekina her zamanki gibi daldan dala konan bülbüllermişçesine laflamak istiyorlardı. İstiyorlardı ki hayatımızda hiçbir şey değişmesin, olduğu gibi sürsün gitsin ve nihayet bitsin.

“Şu manzaranın yerinde olmak isterdim,” derdi Şekina. Divanına uzanmış, çubuğunu tüttürürken:

“Zaman geçsin gitsin, ben orada öylece kalayım. Manzara gibi zamana hapsolayım.”

Odalardan birisinde hapis kalması gereken kedi nasıl olmuşsa kaçmış, İngiliz subayının beni çok korkutan çizmelerinin dibinde dolanır olmuştu. Bu yetmezmiş gibi dolabın önünde durup ağlamaya başlamıştı:

“Adı ne bu cat's in?”

“Catpilkus, keditırnağı çiçeği, o vakit cat, kedi,”

“Ne? Kedi, tırnak?”

“Öyle değil. Kedi, cat, adı, Fleischl,” demişti babam da.

Pis pis sırtmıştı İngiliz Subay. Kim bilir belki tatlı bir adamdı. Belki bizim Şekina'mızı alıp götürmeye geldiği için gözümüze batıyor olabilirdi.

“Siz nasıl tahammül ediyorsunuz? Kız kardeş, erkekler, başka erkekler, paşalar, oteller, kucak, kucak. İsteyen herkese...”

Evet, pis bir adamdı. Babamsa doğrusu beni çok şaşırtıyordu:

“Arılar bal toplamak için çiçekten çiçeğe gezerler. Şekina işte o anlara benzer.”

Al başına belayı! Babam, karşısındaki İngiliz askere karıştırılabileceği iki yeni kelime daha hediye etmişti:

“Arı? Karı?”

Babam ceza olarak dediği anlaşılsın diye arı gibi vızıldamıştı. İngiliz, Şekina halamın nasıl böyle özgür olabildiğini merak ediyor olmalıydı:

“Anlar erkek değil midir? Burada? Müslüman bir ülkede?”

“Kraliçe anlar vardır. Hiç duymadın mı?”

Bunları Doktor Turan Bey’e anlatırken gülmüştü. Kapatıldığım akıl hastanesinde bana çok iyi gelen bir tedaviyi uyguluyordu. Ben bir divana uzanmıştım. O başucumda oturuyor, beni dinliyordu. İnce derili ellerimin üzerinde elektroşok tedavisinin izlerini, kemerlerin, iğnelerin bıraktığı morlukları görünce hüzünleniyordum. Doktor Turan Bey’e tıpkı şimdi yaptığım gibi aklıma gelen her şeyi anlatırken ellerim çoğunlukla şişkin bir kubbe gibi görünen karnımın üstünde oluyordu. Ellerime baktıkça akıllanayım diye vücuduma verilen elektriğin beni yakarak vücudumda izlediği yolu acıyla hatırlıyordum. Ellerime bakmadan anlatmayı beceremeyince, ben de ellerimi saklayarak anlatmayı denedim. Bunun nedenini de anlatmıştım Doktor Turan’a. Neyse, biz devam edelim. Doktor Turan’a da sık sık böyle söylerdim. Nergis ve Şekina gibi daldan dala konmadan anlatmayı tercih ederdim. “Peki, bugünlük bu kadar,” dediğinde doktorum, seansımız nerede kaldıysa bir sonraki seans oradan devam ederdim.

Şekina’yı götürmeye gelen İngiliz Subay ve babam arasında geçen ve Doktor Turan’ı güldüren lakırdılar, bir dolabın içine saklanmış, anahtar deliğine dayadığı hayat dolu fıldır fıldır dönen gözleriyle etrafı izleyen Şekina’nın canını sıkıyordu:

“Ne saçmalıyor bunlar deyip kendimi dolaptan dışarı atacaktım,” demişti.

“Ayol, iyi ki atmamışsın, bak sonrasında, senin sormadığın bir soru, senin adına soruldu!”

Nergis haklıydı. İngiliz o güne kadar hiçbirimizin babama sormadığımız soruyu sormuştu:

“Kardeşinizi niye İngiltere’ye gönderdiniz yanlışlıkla...”

“Yanlışlıkla değil,” dedi babam. “Bilerek.” Bu hepimizin bildiği bir şeydi. Ama babamın ağzından duymak önemliydi.

Sırlar insanların kaburga kemiklerine gizlenir çünkü orası kafes gibidir. Gizlendikleri yerde kuş gibi kanat çırpıp dururlar. Özgür kalmak isterler. Sırlar dile düşmek isterler. Dile düşen sırlar en hakikisinden dedikodu olurlar.

“Ayol, dedikodu baldan tatlı.”

Sonrasında* Nergis ve “Vatansever olsam gam yemem, hay başıma gelenler,” diye söylenen Şekina’nın, babamın kılığına girerek dolaştığı günler başlamıştı.

Peki babama ne olmuştu?

“Babanızı, Şekina’yı casuslukla itham edip götürmek üzere gelen işgal kuvvetlerinden İngiliz subayını geçirdikten sonra üstünü başını tulumbadan su çekmek suretiyle yıkayıp temizlerken gördüm.”

Doğrusu Mösyö Zako’nun bu açıklaması benim için hiçbir şey ifade etmemişti.

Derin Gırtlak

Çocukluğumda hep çamur hatırlıyorum. Çamurlu yollar, çamur.

“Fesuphanallah, sen çamurdan bir yatakta dünyaya geldin zaten,” derdi Nergis. O böyle söylediğinde ağızındaki lokmamı düşürmüştüm:

“Ayol, İstanbul Boğazı’nın dibi çamurdan bir yatak gibidir, yatak!”

“Nergis’in ağızı laf tarlası,” derdi Şekina.

“Fesuphanallah, ama biz o çamurlu yatağa düşene kadar, Boğaz’ın dibinde neler gördük neler!”

Hayal meyal hatırlıyor muyum? Yoksa Nergis’in anlattıklarını kendi gözümle gördüklerimden mi sayıyorum, bilemiyorum. Menekşe rengi midye kabuklarından bir deniz daha vardı denizin altında. Batık gemiler, kesik kollar, kesik bacaklar, kesik kulaklar, sandıklar, aynalar, gözdelere, oğlanlar, kundağı çözülmeye devam eden beşiği çoktan menekşe rengi midye kabuklarıyla bezenmiş bebekler.

“Cehenneme düşseniz göremezmişsiniz bunları,” derdi Şekina.

Ah Şekina!

“Cennet anaların ayağının altındadır,” diyen müftünün sözü üzerine, kıkırdamaktan kendisini alamamıştı. Caminin hanımların vaaz dinlediği kafesli bölmesine doğru tok bir sesle sorulan: “Kimdir o hanımlar arasında gülen? Güldüğü neyse söylesin.” sorusuna cevaben: “Benim,” cevabını vermişti. Koskoca camii öyle derin bir sessizliğe gömülmüştü ki o sessizlikte kubbeyi kanatlarında taşıdığı söylenen meleklerin seslerini duyup içlerinin geçtiğini anlatanlar olmuştu. Vaaz veren müftünün “Sen kimsin?” sorusundan anlaşıldığı üzere, Şekina’nın cevabı yeterli bulunmamıştı. Erkeklerle değil ama kadınlara sorulduğu üzere, “Hangi ademoğlunun kızıydın?” sorusuna cevaben Şekina’nın, “Arnavut Tefvik Naki’nin hemşiresi Şekina,” deyip susması yeterli olacaktı hiç kuşkusuz. Müftü Hazretleri camide kahkaha atan mahrem bir sesi herkese dinleterek bu günaha istemeden iştirak etmişti ve şimdi geç de olsa bunun farkına varıp vaazına geri dönmeye hazırlanıyordu. Ama Şekina, kendisine sorulan sorunun cevabını vermek konusunda kararlıydı. O’nda, Arnavut inadından ötesi, cesaret vardı:

“Cennet insanın iki bacağının arasında ve ağzının içindedir. Cennetin, dili, ağzına aldığı şeyi

gıdıklayan küçük dili, damağı ve gırtlğı ve hatta gırtlğının! “

Müftü Hazretleri’nin, “Desturrrrrrrr! Şeytan!” cığlığı camiye tir tir titretmişti de Şekina’nın ağzından inatla dökülen son kelimecik, “Boğumları!” yolunu şaşıırıp camiye dalan tedirgin bir güvercin gibi insan elinden çıkma görkemli gökkubbeye doğru yükseldi.

İlahi Şekina!

“Zevk, cennetin göbek adıdır!”

Yerini Nergis’in bildiğı, camiye aydınlatan kandillerin islerinin rüzgârın yol göstermesiyle doluştuğı, sonrasında damıtılıp en koyusundan silinmez mürekkep olduğı is odasına saklandığımızda kıkırdayarak böyle fısıldamıştı.

Yedi yaşındaydım. Yanımızda Nergis olmasaydı, is odasını bulup saklanmamız mucize olurdu.

“Allahuekber!” nidaları arasında ellerinde çivili sopalan, caminin dört bir tarafında bizi bekleyen Müftü’nün adamları yatsı namazına durduğunda oradan sıvıştık. Tam, abdesti bozulduğu için şadırvana abdest almaya giden bir izbanduta rast geliyorduk ki camii bahçesindeki kümbete sığındık. Kümbette gömülü on dokuz mezar saydım. Birisi kolum büyüklüğünde bir bebek mezarıydı.

“Ayol, bunlar bir gecede canlarına kıyılan şehzadeler.”

Nergis, içlerinden bir tanesinin mezarını elleriyle koymuş gibi bulup, başını sıvazladı,

“Vah küçüğüm, buncağız şu önümdeki kestanelerimi yiyeyim, başımı ondan sonra vurun dediydi.”

Ailemin sırlarına kafa yormaktan vazgeçtim diyebilmeyi çok isterdim.

Şekina ilk kez Müftü Hazretleri’nin, “O kaltağı bulup falakaya yatırın, ayaklarının, altını patlatın,” cezasının sonrasında, yani ben yedi yaşındayken, babamın kılığına girip ortada dolaşmaya başlamıştı. Ortada dediğim, çiftlikte, mandırada, kendi toprakları üzerinde, benim, “Baba, bu Şekina’nın divanı, senin burada ne işin var?” diye sorduğum divanda, bir parçası olarak kalmayı arzu ettiği manzaraya karşı. Çünkü babam apansız Anadolu seyahatine çıkmıştı, İstanbul’da değildi. “Müftü Hazretleri diyor ki, ah ah onun kellesini vurdurmak vardı ama, meşrutiyet bizi batı yoluna sokmaya çalışıyor, din elden gidiyor,” Şekina’yı almaya geldik deyip deyip evi basan adamlar, bizzat Şekina’nın yüzüne karşı onun kim olduğunu bilmeden, böyle söylüyorlardı, ha ha ha!

Ah Şekina!

Müftü Hazretleri’nin adamlarının karşısında erkek kılığında nargilesini fokurdattırken bile buram buram bir koku yayıyordu. Cinselliğın kokusu vardır. Apış arası kokusu gibi değil. Bir histen ibarettir bu koku. Önce bakmak, sonra koklamak, sonra dokunmak, sonra öpmek, ardından yemek, en sonunda onun içinde erimek, o olmak istersiniz.

“Ayol, adamlar alışık değiliz, tütünün kokusu bizi çarptı deyip durdu ama onları çarpan başka bir şeydi,” demişti Nergis.

Siz daha durun, bizim Şekina’mız kendisini görmeye gelen âşığı Fleisch’ı bu kılıkta karşılamak mecburiyetinde kalacak ve ona ne oyunlar oynayacaktı.

Babamın, “Nereden düştüm aralarına,” dediği İttihat Terakki’cilerle yemek davetine katılmak mecburiyetinde kalmıştı.

“Bre azizim, kilo almışsınız!”

“Sesinize ne oldu? Üşüttünüz mü? Kendinize doğal bir ilaç tatbik etmiyor musunuz? Siz bilirsiniz böyle şeyleri. Bana verdiğiniz o şey var ya o şey... Kaplan yaptı beni kaplan!”

Ancak en kritik değerlendirmeyi eski telgraf memuru olan o zat yapmış:

“Bir de sizin için İstanbul’dan sürülenlerin ardından karış karış Anadolu’yu geziyor,” diyorlardı. “Ama işte buradasınız, karşımızda. Bre, siz hiç bize ihanet edebilir misiniz?”

“Edirneli bir çingeneymiş. Arnavut olduğumu bildiğinden olsa gerek, istemediğim halde, benimle en çok konuşan O’ydu,” diyordu Şekina. Ayrıca o İstanbul kabadayısına benzeyen izbandutun bu sözleri üzerine zarif ve iyi kalpli olduğu her halinden belli bir.. “Mösyö... Mösyö... Mösyö?”

Şekina’nın adını hatırlamakta zorlandığı Mösyö, “Katliamları durdurun,” demiş:

“Ne katliamı Nergis?” diye sormuştu Şekina, “Senin kafan devlet işlerine yatkındır. Ne de olsa Saray tecrüben var.”

Dudağını bükmüştü Nergis:

“Fesuphanallah, kim bilir kimlerin canı yanıyor?” “Sonra,” demişti, babamın kılığında Nergis’in yanında oturan Şekina, “O eski telgraf memuru biz giderken kalktı, o mösyöyü ‘İçimden geldi,’ diyerek yanaklarından öptü.” “Desene o mösyöyü de sürgüne gönderecekler, Mezarını kendi elleriyle kazdırıp canlı canlı gömecekler.”

“Evet,” demişti babam sandığım Şekina, “Yemekten çıkışta o Mösyö zarifçe koluma girip anlattı.”

“Hangi millettenmiş?” diye sormuştu Nergis. Başını örtmemişti Nergis. Saçları niye böyle dökülmüştü acaba?

“Korkudan altımı ıslattığımı unuttum,” demişti Şekina. “Adımı sorsalar o anda adımı bile diyemez, unutturdum.”

“Fesuphanallah iyi ki söyleyemez, unutturdun adını, yoksa...”

Mintanının düğmesini çözmesiyle fasulye pilakiden arta kalan bir tanecik, Nergis ve Şekina kadar kederli bir fasulye tanesi yere düşüp zıpladı.

“Bu toprakların bereketi kaçacak Nergis,” dedi Şekina. “Ayol, entrika bunun göbek adı oldu,” diyen Nergis haklıydı: Gözümü anahtar deliğine dayamış onları izliyordum. Babam sandığım Şekina, fesini çıkarmış, püskülüyle oynuyordu. Onun babam olduğuna inancım tam, Şekina’nın müftünün adamlarından yakasını kurtarıp kurtarmadığını merak ederek izliyordum onları. İşte o anda bir firkete Şekina’nın saçından kurtulup çıt diye yere düştü. Şekina’nın saçları önüne çıkan her şeyi yıkan, önüne katan, sürükleyen bir ırmak gibi omuzlarından aşağı aktı.

“Fesuphanallah, iyi ki o katillerin önünde olmadı bu,” dedi Nergis.

Sonrasında, babamın kılığına girmiş Şekina’nın soyunmasına yardım etti. Memelerini bir erkek güvercinin şişkin göğüs kafesine benzeten korseyi çıkarmalarıyla Şekina küçük bir öksürük krizine tutuldu. Nergis’in getirdiği bir bardak suyu içip öksürüğünü yatıştırdı. Ardından beline kadar dökülen saçları Frenk karılarınıninki gibi kısacık kesildi. Artık babama daha çok benzemişti.

Kara saçları, kör makasın ucundan salkım söğüt dalları gibi kopup yeri öperken Şekina ya yorgun ya da hüzünlüydü. Onun saçları kesiliyor diye hüzünlendiğini düşünen Nergis yanıliyordu:

“Ayol, iyi oldu şu bitli saçlarından kurtulduğun!”

Doğruya doğru. Şekina bitleriyle bir türlü vedalaşamamıştı. Yanlışlıkla bindirildiği İngiltere gemisinden bu yana peşini bırakmamıştı bitleri. Malum, şimdi de savaş yıllarıydı. Bütün vücudumu bir pomatla sıvamadan beni okula göndermezlerdi.

Neyse. Şekina, “Bitlerim, benim sadık âşıklarım,” dedi de, Nergis onun sadece yorgun olduğuna hükmetti.

Gördüklerim karşısında şaşkındım. Duygularımızın kokusu vardır. Hangi duyguyu hissedersenek ona ait kokuyu salgılarız. Şaşkınlığımın kokusu kaynamakta olan sütün kokusu gibiydi. İşte Nergis’in havayı koklayıp koklayıp gözlerini onları izlediğim delikçiğe dikmesi bunun neticesinde oldu.

Evdeki gizemin beni nasıl yorup, hayatımı zorlaştırdığının farkındaydı. Her şeyi biliyorum diyemediğimin, bundan dolayı çok fazla sessizleştiğimin, bunun ileride beni kötü bir âşık, hasta bir kadın yapacak zehir olduğunun farkındaydı. Ciğerlerimin su toplamasının biricik sebebinin bu olduğunu düşünüyor olabilirdi. Dikkatimi başka bir yöne çekmek için bir plan yapmış olmalıydı. Bana kendisini anlatacaktı.

“Bizim evdeki kalfa kadın, Kadınlar Savaşı’nı görmüş,” demiştim okuldaki tarih hocamıza.

“Mezardan çıkıp mı anlattı sana?” demişti cevaben. “Çünkü o savaş 1691’de oldu.”

Nergis’e sorsanız, “Ayol atalarımın dinleye dinleye kendi gözlerimle görmüş gibi oldum,” der, çıkardı işin içinden.

Artık, anahtar deliğinden kendisine görünenlerden ötesini anlatmaya kararlıydı. Burnu

kanadığından, gövdesinden bir çatırtı koptuğundan beri böyleydi: Sırlarım paylaşmaya meyilli.

Şekina'ya falaka ve kırbaç cezası veren Müftü Hazretleri ölmüş, Şekina kısacık saçlarıyla manzaranın bir parçası olarak divanına uzanmış, babam kendisini fazlasıyla kederlendiren Anadolu seyahatinden dönmüştü.

Şimdi af buyurun ama bambaşka bir şeyden söz etme ihtiyacı hissediyorum. Yine kendime mukayyet olamayıp zorla kapatıldığım akıl hastanesinde diyeceğim, işte orada bana insan gibi şifa verme gayretindeki Doktor Turan Bey'e sıklıkla şunu sorardım: "Doktor Bey, kafanızı karıştırıyor muyum?"

"Hayır," derdi doktor bey. Bu olumsuz kelimeciğin olumlu halde kullanılması hayallerin gerçek oluvermesi gibiydi benim için. En derinden, gırtlığının dibinden çıkardı bu ses. Bu sesin tınısı beni bütün kalbiyle dinlediğinin işaretiydi. Bu arada, gırtlak demişken, Şekina'nın, "Biliyor musun Nergis, benim gırtlığımda sekiz boğum varmış," demesini hatırladım. İşte Doktor Turan'ın ruhuma tatbik ettiği tedavinin mantığı bu idi. Zihnimizi kazmak da kazmak! Yerinizde olsam, Nergis'in Şekina'ya verdiği cevabı merak ederdim. Pek nadir zamanlarda gülen Doktor Turan, anlattığım bu acayıpliğe açık açık, kocaman kahkahalarla gülmüştü.

"Ayol, biliyoruz ki burun deliklerin mağara ağzı kadar büyük ama," diye başlamıştı Nergis, "Ağzın bir çil altın kadar küçüktür senin."

Aşkın aptal ettiği Şekina, "Eee?" der gibi bakmıştı ona.

Gözlerimi tavana dikip anlatmayı huy edinmiştim. Sözün burasında nemin halelendirdiği, lekelerle dolu tavanda Şekina'nın yüzünü bulup seçmiştim:

"Ayol, o bir çil altın gibi küçücük ağızdan bakıp sekiz boğumu nasıl saydı?"

Aşkı, cinselliği, kendisini, erkekleri çok seven Şekina tıpkı Doktor Turan gibi kahkahayı basmıştı.

Bavul

Şekina'nın sekiz boğumlu gırtlakını hatırladığım gün de bunu Doktor Turan'a anlattığım gün de ne güzeldi! Her şey pırıl pırıl parlamaktaydı. Pencere önündeki kumruların ötüşleri bile hafızamda öylesine canlı ki... Eğer o kumrular kadar aklınız varsa, Doktor Turan'ın bana gırtlak ve dolayısıyla bu hatıramı çağrıştırmasına istinaden anlamış olmalısınız: Ona âşıktım. Ona âşık olmuştum. Ama bu hüznü hikâyeyi anlatmaya daha var. Yedi yaşım on bir yaşım arasında gidip geliyoruz. Hatta henüz dünyaya gelemedim bile. Seansların birisinde bunu söylemişim:

“Doğmak bilemedim, bir türlü dünyaya gelemedim.”

Doğumumu baştan sona bir solukta anlatamamanın da bir anlamı olmalıydı.

Doktor Turan'ın, “Bütün bu anlattıklarınızı tıpkı bana anlattığınız gibi yazınız lütfen,” demesi ve bana yazmam için bir defter vermesi o seanstan sonraki seansımıza rastlar. İşte birazdan anlatacağım anıyı onun hediyesi defterin bir sayfacığının bir satırcığı gibi görürüm. Çoğu hatıra, hafızamızın sayfaları arasında işte böyle başı sonu belli bir satır kadar önemsiz bir yer işgal eder:

Nergis, Şekina'nın Viyana'dan aldığı elbisesinin kopan dökülen düğmelerini dikmeyi bitirmiş, ipi dişiyle kesmekteydi. Demek ki bu an, Şekina'nın paşayla vapurda aşk yaşadığı günün sonrasına denk gelmekteydi. Yine kokain almış, kokain, kanma karışmış olmalıydı çünkü gözleri çakmak çakmak, gömüldüğü sedirde doğrulmuştu:

“Uzun süre yaşayan bir beden enkaz biriktirir.”

İşte o gün, Nergis'in sırrının sessizce açığa çıktığı gündü. Şekina'nın merakından bunalan Nergis'in her zamanki gibi “Fesuphanallah, içimden size bir hikâyeye anlatmak geldi,” deyip çareyi gürül gürül akan sular gibi anlatmakta bulacağını düşünmüştüm ama yanıldım. Söze, “Gözlerimle görmüş, kulaklarımla duymuş gibi anlatacağım sakın şaşırmayın!” diye başlayacağını düşünmüştüm ama öyle olmadı. Dolayısıyla Şekina'nın “Yaşamış gibi desene sen şuna,” demesine de gerek kalmamıştı. Beni oldum olası “Ağızdan çıkan lafın kuyruğu olsa, gerisin geriye çekip alsak. Ama yok,” diye tembihleyen Nergis, o gün, o saat, anahtar deliğinden kendisine görünenleri, ötesini, berisini bize anlatmaya karar verdi.

Oysa bilirim insanın kendisini anlatması ne kadar zordur, ne kadar yalan.

Son cümle bana ait değil. Babamın cebinde taşıdığı bir aşk mektubundan. Babamı peşi sıra gizemli Anadolu yolculuğuna çıkaran kadından. Kadın, İstanbul’dan sürülenlerdenmiş. Benim anladığım, babamı şu hayatta biraz olsun hizalayan bu kadına duyduğu aşk olmuş.

Çok şaşıracaksınız ama ben bu hikâyeyi kocam Adnan Bey’den öğrendim. Her zamanki gibi bana hakaret etmeye girişmiş, ansızın “Senin baban bu ülkeye ihanet eden şerefsizlerdendi! O, cemiyetteki dostlarını sırtlarından vurdu,” demiş ardından bu kırık dökük hikâyeyi dillendirmişti. Kocam Adnan Bey, Nergis ve Şekina için “iki cadı”, çoktan babasız kalan evimiz için “iki cadının örümcek ağlarından müteşekkil sarayı” derdi. Yolunu tuttuğum çocukluk evimde saklı, gizli şeyleri nerede bulacağımı çok iyi biliyordum. Şekina ile 1938 yılında yaptığımız Londra seyahati sırasında aldığımız, ah bir de Şekina’nın akıl almaz sırlarıyla yüzleştiğim Londra seyahatimiz var tabii... İşte bizim o seyahatten getirdiğimiz, babamın gizemli Anadolu seyahatine çıkarken kendisine refakat eden bavulun astarını, taze, genç bir gövdeymişçesine deştim. Bunu yapmak için, ağzını sıkı tutması tembihlenmiş gibi boş olduğu halde kilitli bavulun kilidini bir firkete yardımıyla açmam gerekti. Biricik aşk mektubunun ayaklarımın dibine düşüşünü boşuna bekledim. Bunun yerine başka bir şey, arkası yazısız bir kartpostal düştü. Bu kartpostalın hikâyesini belki başka bir zaman anlatırım.

Söz konusu mektuba, dolayısıyla babamın hüznü aşk hikâyesine ulaşmam, kocam Adnan Bey’in ağız ishali olmuşçasına sayıp sövüp dökmelerinin neticesinde oldu.

Ah evlilik hayatım!

Evlilik hayatım bir cehennemdi.

Nergis

“Evlilik hayatıyla cennetten çıktın, cehennemin kucağına düştün bre,” derdi Şekina: “Tıpkı benim mazbut güzel bir kızken yanlışlıkla gönderildiğim Londra’da içine düştüğüm yeni ama bir o kadar bana yabancı hayat gibi...”

Ah Şekina, tavan arasında bavul astarının arasından ayaklarımın ucuna kayıp düşen kartpostalın hikâyesini anlattırmadan şuradan şuraya gitmeyecek. Ama ne yapalım? Onun inadı inatsa, benimki de inat.

Babam acaba bavul astarına gizlenmiş bu kartpostalı görmüş müydü? Eğer gördüyse tevekkeli bu sebepten kız doğmamı istememiş denilebilirdi. Çünkü babam kimi zaman bir erkek olarak dünyaya geldiğimi, Boğaz’ın dibinde cinsiyetimin değiştiğini iddia ederdi.

“Karar ver bre birader!” derdi halam, “Kayıgı, kızım oluyor eyvah diye batıran sen değil misin?”

“Ayol, senin gördüğün olmayan göbek deliğine bağlı kordonun ucudur, ucu!” diyordu Nergis.

“Karar verin,” diyordum ben, “Kayıkta mı doğdum, suyun içinde mi?”

“Bana sorma,” diyordu Şekina: “Ben orada yoktum.”

“Fesuphanallah, bütün önemli şeyler biz orada yokken olur zaten!”

Babam susuyordu.

Şekina onun tekinsiz işlerle uğraşmaktan tuhaflaştığını söylüyordu. (Hangi tekinsiz işler?)

Nergis, aşk hikâyesinin babamın aklını başından aldığını, bunun da iyi olduğunu söylüyordu. (Hangi aşk hikâyesi?)

Babam sırlarıyla birlikte: Gizemli aşk hikâyesi ve Anadolu seyahati, babasının ve kayınpederinin şüpheli ölümü, günlüklerindeki cümlelerin oluşturduğu bulanık paragraf denizleri, kelime gölcükleri...

Şekina beni duysa, “Geç bunları cancağızım, ya baban olacak odun kafalının tabiatla, botanikle münasebetinden doğan sırları?” der, göz kırpar.

Okulda, Fen-Tabiat Bilgisi öğretmenimiz beni kenara çekip gizlice sormuştu: “Babanız bitkilerden zehirli gazlar elde etmiş. Niyeti bunları düşman üzerinde tatbik etmekmiş. Doğru

mu?”

Hangi zehirli gazlar?

Hangi düşman?

Kocam Adnan Bey beni zorla akıl hastanesine yatırdığında, fiziksel olarak da yaralıydım bu arada ama müsaade buyurun anlatacağım vakti zamanı geldiğinde. İşte kocam Adnan Bey daha önceki delilerin dış izleriyle dolu kayışlarla bağlı ellerimi, beni delirten o değilmiş gibi sahtekarca okşarken, ne garip, bir elinde tuttuğu panama şapkasıyla da yüzünü yelpazeliyordu pis sahtekar, “Seni, ailenin korkunç sırları delirtti,” demişti.

Hangi korkunç sırlar?

Benim yüzleştiklerini hiç de korkunç değildi!

Kocam Adnan Bey bütün psikopatların yaptığını yapıyor, kendisinin ve kız kardeşi Hera’dan müteşekkil ailesinin pislğini benim üzerime boca ediyordu.

Bilseniz öyle perişan bir haldeydim ki... Hiçbir kadın kendi kendine delirmez. Kadınları erkekler delirtir; içinde yaşamak mecburiyetinde bulunduğu cemiyet, hal ve durum. Ama kimileri için delilik kana karışan bir mikrop gibidir. O başka.

“Siz deli olduğunuzu mu düşünüyorsunuz?” demişti Doktor Turan, görüşmelerimizin bir yerinde.

“Hayır,” demiştim ben kararlılıkla. “Size başımdan geçenleri, hayatımı, beni bırakın Şekina’yı, Nergis’i, babamı ve diğer şeyleri anlatabildiğime göre deli değilim.”

Sonra susmuştum. O suskunluğum bile aklımda. Kocamın yakın arkadaşı, akıl hastalarını eski yöntemlerle tedavi eden Başhekim Nüzhet’in otomobilinin sesini duymuştum. Gidiyordu. Otomobilin tekerlekleri toprak yolu yumuşakça eziyordu. Zihnim dağılmaya müsait. Belki de Doktor Turan’ın söylediği gibi:

“Zihnin asıl yapısı bu!”

Yine o seansta, “Ben değil, benim dışındaki dünya tuhaf,” demiştim.

“Deh mi, tuhaf mı?” diye sormuştu Doktor Turan. En ince ayrıntısına kadar bildiğim odayı, Doktor Turan’ın başucumda oturduğu ve benim divanda yattığım sürece göremediğim tarafı saymazsak tabii, bir kez daha gözden geçirme fırsatı bulmuştum.

“Tuhaf,” diye yinelemiştim cevabımı. “Delilik bir onurdur çünkü. Herkes kolay kolay deliremez.”

Şimdi olduğu gibi, “Size babamdan söz ediyordum değil mi?” der, kaldığım yerden devam ederdim. Anlatırken kaldığım yeri hiç unutmazdım.

Evet, size babamdan söz ediyordum: Babam, kadınların arasında kaybolup gitmişti, doğru.

Onu anlatmaya fırsat olmadı. (Sadece onu mu?) Kızı değil de oğlu olsun isteyen ortalama bir erkek. Frengi kapmasına istinaden, uçkuruna sahip olamayan şehvet düşkünü. İnatçı Arnavut. Kız kardeşlerini (evde kalmış kız kardeşlerini!) ve dul yaşlı anasını İstanbul yerine İngiltere'ye gönderen vicdansız. Belki, Şekina'nın ağzından duyduğumuz gibi, "Arsız!" Bunlara bakarak babamı tanıdığınızı söylerseniz yanılırsınız. Her insan dünyanın parçasıdır ve dünya kadar kocamandır. Evet bu lakırdıyı ilk kez duyduğumda, ben de saçma demiştim. "Yani," demişti babam, "İnsanın içinde neler var hiç bilemezsin." Devamında "İnsanın ağzını sıkı sıkıya kapalı tutmasına şaşmamak gerek," diyerek kafamı karıştırmıştı ama olsun. Ne demek istediğini anlamıştım.

Ailemizin en gizemli kişisi Nergis hakkında en fazla bilgiye on bir yaşımı bitirip on iki yaşımdan gün aldığım yaz ulaşmıştım. O yaz çarşafa girmiştim. Mahremim kanamaya başlamıştı bir kere ne yaparsınız... Kadınlık kanamaktır. Kanaya kanaya ölmektir. Bir ölü gibi yaşamak, yaşamaya çalışmaktır. Bunu çarşafımın altında idrak etmem daha kolaydı. Özgürlüğüme ne kadar düşkün olursam olayım, çarşafın altındaki gizli kapaklı dünyayı da sevmiştim.

Nergis'in baygın bir sesle, "Ben bir ölüyüm efendim," demeyi ihmal etmeden anlatmaya başladığı masallarının sonu gelmişti. Sözde bana kendisini, hayatını anlatmaya karar vermesinin üzerinden dört uzun yıl geçmişti ama ben ondan hala vücuduma doğum izlerini yadigar bırakan ninelerimin hikâyesini dinliyordum. Her seferinde söze "Fesuphanallah, sandıklar, dolaplar hayat kurtarır," diye başlıyordu. Tamam, anlıyorum, Nergis'in bunu söylemek için haklı nedenleri vardı. Bana bakıp "Bugün varsan, sebebi sandık odasının kerametindendir," demesinin de... Ona kalırsa dili çözülmüştü, apış arasında gül lekesiyle doğan ninemizden itibaren aile tarihimizi dillendirecekti.

Üç cümlede özetleniverecek hikâye şöyleydi:

Apış arasında gül lekesi olan bir bebek dünyaya getiren ninemiz babasının yetiştirdiği uçsuz bucaksız gül tarlasında dolanırken, Tatarlar tarafından kaçırılmış.

At sırtında tepetaklak İstanbul'a getirildiği için, sözün burasında "Çok şükür ırzına geçilmeden," demişti Nergis, yüzü gözü şiş, ucube gibiymiş ve bu halde esir pazarında satılmış.

Saray'dan gelen bir alıcı usul olduğu üzere esir olarak satılacak kızların uyuduğu yerde nöbete kalıp kim horluyor, kim horlamıyor tespit etmiş ve ne âlâ horlamıyor dediği üç esir kızdan birisi olan ninemizi, yüzünü görüp korksa bile, gözden irak işlerde çalıştırır, cüce hizmetkârlarımızın onunla halvet olmasına izin veririz ne yapalım diyerek Saray için satın almış.

Ancak, çarşıdaki hesap Saray'a uymamış. Ninemiz, ya bulaşıcı bir hastalığı varsa diye Saray'a alınmamış.

Ne yapalım yani üç cümleyi geçtiyse, şu fani dünyada kim sözünü tutabilmiş ki!

Sonuç: Saray'ın eczacı kalfası ona acıyıp evine götürmüş. Kayıkla karşıdan karşıya geçerlerken ninemiz ateşler içinde yanıyormuş. Nergis sözün burasında, benim doğum hikâyemden de bir şeyler çalardı, gökyüzünü, İstanbul'u ve Altın Boynuz'u tersten görmek gibi, ama ben ses etmezdim. Çünkü, bir ailede bir kişinin gördüğünü yedi göbek ötesi görür.

İşte bu ninemizin yüzünün gözünün şişi inince kabuğunun içinden çıkan bir inci tanesi gibi ışıldamış, iki karısının üzerine onu getiren ve koynundan çıkmayan Saray'ın eczacı kalfası mutluluktan mum gibi eriyormuş. Kadının elinden gelen her işe “kölelik” diyen bu tatlı ninemiz, artık karısı olduğu herifine aş diye suya doğradığı gül yapraklarını kaşıklattırıp, “ellerin dert görmesin hanımım pek güzel,” dedirtirmiş ve o gün bonkörlüğü üstündeki kocasından bir kese altını kendilerini gizlice gözetleyen diğer kanlarının gözleri önünde kapıvermiş.

“Yeter Nergis!” demiştim.

Bütün bunları Doktor Turan Bey'e anlatırken de aynı kararlılıkla çıkmıştı sesim. Biz seanstayken, besbelli Doktor Bey'in ufaladığı ekmek kırıntılarıyla karnını doyurmaya alışık bir kumru, kendisine zarar gelmeyeceğine inandığı, güvendiği, açık pencere önünde dolanmaktayken, sesimden korkup uçup kaçıvermişti valla. İşte yine aynı isyan vardı sesimde:

“Yeter Nergis! Sen kimsin?”

Nergis o sırada anlatmakta olduğu ve avcunun içi gibi ezbere bildiği hikâyenin, bildik cümleciğine gelmişti:

“Ben bir ölüyüm efendim!”

Ağzından gayri ihtiyari bu cümlecik dökülmüştü:

“Ben bir ölüyüm efendim!”

Önce direnmişti:

“Fesuphanallah, hikâyenin de en güzel kısmına gelmiştik: İşte senin bu ninen, bu üç cadı karı tarafından lohusa hamamına götürüldüğü günün yatsı namazı sonrası, oturdukları yalının gece kadınlar gizlice girip ay ışığında deniz banyosu alabilsinler diye açılan kapakçığından yallah Boğaz'ın derin sularına gönderiverilmiş. Eskisinden güzel olsun, değirmen taşma dönmesin diye hamamda ördek yumurtası sürülüp karnına bağlanan kırk arşınlık kumaş çözüle çözüle nineciğin Boğaz'ın dibini boylamış...”

“Yeter Nergis! Sen kimsin?”

Nergis, günden güne azalan saçlarını, kelleşen başını gizlemek için bizim yanımızda bile örttüğü örtüsünü başından attığı gibi, kendi hikâyesini de ağzından atmanın zamanı geldiğine kanaat getirmiş gibi bakmıştı:

“Çok unutkan oldum ben artık,” demişti ki haklıydı. Sütü ateşte, kandilleri açık unuttur, arabacıyla çarşıya iner, “Ayol, niye çıktım ki ben evden?” diye gerisin geriye döner olmuştu. Tesadüf ettiği bir yabancı hekim başına gelecekleri ona söylemişti: Pera’da bonmarşenin birinde Şekina’nın sipariş ettiği eldivenleri alırken: “Af buyurun hanımefendi,” diyen doktorun sesine dönmüş, adam buna kendini tanıtmış, kartını takdim etmiş, şifa verdiği hastalıkları sıralamış derken, “Doğuştan mı böylesiniz, yoksa sonradan mı?” diye soruvermiş. “Saçlarınız dökülmeye başladı mı? Kilolarınızın müsebbibi de bu olmalı. Ya unutkanlık?” diye sormuş o hekim: “Unutkanlık başladı mı?”

Sıkıntıdan terleyip çarşafını suya düşmüş gibi ıslatan Nergis o gün eve bir tuhaf gelmişti, anlatınca hatırladım.

“Muhakkak ki fani dünya işlerinden sonra sıra gördüklerimi, bildiklerimi unutmaya gelecek. Kendi hikâyemi unutmadan anlatmaya başlamalıyım,” demişti. Doğrusu iyi bir girişti. Sözünü kesmeden dinledim onu.

Nergis'in Kısa Hayat Hikâyesi

“Ben Nergis, çok uzaklarda dünyaya geldim. Doğduğum yer İstanbul’a o kadar uzak ki belki dünyanın öteki ucu. Çünkü bir gün Saray’a üzerinde yaşadığımız Atlas işte bu dedikleri, halı gibi kocaman ama babaninkisi gibi hamura dönmüş kağıttan olmayan, ceylan derisinden bir şey sermiş, Saray’ın Haritacıbaşı da İşte buna harita denir, fethedeceğimiz toprakları buradan görüyoruz,’ demişti. ‘Biz buradayız,’ deyip yeni öğrendiğim okuma yazmamla adını okuduğum İstanbul’u işaret etmişti. Harita üstünde bile güzeldi şehir, Boğaz. ‘Sizleri de işte şurada kestiler,’ deyip Mısır’ı işaret etmişti de bıçak yaram sızlamıştı. ‘Peki oraya nereden getirildik?’ diye sorma gafletinde bulunmuştu adını Gülhatmi koydukları, benim gibilerden birisi. Kalbim duracak gibi olmuştu. Atlas üstünde bile olsa, doğduğum yerleri görecektim. Gerçi gözümü kapattığım vakit görüverirdim doğduğum toprakları. Sırtımı ısıtan sıcak güneş, san toprak. Yere çömelmiş karıncaları izler, annemin yumuşak sesini duyardım. Çoktan unuttuğum adımları seslenirdi bana. Ona dönüp bakan çocuk başımı bile hatırlardım. Doğduğum topraklar Mısır’ın en tepesinde olduğu kıtanın tam göbeğindeydi. Öyle heyecanlanmıştım ki atlas üstünde bile olsa uzanıp elimi sürmek, dokunmak istedim. Parmak uçlarını haritaya değdi degecek olduğunda Haritacıbaşı, elime vurduğu yetmiyormuş gibi bunu yapmaya cüret ettiğim için: ‘Destur sürme elini, Sultanımız elini sürdü bu atlas!’ deyip, itip yere yıktı beni. Sultan’ın uçkur eğlencesi haremde zavallı bir hizmetliydim. Oradaki güzeller güzeli kadınlara Sultan’ın yaptığını yapmayayım diye yapılmıştı bana bu kötülük. Başlangıçta adım Nergis değildi. Unuttuğum, başka bir isimle çağrılıyordum. Nergis ismini bana Saray’da verdiler. Çünkü kara derili elimde Nergis çiçeğine çok benzeyen bir iz vardı.”

Sözün burasında, elindeki izi göstermişti bana. O güne kadar farkına varmadığım izi. Gerçekten avucunda yabani bir nergis çiçeğinin fosilini taşıyormuş da haberim yokmuş!

“Kadınefendilerimin doğum lekeleri gibi değil ama,” diye dudak büküp o güne kadar hiç görmediğim hal ve tavır içinde hikâyesini anlatmayı sürdürmüştü:

“Doğduğumda yoktu bu iz. Boyu bir çalı öbeği kadar küçücük bir çocukken ben, bembeyaz, incecik tek dal bir çiçek görmüştüm. Benim doğduğum topraklar sapsan ve yumuşacıktı. İnsan gövdesine benzeyen kurumuş, kavrulmuş ağaçlar ve çalı öbeklerinden başka hiçbir şeyin olmadığı sapsarı sıcacık topraklar. Hayvanlar vardı ama. İstanbul’da Sultan’a hediye olarak gönderilen hayvanları görünce hatırlayıvermiş de pek hüzünlenmiştim. Anlatırım. Bir aslanın sırtında, yelelerine yapışmış İstanbul’u tavaf edişimin hikâyesini ve daha neleri neleri,

anlatırım. Sultan'ın hayvanlarını ve benim onlarla olan maceramı. Dilimin düğümleri çözüldü çünkü. Ama bilirsin şekerparem, laf kuş misali havalanıp uçar. Biz şimdi onu alıp kafesine kapatalım ki hikâyemizi başından sonuna kadar anlatabilelim.”

Burada derin bir soluk almıştı Nergis. Yaşamış olmaktan çok hatırlamak acı verir. Fani gövdemiz derin bir yara aldığında bunu önce hissetmez. O yara hiç açılmamış gibi davranır. “Kafası kesildiği halde kalkıp yürüyenini görmüşümdür ben,” demişti bir seferinde babam. Acılar hatırladıkça kanar. Unutulmaz. Zamanla kabuk tutan yaralar gibi izi kalır. O acı bizi öldürür. Ama biz bundan habersiz kopup giden başa inat yürüyüp giden gövde misali, yaşadığımızı sanırız farkında olmadan. İşte bu, hayatta kalmaktan başka bir şey değildir. Nergis'in, Şekina'nın, babamın, beni doğururken ölen annemin, fani gövdemde doğum lekelerini taşıdığım kadın atalarımın ve benim hayat hikâyem de böyle bir şeyden ibaret aslında.

Nergis'in hikâyesini havalandırıp daldan dala kondurmadan devam edelim!

Ben böyle söylediğimde Doktor Turan Bey, gülümserdi. Hikâyemi anlatmak için uzanıp yattığım divandan gülümseyen yüzünü göremesem bile onun gülümsediğini bilirdim. Çünkü gülümsemenin tıpkı kahkahalarımız gibi bir sesi vardır, duyan duyar! Sen anlat Nergis, anlat dinleyelim:

“Sanki beni Nergis adıyla vaftiz etmek için oracıkta bitivermiş gibiydi yabani nergis çiçeği. Beni büyülemişti. Daha önce böyle bir şey görmemiştim. Onu koparıp anneme götürmek istedim. Elimi, güneşin altında incecik dalında uzanan çiçeğe uzattım, onu dalından kopardım. Öyle sevinçliydim ki anlatamam. Koştum. Rüzgârdan daha hızlı, mutluluk ve sevinçle koştum. Bir daha Sultan'ın bahçelerinde bile böyle doyasıya koşamayacaktım. Ayağımda görünmez zincirlerim varmış gibi hep tutsak kalacaktım. Elimde tek dal yabani nergis, onu anneme götürme mutluluğuyla koşmam rüyalarım girer. Rüyalarım giren o koşan güzel çocuğun rüyayı gören, ben, olduğumu önce anlamam. Uyandıktan sonra idrak ederim bunu. Ve ister inan, ister inanma, gözlerimi kapayıp bu güzel rüyaya kaldığım yerden devam edebilme marifetini hep gösterdim. Bu defa o çocuğun ben olduğumu bilerek görürüm rüyayı. Soluk soluğa koşmayı bırakıp yaşadığımız yerin çok yakınlarındaki su birikintisine doğru yolumu değiştirişim rüyalarım hiç girmede ama. O su birikintisinin kenarına oturur kendime bakakalırdım. Bana artık unuttuğum dilde nasihat ederlerdi. Sadece bir kere o dili çözüverdim, hatırladım. Kalbim bana söylenenleri fısıldadı: “Sen kendini çok sevme, bırak Allah seni sevsin.” Yüzümü, düzgün kafamı, dişlerimi, annemin gözbebeklerinden başka bir tek o su birikintisinde görebiliyordum. Bana fısıldanan o söz aklıma geldiğinde, “Aman, Allah da beni seviyor, ’ diyordum. Beni seviyor ki böyle güzel, sevimli, tatlı bir çocuk olarak yaratmış diyordum. Bunu söylüyor ve gökyüzüne bakıyordum. Allah korktuğumuz ve sevdiğimiz her şeydi. Gök gürültüsü ve yağmur. Fırtına ve rüzgâr. Bu defa hayran olduğum sudaki aksimde elimde bir çiçek tutuyordum? “Nereden buldun onu?” diye soracaklardı bana. “Allah mı gönderdi sana hediye olarak.” Ben de elimde çiçek avladığı hayvanlarla köye dönen cesur

gençler gibi yürüyecektim. Anneme uzatacaktım çiçeği. Bunun provasını yapıyordum, suya düşen aksimde. Prova. Sarayda her şeyin provası yapıldı. Kötü şeyler ansızın olurdu, sahte güzelliklerin, iyiliklerin hep provası yapıldı. Çok sıkılırdım. Sonra, sonra birden üzerime bir karanlık çöktü. Güneş, gökyüzü, toprak, su, sudaki görüntüm, o görüntüde elimde tuttuğum çiçek, hepsi bir anda yok oldu. Çocukları işte böyle kaçırıyorlardı. En büyük nasihat buydu: “Suyun başına yalnız gitme.” Kendimi seyretmeye gidiyorum diyordum. Annem bu sözüme gülümseyip, “Gitme” demiş, başıma gelecekleri hüzünlü bir sesle dillendirmişti. Korkmuştum ama adımı hak edecek kadar kendime sudaki aksime sevdalıydım. Adamlar beni bir sepetin içine tıkmışlardı. Ağzımı bağladılar. Bir karanlığın içinde sallana sallana çok uzaklara gittim. Çiçeği bırakmadım, avcumun içinde sımsıkı tuttum.”

Nergis’in boğazında kocaman bir düğüm olduğunu gözlerimle gördüm. Ağlamaya başlarsa onu kimse durduramayacak gibiydi. Susup bir daha hiç konuşmayacak diye korktum.

“Başıma neler geleceğini bilemeyecek kadar küçüktüm. Annemi özlemiştim. Annemi deli gibi özleyecek kadar küçüktüm. Tek elin parmakları kadar, beş yaşında olmalıydım. Onu hala anneme verme umudum varmış gibi, elimdeydi çiçek. Suyun başında kendime, kendi suretime dalıp gittiğim için kızgındım. Çiçek elimde hızlıca koşarken durduğum için kızgındım.

Bana, ne su, ne de yemek verdiler. Meğer bu iyiliğim içinmiş. Ellerimi, ayaklarımı bağladılar. Bir bezle sıkıca kamımı, bacaklarımı sardılar. Korkuyordum ama dediğim gibi neden korktuğumu bilemeyecek kadar küçüktüm. Açıkta kalan zekerime sonra öğrendiğim ve yapılanları bizzat gözlerimle gördüğüm üzere biberli su sürdüler. O güne kadar canım hiç bu kadar çok yanmamıştı. Karanlık, pis bir odacıktaydım. İblis adıyla bilinen adamın yani erkeklik katilinin elinde pırıl pırıl bir bıçak gördüm. Bıçak benden bir parçayı, bir vuruşta kopardı. O adam, İblis, o parçayı çok sevdiği köpeğinin önüne attı. Konuştuğu dili sonra ben de öğrendim. ‘Bugünkü yemeğin çıktı işte,’ demişti köpeğine.”

Nergis sustu. İki elini usulca daha beş yaşındayken kendisinden kopartılan, artık olmayan mahreminin üstünde kavuşturdu. Nefesi, göğüs kafesinin içinde tutsak bir kuşmuş varmış da oradan kaçıp kurtulmak istiyormuş gibi iniltiyle çıktı:

“Acıyla titredim. Üzerine bağlandığım tahta parçası sırtımda doğuştan baki bir kabukmuş gibi benimle birlikte havalandı. Küçücük bir çocuğun gücüne şaşılar. Benden koparılan parçayı yiyen kara köpek dönüp baktı bana. Ölüm nedir biliyordum. Şimdi ölmedim ya bir daha ölmem diye düşündüm.”

Nergis’in gözleri yaşlarla doldu. Sadece bir kez, gövdesinden o gizemli tuhaf ses duyulduğunda bu olmuş, gözleri yaşlarla dolmuştu. Sonra o gözyaşları, çiftliğin biricik su birikintisinin yılın en sıcak gününde buharlaşıp uçup gitmesi gibi yok oluvermişti. Nergis’i ağlarken görmemiştim. İyi ve neşeli günlerinde, eğer ağlayan ben isem, başıma çöker, sorardı: “Ayol, şu fani dünyada gözümünden bir damla gözyaşı düşmedi. Anlat, ağlamanın nesi tatlı da ağlayıp duruyorsun böyle?”

“Hiç mi ağlamadın?” diye sorardım ben.

Hiç mi ağlamadın Nergis?

Kesin bir ifadeyle,

“Fesuphanallah, hiç,” derdi Nergis.

Israrcıydım. Çocukken, benim kadarken de hiç mi ağlamadın?

“Ayol, hiç!” derdi Nergis.

Bunun, beni eğlendirmek için uydurduğu bir yalan olduğunu düşünürdüm.

“Fesuphanallah derler ki, ömrü boyunca çile çekip ağlamayanın gözünden düşen ilk damla, şayet bu yeryüzünde çok çile çektiyse ve buna rağmen susup şimdi Allah’ın hikmetiyle ağlıyorsa yakut, güzel günler görmüş de şimdi ağlayacağı tuttuysa yeşim, sudan bir sebeple sırf ağlamak nasıl bir şeymiş diye merak edip ölmeden önce gözyaşı dökmeye niyetlendiyse, elmas olarak düşermiş.”

Bir yakut tanesi kendini yere “pıt” diye bırakıverdi. Şekina’ya sorsanız, “Cancağızım” diye başlardı söze: “Hava buz gibi soğuk olduğundan ve Nergis karısının katarakt olmuş gözleri kan damlacıkları kustuğundan, işte bu kan damlacıkları havanın muhalefetiyle bir damla yakuta dönüşmüş gibi olmuştur.”

Böyle olabilir miydi? Hiç sanmam. Çünkü, Nergis sağma bakmış, soluna bakmış, üstünü başını silkelemiş, yere düşüşünün sesini duyduğumuz, yine Nergis’in “Ayol gözlerimle gördüm, bir damla yakuttu,” dediği gözyaşı damlacığını aramış aramış ama bulamamıştık. “Söz,” demişti Nergis, “Eğer bulursam, evlenirken sana düğün hediyesi olarak vereceğim.”

Öyle de olmuştu. Akıl hastanesindeki ilk günümde, hani başucumda halis muhlis duran kocamı anlatmıştım size. “Hemşireler birazdan gelir, neyin var, neyin yok alırlar,” dedikten sonra boynumdaki bu kolyeyi çekip koparıp almıştı. Yaralıydım. “Kendini yaraladı,” diyeceklerdi göğsüme ve omzuma sarılı kanlı sargıyı, vücudumdaki yaraları, bereleri, derin kanlı çizikleri fark edip şaşırان hemşireye. Daha kayışlarla bağlanmamış, elektroşoka gönderilmemiştim. Odadaydık. Kocamın kız kardeşi Hera, Allah aşkına ona Hera adının verilme hikâyesini anlattırmayın şimdi bana, o günkü kadar yorgun hissediyorum kendimi, işte Hera, bunu yaptığı için ağabeyini değil benim güzelim yakut tanemi küçümser bir edayla: “Aman, pek kıymetliydi sanki o kolye ucu?” demişti. Kolyeyi panama şapkasıyla uyumlu keten takımının cebine atan kocam, “İki aydır muayenehane kirası ödeyemiyorum, biliyor musun sen?” diye çıkışmıştı kız kardeşine. Kolyenin yakutlu ucu cebinden sarkıyordu haberi yoktu. O yakut tanesinin paha biçilmez değerinden haberi yoktu. Kimi duygular, en derinimizde, tıpkı kömür parçalarının elmasa, yakuta, değerli taşlara dönüşmesi, inci tanelerinin midyelerin karnında yüzlerce yılda oluşması gibi zamanla oluşur. Zamanla sever, zamanla sadakat gösterir, zamanla bağışlarsınız. Şekina bu işi mevsimlerin dönüşümüne benzetir, “Kıştan bahara çıkıvermek gibi, öfkeden, anlayışa eriverir insan cancağızım,” derdi. Bazen de tam tersi olur

elbette. Kocam Adnan ve ailesine karşı başlangıçta güzel hislerle doluydum. Kocama âşıktım. Sonra çok bedbaht oldum.

Orada, akıl hastanesindeki ilk günümde köle avcılarının tuzağına düşüp hadım edilen Nergis'in hikâyesini çok düşündüm. Kocam, Hera, o aptallar nereden bileceklerdi o yakut damlasının paha biçilmez değerini? Kayışlarla bağlanırken daha çok hatırladım çocuk Nergis'in kederli hikâyesini. Başhekim Nüzhet'in otomobilinin sesini de ilk o zaman duymuştum sanırım. Çok geçmeden muntazam taranmış saçlarındaki yapış yapış briyantın kokusuyla yanımızda bitmiş, kocamı ve kendisine kur yapan Hera'yı uğurladıktan sonra hemşireye, "Sen çık demişti." Hemşire çıkmıştı. Ağzı belirgin biçimde yana kayıyordu. Tıp Fakültesi yıllarında geçirdiği yüz felcinin kalıcı tesiri denilmişti bir çay partisindeki dedikoduda...

"Hastanemize inci gibi bir kız gelmiş. İnciden bir kız gelmiş," demişti bana bakıp. "Güneş gibi parlak sabah yıldızı gibi, ayın yanında bize yol gösteren çoban yıldızı gibi, adı gibi pırıl pırıl bir yıldız düşmüş hastanemize," demişti. "Seni şimdi muayene edeceğim."

Çarpık ağzını bir eliyle kapatıp şaşırmış gibi yaparak sormuştu:

"Aaaaaa? Seni tamamen soymamışlar mı yoksa?"

Ben de Nergis gibi tutsak düşmüştüm.

Şekina, insana zevk ve acı veren şeyin esasında benzer olduğunu söylerdi:

"Arzuyla olursa zevk, zorla olursa acı olur," derdi.

"Fesuphanallah, ne?" derdi Nergis, "Ayol, neden söz ediyorsun sen?"

"Senin aklını da hadım etmişler vallahi," derdi Şekina. "Mahrem şeylerden söz ediyorum," derdi. "Aşna fişneden, deliklerden, dillerden, dudaklardan, parmaklardan ve derin gırtlaklardan."

"Fesuphanallah, kabak, patlıcan, salatalık bunlardan da söz etmek lazım gelir o zaman," derdi Nergis.

İkisi bir olup gülerler, on iki yaşında yeni çarşafa girmiş olan ben, bu duruma zaten alışamayıp çarşafımı çekiştirip durduğumdan, söylediklerini kaçırır, dinlesem de pek bir şey anlamazdım zaten.

"Kabakları, patlıcanları, salatalıkları Saray mutfağından Harem'e doğrayarak göndermezler miydi cancağızım?" diye sorardı Şekina.

"Ayol, cariye koğuşlarına adım atmamız bile yasakken, hıyarı, kabağı, patlıcanı elle tutulmaz hale getirir öyle gönderirlerdi ama..."

"Ama ne?" derdi göbek adı merak olan Şekina.

“Fesuphanallah, insan her daim bir çaresini buluverir.”

“Neyin?” derdi Şekina.

“Ayol, alacağım seni şimdi ayağımın altına,” derdi de Nergis, baş başa verip gülüşürlerdi.

Başhekim Nüzhet, akıl hastanesine yatırıldığım ilk gün, “Ailenizin kadınları tarafından yürüyüş, oturuş, kalkış, kırıma, gülüş, gülümseyiş eğitimi almışsınız doğru mu?” diye sorup “Hatta bir erkeği nasıl mutlu edeceğiniz bile öğretilmiş size,” deyip beni hoyratça okşadığında ve besbelli her fırsatını bulduğunda bu çirkin hareketleri yapmaya devam edeceğinden orada tutsak tutulduğumu, köle olduğumu kabullenmiştim. Daha o vakit akıl hastanesinde şifa verecek, insan gibi tedavi edecek Doktor Turan ortalarda yoktu.

Hem ayrıca Başhekim Nüzhet’in bana yakıştırdıkları ne saçma şeylerdi!

Bana bu hususta nasihat verilmişse o da Şekina’nın “Yatakta önce kendini mutlu etmeye bakacaksın,” demesiydi. Doğar doğmaz annesiz kalan zavallı bana iyi bir terbiye vermek için oturuşumu kalkışımı tenkit eder, beni uyarırlardı, doğru. Ancak, Başhekim Nüzhet’in fantezilerindeki gibi yetiştirilmedim ben. Nergis ve Şekina’nın aykırı kişilikler olması, özellikle Şekina’nın özgürlüğüne pek düşkün hali ailemin kadınlarıyla ilgili dedikoduları başımızın üstüne bir çelenk gibi iliştiirmişti. Akıl hastanesine bırakıldığım o ilk gün, beni jinekolojik bir muayeneden geçirdiğini iddia ederek taciz eden Başhekim Nüzhet, çarpık ağzının tuhaflaştırdığı yüzüne düşen briyantınli saçlarını düzelterek odadan çıkıp beni yalnız bıraktığında, kısacık bir an işte bütün bunları düşündüm. Zihin derin bir kuyudur ve hatırlamak o kuyudan ağır ağır su çekmeye benzer. Kimi hatıralar bizi güçsüz bırakır. Su dolu kovacık kuyudan çıkarken sağa sola çarpar, sesler çıkarır. Kimi zaman o hatırayı derinlerden çıkarmaya gücümüz yetmez. Nergis gibi bir tutsak ve köle olduğumu düşündüğümünden, onun hikâyesini kulağımın dibinde öylesine canlı hissetmiştim ki. Belki bunu bir anlamda kendimi avutmak için yapıyordum, kim bilir?

“Öyle derinden, öyle içten, bütün kalbimle, son gücümle fısıldadım ki,” demişti Nergis, “şimdi ölmedim ya, bir daha ölmem.”

İşte bu sihirli cümlecik, gökteki ayı ikiye bölmüş:

“Fesuphanallah, ben çok ama çok akıllı bir çocuktum. Bana ne yapıldığını, çekiştirip okşamanın bana zevk verdiği parçamın kesilip atıldığını daha en başından, acıdan tir tir titrerken anlayıvermiştim. Çoğu çocuk bunu hemencecik anlayamazdı. Sonrasında İblis’in yanında çalıştığımdan, kendim gibi sakat bırakılan sabileri hayatta kalsınlar diye sürüyerek yürütüp, işemesinler diye su içirmeden ama susuzluktan ölmesinler diye dudaklarını ıslatarak su verdiğimden, biliyorum. Gökteki ayın bir değil iki tane oluverdiğini de hemencik fark edivermiştim. Benim tarifsiz acım bölmemişti gökteki ayı ikiye. Ölümsüzlük bölmüştü. Esasında tam tamına ölümsüzlük değil. Ölümün kendisinden fersah fersah uzak duracağı, şu fani dünyada yüzyıllar boyu yaşayacak insanlara Allah katından verilen bir işaretmiş bu.

Çocuktum, küçüktüm nereden bileyim? Köle olarak satılmak üzere Kahire’den İstanbul’a gönderildiğimde ve Saray’a satıldığımda, orada akıllı olup tutunduktan sonra, bahçede yapılan gece eğlencelerinin birisinde ben yine gökte karşılıklı duran iki ay parçasını seyrederken, mey kadehi elinde dikiş yüksüğü gibi kalmış cüssesini görsen korkup kaçacağın müneccimbaşına fısıldamıştım sırrımı:

‘Ben gökteki ayı bir değil iki tane görüyorum,’ diye.

Akıllı adamdı mübarek. Lafı hiç dolandırmadan:

‘Ne zaman oldu bu?’ dedi.

Yok, bunu da hani şimdi sarhoşsundur, marhoşsundur anlamında sormadı. Yüzyıllar sürecektir ömrümün neresinde olduğumu anlamak için sordu. Söyledim. Hadım edileli o vakit daha on beş yıl olmuştu. Geceleri, Saray’daki mezar gibi daracık, ayaklarımı kıvrıp yattığım hücrede dünyanın acı ve kederlerle dolu bir yer olduğunu düşünürdüm. İşte bunun için müneccimbaşına korka korka, ‘Hiç ölmeyecek miyim?’ diye sormuştum. O da, ‘Bir gün öleceksin ama hayatın çok uzun sürecektir,’ cevabını vermişti.”

Dün gibi hatırlarım: Nergis susmuş, ellerini pas sarısı uzun etekliğinin örttüğü dizlerinin üzerine koymuştu. Şimdi size bundan çok daha önemli bir şey söyleyeceğim, şaşacaksınız: Biliyor musunuz tıpkı Nergis gibi ben de gökteki ayın ikiye bölündüğünü gördüm!

“Şimdi ölmedim ya bir daha ölmem,” dediğim anda oldu bu.

Bir vakit nasıl adlandıracağımı bilemediğim, hadi korkunç bir kaza diyelim, korkunç bir kaza geçirdim. Ölümsüz değilim elbette. O anda yaşadığım acı ve keder gökyüzündeki ayı tam ortadan ikiye böldü. Sandım ki gökte iki ay var. Ölümsüzlükten korktum. Oysa bu sadece hayatta kalacağımın işaretiymiş. Hayatta kaldım. Akıl hastanesine ikinci yatırılışında, gökyüzünde ayı biricik gördüğümde öyle sevinmişim ki anlatamam. Çok şükür gün gelecek ben de öleceğim diye düşünmüştüm.

Ah, anlatacak ne çok şey var!

Nergis’in ömrü boyunca gördüklerini, yaşadıklarını yıllar yılı tıpkı bir masal gibi anlattığını fark edip şaşıracaktım. Yüzyıllar boyu çocuk kalan bir çocuğun masalını anlatırdı sözgelimi:

“Fesuphanallah, çok şükür benim çocukluğum yüz uzun yıl sürmedi. Her çocuğunki gibi göz açıp kapatıncaya kadar geçti. İyi ki de öyle oldu, göz kırpması kadar kısa sürdü. Yoksa dayanamazdım.”

Muzipti. Her şeye rağmen neşeli:

“Ayol, sormayacak mısın gökyüzünde ayı hala çift mi görüyorsun diye?”

Ağzım açık dinliyordum onu. Büyülenmişim anlattıklarıyla.

Güldürürdü beni. Sonra aniden hüznülendirirdi. Şimdi beni duysa,

“Fesuphanallah marifetim bu,” derdi, “Anlatmak!”

Pekâlâ, o vakit Nergis en iyi yaptığı şeyi yapsın ve anlatsın:

“Yürü derlerdi bana. Yürü ki hayatta kalabilesin!’ Ben de öyle yaptım, yürüdüm. Anneme kavuşma umudum varmış gibi, beni yürüttükleri karanlık odanın duvarları yol olup açılacakmış ve doğduğum topraklara geri dönebilecekmişim gibi yürüdüm. ‘Avcunu niye sıkı sıkıya kapalı tutuyor bu çocuk?’”

Kendisine sorulan soruyu, bir başkası olup taklit etmişti Nergis:

“Avcumu zorla açmaya çalıştılar. Öyle bir direndim ki şaşar kalırsın. ‘Aptal,’ demişti bana İblis, ‘Avcılar seni kaçırmaya çalışırken direnecektin,’ Bağırmıştım. Hem de ne bağırmak. ‘Aptal,’ demişti bana yine İblis, ‘Seni kaçırmaya çalışırken bağıracaktın.’ İş inada binmişti. Beni kollarımdan tutmuş yürütmeye çalışan dilsiz oğlan yaralarımın açılıp kanayacağını anlatmaya çalışıyordu el kol hareketleriyle. İblis ise avcumda gizlediğim şeyi merak ediyordu. Bir vuruşta erkekliğimi kestiği kocaman eğri bıçağını çıkarıp başının üstünde savurdu. Keskin bıçak karanlıkta pırıltılar saçarak yükseldi. Eğer avcumu açmazsam elimi kesecekti besbelli. Beni tıpış tıpış yürüten yanımdaki dilsiz zavallı bile korkup başını çevirdi ve gözlerini yumdu. Elimi uzattım, avcum hala sımsıkı kapalı: ‘Kes,’ dedim onun dilinde. Bunu söylemeyi öğrendiğime şaşarak bıraktı keskin bıçağını. Ağlıyor ve onun dilinde bağırmaya devam ediyordum, “Kes, kes, kes!” Cesaretime ve aklıma şaşarak o günden sonra bana iyi baktı, yanına yardımcı olarak aldı.

İnsan her şeye alışır. Her işeyişimde kızlar gibi işediğimi görüp ağladım. Ama sonra alıştım. Benim gibi kaçırılıp getirilen çocukların bağlanmasına, kesildikten sonra, kaldırılıp yürütülmesine yardımcı oldum. Köle avcılarına avlanıp getirilen çocuklardan birisini tanıdım. Beni de kaçırdıkları sepetin içinden yuvarlanarak odanın tam ortasına düştü. Her çocuk gibi korkudan altını pisletmişti ve bunun için iki tokat yedi. Adımı söyleyip kendimi ona hatırlattığımı anımsıyorum. Ona annemi ve babamı sordum. O da bana avcumda ne sakladığımı. Kesilmesinin ardından on gün geçmişti ve artık bana avcumda ne olduğunu sorabildiğine göre, hayatta kalabilirdi.

‘Bir kardeşin oldu,’ dedi sonra, ‘Onu çok seviyorlar, seni unuttular.’

Şu hayatta hiçbir şey insanı sözler kadar ağır yaralamaz. Kesilmekten beter acı duydum. Tarifsiz bir acı. Annemi bana çok benzeyen bir erkek bebeği sevip okşarken, sırtında taşırken hayal ettim. Demek beni unutmuşlardı. Arkamdan ağlamış ağlamış yokluğumu kabullenmişlerdi. Babam, aslanların, kaplanların izini sürdüğü gibi köle avcılarının peşinden gitmiş gitmiş sonra besbelli beni bulma umudunu yitirip geri dönmüştü. O gece avcumu öyle güç bela açtım ki şaşarsın. İnadım parmaklarımı avcuma yapıştırmış gibiydi. Anneme vereceğim yabani nergis hala avcumda duruyor muydu? Hayır. O artık avcuma, vücuduma nakşolmuştu.”

Nergis bana usulca elini uzatmıştı. Bir keresinde babamla ağız dalaşma tutuştuklarında, “Benim başım dik, alnım ak,” demiş, babam buna pek gülmüş, “Bre senin avcunun içi, ayaklarının altından başka hiçbir yerin ak değildir,” cevabını vermişti.

Avcunun içinde, çocuk avucunda saklayıp adını aldığı çiçeğin izi, solgun gölgesi vardı.

“İstanbul’da köle pazarında satıldıktan sonra Saray’a getirildiğimde anadan üryan soymuşlardı bizi. Olmayan erkekliğimizle hepimiz utanç içindeydik. Elimizle olmayan erkekliğimizi örtüyorduk. ‘Çekin ellerinizi,’ diye bağırılmışlardı bize. İşte orada her bir yerimize bakılırken avcumun içindeki solgun lekeye silinmek istenircesine dokunulmuştu. Saray doktoru çağırılmış bu bir hastalık olmasın diye bir de ona gösterilmişti. Bana isim verecekleri zaman doğum lekesi sandıkları bu izden yola çıkarak Nergis demişlerdi. Zira benim gibilere hep çiçek adı verirlerdi.

Annemi unuttum.

Babamı unuttum.

Bir sepetin içinde sallana yuvarlana kaçırılışımdan itibaren ötesini unuttum.

Gökte ay iki tane, benim ömrüm derya deniz, daha sana anlatırım ama, unuttum.”

Paşanın Şeriatı

“Bre Boğaz’ın dibini, cehennem dibi sandım,” derdi babam: “Tekne ve insan iskeletleriyle doluydu aşağısı.” “Fesuphanallah, bu çocuk ya cadı, ya kadı doğacak dedim,” derdi Nergis.

“Bre, karıdan kadı olduğu nerede görülmüş?” derdi babam cevaben.

Aşk onu terbiye etmişti etmesine de, Şekina’nın dediği gibi, “Eşekliği baki kalmıştı.”

“Ayol, şimdi doğuracak,” demiştim anan için.

“Bre, çamurdan bir yatağa yatar gibi yatmış, destur bacaklarını açmıştı.”

“Ananın apış arasında bir karaltı görmeye çalışıyordum.” “Bre bütün bunlar sanma ki uzun bir zamanda oldu. Öyle olsa boğulurduk bre! Bütün yaşadıklarımız, bütün âlemin kısacık bir anda yaratıldığına beni inandırdı.”

“Fesuphanallah, ananın apış arasında senin başın olacak karaltıyı seçmeye çalışırken, yanı başımda bir karaltı bitivermesin mi?”

“Bre kocakarı, yine masal anlatmaya başlama da git bana bir kahve yap!”

“Ayol, benim nerem kocakarı?” diyen Nergis elinde cezve sallana sallana mangalın başına geçirdi.

Babam kahve içmek istediğinde, şayet yanında misafirleri de varsa, kahve onların yanında yapılırdı. Böyle yapılırdı çünkü babam kahvenin pişeceği mangal ateşini kağıt paralarla yaktırırdı. Babam yanan paraların ateşinde pişen kahvesini herkes görsün isterdi. İşte bu yüzden, Nergis, “Bre bana kahve yap!” emrini aldığı anda, “Ayol kaç papele?” diye sorardı.

Meraklıydım. Boğaz’ın dibinde dünyaya gelirken, Nergis’in yanı başında biten karaltının ne, kim olduğunun peşini bırakmazdım:

“Ayol kim olacak, Dilfirib,” derdi daha önce bu hikâyeyi Nergis’ten defalarca dinlemiş olan Şekina:

“Bağrı yanık Dilfirib. Allah garip, Allah garip, aman aman!”

Nergis, bağrı yanık Dilfirib’le dalga geçilmesine içerlemiş, ona ters ters bakmıştı.

“Anlatsana,” demişti Şekina.

“Bre asıl bunu anlatman lazım gelirdi,” demişti babam.

1923 yılındaydık. Babamın, “Paşanın şeriatı,” dediği cumhuriyet yeni ilan edilmişti. Casus olduğu gerekçesiyle İngilizler tarafından tutuklanmak istenen Şekina bu badireyi de atlatmış, kendi kılık kıyafetine bürünüp Nergis’in “Ayol, saçlarını eskisi gibi uzatsana,” ısrarına kulak asmayıp onları kısacık kestirmeye devam ediyordu. Zaten böyle bir kısa saç modası çıkmıştı. Şekina kısacık saçlarıyla ebedi âşığı Avusturyalı Kulak Burun Boğazcı’ya göndermek üzere bir fotoğraf çektirmişti. Yıllar sonra bir müzayedede benim bildiklerimin dışında Şekina fotoğraflarına rastlayacaktım. Bunlardan birisinin Dolmabahçe Sarayı’nda ölen Paşa’nın özel eşyaları arasından çıktığı dedikodusu da vardı. Elinde kocaman yelpaze siyle çektiirdiği çıplak fotoğrafları mahrem kart postallara dönüştürülen Şekina’nın adı bu kartpostal fotoğraflarda “Arnavut Dilberi” olarak geçiyordu.

“Bir tanesinde de Arnavut Biberi, yazıyordu,” demişti müzayedede benimle birlikte kartpostalları inceleyen beyefendilerden birisi:

“Hatta, Arnavut Biberi yazan Paşa’nın yazlık sarayından çıkmış diyorlar.”

“Hangi yazlık saray? Florya’da Paşa için kırk günde deniz üstüne yapılandan mııııı, yoksa kaplıcadakinden miiiii?” Diğer beyefendi kısacık bir an durup düşünmüştü:

“Her ikisinden de azizim.”

“Pekiiiiii kimmiş bu kadın?”

Kimdi o kadın? Şekina kimdi?

Şekina kendisini anlatmayı hiç sevmezdi. Sıra kendisine gelmesin diye atmayacağı takla yoktu. Doktor Turan bana şifa vermek için, ruhuma sirayet etmiş zehri emip akıtıp yok etmek için, onun kucağına uzanır gibi uzanıp anlattığım divanında da böyle olmuştu. Şekina’yı anlatacakken araya Nergis’in biricik aşkı Dilfirib’in hikâyesi girmişti. Doktor Turan anlattıklarına asla müdahale etmez, sessizce dinlerdi. Kimi zaman küçük sualler ya da yorumları olurdu, o kadar.

Ne tuhaf, yıllar önce olduğu gibi Şekina’yı anlatmak için söze başlayıp Dilfirib ve Nergis’in hikâyesini anlatmak şart olduğunda aklıma şu mahrem kartpostal fotoğraflardan birisi gelmişti. Daha doğrusu utanıp Doktor Turan’a bir türlü anlatamadığım bir tanesi. Ondan önce, şunu söylemeliyim ki Doktor Turan anlattığım hiçbir şeyi unutmazdı. Siz öyle misiniz bilmiyorum? Şu satırları yazarken öyle olmadığınızı düşünerek davranmalıyım. Çünkü ben her şeyin hep en kötüsünü düşünürüm. Bilmem, kederli Anadolu seyahatinden dönen babamın bavulunu bir aşk mektubu bulmak umuduyla deştigimi hatırlıyor musunuz? Doğrusunu isterseniz Doktor Turan’a da ilk günlerde böyle hatırlatmalar yapardım. O zaman anlatmak daha da yorucu olurdu. İnsanın nerede tükettiğini hatırlamaya çalıştığı hayatını anlatmak mecburiyeti ruhunuzdaki paslı çivileri sökmek gibi bir şeydir.

Size şimdi anlatacaklarımı, Doktor Turan’a anlatmak üzereyken bavulla ilgili hatırlatmalardan

birisini yapmış, o da bana ona her anlattığımı harfiyen hatırladığını ispatlamak istercesine, “Astarını genç ve taze bir gövdeymişçesine deştığınız bavul”, demişti. Unutmamıştı. Kim bilir belki aranızdan birileri de aynı şeyi mırıldandı. İşte astarını deştığım bavuldan yere bir kartpostal düşmüştü. Babamın Anadolu seyahatinde bulup yanında taşıyacağı türden bir şey değildi bu. Hatta âşığının peşinden hüznünlü Anadolu yolculuğuna çıkarken eminim o kartpostalın yanında, bavulunun astarının arasında saklı vaziyette seyahat ettiğinden habersizdi.

Oryantal Erotik baskı koleksiyonlarının en paha biçilmez parçası olmaya daha o zamandan aday olduğu belli, Londra’da basılan bu kartpostal muhtemelen Şekina tarafından oraya saklanmıştı:

İşte bu kartpostalda yüzü bir yelpazenin ardında gizli bir kadının (kimdi acaba o kadın?) paravanalar, saksı bitkileri, ipekler, kağıt yelpazeler ve tabak çanakla tıkış tıkış dolu, vitrine benzeyen bir yerde altı tane pek tombul, boş suratlı jimnastikçiyle cinsel irtibatta bulunduğu görölüyordu. Çapraşık rahatsız pozisyonlarda yamulup kalmış üç erkek, yelpazeli orospunun deliklerinden üçünü aynı anda kullanmakta, daha yaşlı üç müşteri onun tarafından elle muamele görmekteydiler. Akıncısı, bir cüce ise kadının deforme ayak parmağıyla yetinmek zorundaydı. Diğer altı şehvet erbabı kadının partnerlerine livata uygularken bir diğerininki de koltukaltına sıkışıp kalmıştı. Yüzü yelpazenin ardında saklı kalsa bile son derece sakın olduğu sezilen bu hanımla (nasıl beceriyorsa elbiselerinin bir kısmı halen üzerindeydi) doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantılı olan bütün kollarla bacakları ve karın katlarını sabırla çözen meraklı bir göz kartpostala dönüştürölmüş bu fotoğrafın fiyatını kurşun kalemle arkasına yazarken nadide eseri tatlı bir isimle vaftiz etmişti: 13 Aşıklı Yelpazeli Kadın.

Nergis nasıl ki dolapların, sandıkların hayat kurtardığına inanıyorsa, Şekina’da aynı şeyi bavullar için düşünürdü. Babamın ısrarla “Bre yanlışlıkla!” dediğı İngiltere seyahatiyle başlayan macerasında hayatını bir bavul kurtarmıştı. O da, benim, astarını, evet evet, genç ve taze bir gövdeymişçesine deştığım bavuldu.

Doktor Turan’a da bunu öyle çok tekrar etmiş olmalıyım ki,

“Bunu bir eşyadan ziyade daha başka kime yapmak istediniz?” diye sorma ihtiyacı hissetmişti.

“Kocama,” demiştim gözyaşları içinde.

Bunu yapmak için haklı nedenlerim vardı.

Ağlıyorum.

Ne garip, kocamı öldürmek isterken ağlamamıştım.

Bu hatırayı anlatırken ve anlattıklarımı yazarken, ağlıyorum.

Bu satırları yazarken ağlıyorum.

Şekina'yı ağırlarken hiç görmedim.

"Fesuphanallah, Şekina karısı Allah'ın hikmetiyle ağlıyorsa eğer, bir çuval dolusu yakut dökülür gözlerinden," derdi Nergis:

"Ayol, belki yeşim, yok yok bence elmas!"

Şimdi benim yaptığım gibi, Şekina, Nergis'in söyledikleri karşısında gülümserdi. Ağlayan kadınlar hakkındaysa söylediği bir çift söz vardı:

"Gözyaşları sizi bir yerlere götüren denizlerdir."

Ne zaman gözyaşı döksem Şekina'nın söylediklerini hatırlarım:

"Ağlamak, kimsenin görmediği içimizdeki dünyayı, Şekina burada ruhsal hayat demek istiyordu sanırım, taşıyan geminin çevresinde bir deniz yaratır. Gözyaşları geminizi, oturduğu kayalıklardan çıkararak yeni bir yere, daha iyi bir yere götürür."

Sözünün burasında dün gibi hatırlarım Nergis araya girip, "Fesuphanallah nereye? Yanlışlıkla İngiltere'ye mi?" deyip gülmüştü de Şekina'nın gözbebekleri öfkeden bir örümcek yumurtası kadar irileşmişti. Nergis oturduğu yerde uyuyup kalınca ki çok sık olmaya başlamıştı bu, Şekina kaldığı yerden devam etmişti:

"Kadınların hiçbir zaman akıtmadıkları denizler dolusu gözyaşı vardır. Bre çünkü analarının sırlarını, babalarının sırlarını, erkeklerin sırlarını, cemiyetin sırlarını ve kendi sırlarını mezara götürmek üzere eğitilmişlerdir."

Şekina ilk defa bu kadar anlamlı konuşmuştu. On beş yaşımı sürdürdüğüm yıl, 1923 yılının sonuna gelmiş olmalıydık. Bunu ona, yani ilk defa böyle anlamlı konuştuğunu, dilim döndüğünce ifade ettiğimi, onun da bana "Aptal," dediğini hatırlıyorum.

"Bre baban gibi, erkek milleti gibi aptal olma da aç kulaklarını dinle beni!" diye uyarmıştı sonra:

"Biz seni öyle eğitmedik."

"Ama siz öyle eğitilmişsiniz!" demiş, daha sonra Şekina ile küçük bir pazarlığa girişmişim:

"Daha mezara götüreceğim sırlara vakıf değilim!"

"Bre götürmeyeceğin! Mezara götürmeyeceğin sırlar!" diye söylediğimi düzeltirken bas bas bağırmıştı Şekina: "Şimdiden hata yapıyorsun. Ben sana nasıl güveneyim? Sana güvenip aile sırlarımızı nasıl anlatayım?"

"Boş ver aile sırlarımızı Şekina," demiştim ben de: "Sen bana kendi sırlarını versen yeter."

"Bre benim ne sırrım olabilir ki?" demişti Şekina.

Aynı soruyu bugün sorsa ona verecek o kadar çok cevabım olurdu ki. Bunu Doktor Turan'a da söylemiştim. Oda "Neler olurdu onlar?" diye sormuş, ben de saymışım: İhanet, yasak aşk,

onay görmeyen merak, umutsuz eylemler, zorunlu eylemler, karşılıksız aşk, kıskançlık ve reddedilme, intikam ve öfke, başkalarına ya da kendine zulmetme, kabul edilmeyen arzular, istekler ve düşler, kabul edilmeyen cinsel ilgiler ve hayat tarzları, plansız gebelikler, cesaretin kaybedilmesi, öfke nöbetleri, bir şeyin eksik kalması, bir şey yapamama, ihmal, istismar ve daha neler neler...

Acıklı hatalarla uzayan listem karşısında sayılı yorumlarından birisini yapmıştı Doktor Turan:

“Sanki bunların bir kısmı Şekina’dan çok kadınlık durumuyla ilgili sırlar.”

Cevaben, “Kadınların sırları, gizli öyküleri olur,” demiştim. “Erkeklerin değil!” Sonra sesimi radyonun düğmesini çevirir gibi alçaltmışım:

“Yani çoğunlukla kadınların.”

“Niye?” diye sormuştu Doktor Turan.

“Çünkü” demiştim, “Sırların çoğu kadınlar açısından utanç verici ölçüde yanlış kabul edilmiş şeylerle ilgilidir, kadınların özgürlüğüyle ilişkilidir, erkekler için böyle bir durum söz konusu değildir ki...”

Susmuştuk.

Doktor Turan hep benim konuşmamı beklerdi. Sessizliği dolduran asla kendisi olmazdı. Kadınların gizli öyküleri üzerine konuştuğumuz o seans akşamüstüne denk gelen saatteydi. Hastanenin önündeki bahçenin sulanma saati gelmiş olmalıydı. Bahçıvanın elinde hortum bahçeyi sulayışının sesini duyabiliyordum. Güya, eskiden, o da bizim gibi burada hastaymış. Hastaymış çünkü, o da benim gibi cinnet geçirip çocuklarını öldürmüştü.

Bahçe

Sırlar, insanın içinden bir kere çıkmaya görsünler. İnci tanesi gibi yere saçılırlar.

Her seansın sonunda, yani Doktor Turan,

“Bugünlük buraya kadar,” dediğinde, o seansı bir isimle vaftiz ederdim:

Bu seansımızın adı “Bahçe” olsun.

Doktor Turan’ın “Niye bu ismi verdiniz?” diye sormasına fırsat tanımazdım çünkü saatimiz dolmuş olurdu. Bu tedavinin hayattan daha ağır, çiğnenmez kuralları vardı. Çok merak ediyorsa, daha doğrusu benim için bir fayda içeriyorsa, bir sonraki seansta sorardı:

“Bir önceki seansımıza ‘Bahçe’ adını verdiniz...”

Kimi zaman sormasına bile gerek kalmaz, yeni seansımıza sorulmamış bu sorunun cevabını vererek başlardım:

“Çünkü bahçıvan gülleri suluyordu, bahçesini. Yataklarında uyuyan çocuklarım aklıma geldi. Bahçe de güllerin yatağı değil midir? O bahçıvan da çocuklarını öldürmüştü. Ben de.” Doğruydum. Yaptığım bu korkunç itirafı çiğneyip geçivermek için gözyaşlarımı silip devam ederdim:

“Biz delilerin kaldığı taraftan görünmez bu bahçe.”

“Siz deli değilsiniz,” diye düzeltmişti beni bir keresinde Doktor Turan:

“Size uyguladığım bu tedaviyi delilere uygulayamam çünkü.”

“Hapishane buradan kat kat iyidir,” demişti hemşirelerden birisi. Bana kötü davranan. Yazdıklarımı zorla alıp yok eden. Onun yüzünden anlattıklarımı defalarca yazmak zorunda kaldım. Yazdıklarımı sakladım. Gizlice ön bahçeye geçip gül ağacının diplerine gömdüm onları. Biliyor musunuz, bir keresinde bunu yaparken Başhekim Nüzhet’in arabası hastaneden çıkış yapıverdi. Beni görmesin diye korkudan dikenli gül dallarına yapıştım. Sonrasında kırk bir diken çıkardım vücudumdan: Parmak uçlarımdan, avuçlarımdan, kollarımdan, omuzlarımdan, bacaklarımdan, boynumdan, yanaklarımdan, saçlarımdan arasından. Kadın atalarımdan yadigar vücut lekelerime isabet edenler vardı pek tabii ve en son kırk birinciye alınımın tam ortasından.

“Oysa ilk bunu çıkarmalıydın,” demişti alınımdakini çıkarmama yardım eden Doktor Turan.

Sonra bana sarılıp yüzünü, boynuma gömmüştü. Ama bu kırık aşk hikâyesini anlatmaya daha var.

İşte bunu yaparken, alnımın ortasındaki dikenini çıkarırken değil, sarılırken hiç değil, yazdıklarımı gül ağaçlarının altına gömerken ve Başhekim Nüzhet tarafından görülmekten korkarken, toprak yolda tozu dumana katan otomobilinin ardından hastaneyi dışarıya, dünyaya bağlayan iki kanatlı geniş kapı açık kaldı. Bir rüyada, sisler arasında koşar gibi koştum. Ayağıma büyük gelen ayakkabılar ayağımdan çıktı da çıplak ayakla kaldım da koştum. Ve dışarıda, bana kalırsa dünyanın tam ortasında kalakaldım. Arabalar geçiyordu ve başka insanlar vardı. Satıcılar, dükkanlar.

Cinnet geçirip çocuklarımı öldürmeden önceki dünyaya geri dönmüştüm. Kaldırıma çıkıp yürüdüm. Yalınayaktım. Saçlarım traşlı. Deliliğin en kötü tarafı saçlarınızın hep kısacık kesilmesi.

“Bir deli!” diye bağırdı karşı köşedeki simitçi.

“Hastaneden deli kaçmış!” diye bağırıştı ötekiler. Yabani bir hayvan gibi aralarında kalakaldım.

“Çocuklarımı görmeye gitmek istiyorum,” deyip hızlı hızlı yürüdüm.

Meleklerim mezarlarında uyuyor olsalar bile gitmeliydim yanlarına. Onlar mezarlarında olsalar bile o korkunç şeyi neden yaptım, nasıl yapabildim, anlatmalıydım onlara.

“Hastaneden bir deli kaçmış!” diye bağıranlar vebalıymışım gibi yaklaşamadılar bana. Ben de bu sayede kaçtım, kaçabildim.

Sizi bir yere götüren ayaklarınız değil, kalbinizdir.

Kıyıya indim. Deniz kıyısına. Denizi görünce, denizin kokusunu duyunca içim kabardı. Gözyaşlarım denizin bir parçasıymışım gibi gözlerimden aktı. Zavallı bir balıkçının sandalını alıp kaçtım. Gençliğimde çok kürek çekmişim. Sonra, sonra zavallı bir hatırayı hatırlayıp kahroldum. Çocuklarımı Kireçbunu’ndaki yazlığın önünden sandala bindirir, küreklere asılırdım. Şimdi oraya gitmek üzere yola çıkmıştım. Meleklerim, karşımda yan yana oturur, bülbül gibi şakırlardı. Büyüğümün asık suratlı bir ifadesi olsa bile, ikisi de çok neşeliydi. Ellerini suya daldırır, gülüşürlerdi. Ve ben onların o gülen yüzlerine, o kahrolası gece birer yastık bastırdım.

Boğdum onları.

Boğaz’da onlarla birlikte yüzerken, neşeyle boynuma dolanan kollan yatakta kıpırtısızca iki yana düşmüştü.

“Biliyor musunuz ben Boğaz’ın dibinde doğmuşum,” dediğimde onlara, şaşkınlıkla yüzüme bakarlar, ben de keyifle anlatmayı sürdürürdüm: “Gelin size doğduğum yeri göstereyim!”

Onlara karabatak gibi dalmayı öğretmiştim. Denizin dibinde neşeyle çırpınan ayaklarını izlerdim. Sandala çıkardığımda kuruladığım, parmak aralarına kadar kuruladığım ve onların “Anne yeter, bu kadar kuruladığın yeter,” dedikleri ayaklarını. Deniz kokulu ellerini, ayaklarını öperdim sonra. Dönüş yoluna geçip de ben yine küreklere asıldığımda “Beni daha çok öptü, seni daha az,” kavgasına tutuşmuş olurlardı. O neşeli ayaklar, çelimsiz ama güçlü kollar, öpmeye doyamadığım çocuklarım, yüzlerine yastığı bastırdığımda çırpınıp durdular. O çırpınıştan hatırlamak beni her defasında kahretti.

Ardından kocamın tüfeğini aldım, aşağıya indim.

Hera, çocukları bulmuştu. Aşağıya sesi geldi:

“Ağabey yetiş, çocukları boğmuş!”

Yaptığım şeyin idrakına Varıp bir kere daha ölmekten beter oldum ama birazdan her şey bitecek dedim. Her şey bitecek. Kocam Adnan Bey’in tüfeğini çenemin altına dayadım, tetiği çektim. Görünmez bir güç tüfeğin namlusuna asıldı, hedefinden şaşan kurşun omzumu sıyırdı geçti. Kocam Adnan’a ait olduğunu bildiğim ayak sesleri yetişene kadar, yere savrulan tüfeği alıp bir kez daha denememe engel olmak istercesine beni düştüğüm yere çivi gibi mıhladı.

Şekina ve Nergis’in işi olmalıydı bu. Ağız kokularından, bunu yaptığım için bana duydukları öfkeyle gıcırdattıkları dişlerinden, birbirleriyle rüzgârın dilinde fısıltıyla konuşmalarından anladım bunu.

Varlıklarını hissettim.

Bütün kalbimle mucizelere inanırım. Beni de yanlarına alıp öte âleme götürmeleri için görünmez ellerini yalvarırcasına sıktım.

“İçine şeytan girmiş gibi silkelendi,” diye anlatacaktı kocam Adnan Bey beni omzumdan yaralı bulunduğu anı.

Duydum ki sonrasında, “Bunu yapmış olması için içine şeytan girmiş olması icap eder zaten, hanımefendi çocuklarına pek düşküdü, onları çok severdi,” diyen hizmetçiye tokatlamış.

Bütün bu acı hatıraların tesiriyle Bakırköy sahilinden Boğaz girişine kadar epey yoruldum. Sarayburnu açıklarına geldiğimde soluklanmak şart oldu. Güneş beni şimdiden fena yakmıştı. Kıyıya kadar koşmaktan ayaklarım yara bere içindeydi. Başhekim Nüzhet’den saklanayım diye yapıştığım gül dallarından vücuduma saplanan dikenleri söylemiyorum bile.

Yaralıydım.

İki elimle yüzümü çaresizce kapatıp hıçkıra hıçkıra ağladım:

“Gözyaşları sizi bir yerlere götüren bir denizdir.” Şekina’nın Nergis’in sesini duymuşçasına kaldırdım başımı, sildim gözyaşlarımı. Annemin beni doğururken baktığı gökyüzüne baktım:

“O yüksek, o şimdiye kadar bildiğim gökyüzü nerede?”

Deli değildim ben!

Kireçburnu'ndaki yazlığa gidip, "Çocuklarımlın mezarı nerede? Nerede gömülü onlar?" diye sorduğumda ne olacaktı sanki? Kocam Adnan Bey ve kız kardeşi Hera büyük bir nezaketle bana çocuklarımlın mezarlarını mı göstereceklerdi? Beni cinnete sürükleyen onlardı. Masumlarımlın canını almama onlar neden oldu. Beni mahvettiler. Soldurdular. Yaraladılar. Hayat dolu bir kızdım ben. Kederim, derdim, bardağın dibinde kalan tortu kadardı. Çok güzel bir hayatım olacağına inanıyordum.

"Manasız," dedim kendi kendime. "Çocuklarımlı boğduğum Kireçbumu'ndaki yazlığa gitmem manasız!"

"Niye oraya gitmek istiyorum?" diye sordum sonra kendime.

Bu anı, Doktor Turan'a anlatırken de aynı şeyi sordum. O da kederli bir sesle sorumu yineledi:

"Evet, niye?"

Anlatmak ve şıfa bulmak için uzandığım divanın ayakucundaki pencere açıktı. Açık pencereye Doktor Turan'ın titrek, gölgeli, varla yok arası aksi düşüyordu. O görüntüde Doktor Turan ağlıyordu.

Bizi Öldürme Anne!

Ne yapacağımı bilemez halde Kız Kulesi'yle, Saray arasında kayığımın içinde oturmuş kalmışken, Şekina, Nergis ve kadın atalarım güç verdiler de kendime gelebildim.

Önce suya eğilip elimi yüzümü yıkadım, başımı ıslattım. Suyu dalıp çıksam kendime gelirdim de bir daha gün yüzüne çıkamamaktan korkuyordum. Sonra içimdeki his, "Korkma," dedi. "Sen o suların koynunda dünyaya geldin." Kayığımı çarpıp duran sularıyla kucığına doğduğum İstanbul Boğazı beni çağırıyordu. Üzerimdeki deli üniformasıyla atladım suya. Kapadım gözlerimi, bıraktım kendimi, saldım aşağıya, tekinsiz sulara.

Biraz evvel kabahatli cariyelerin Saray'ın bahçesinden denize atıldığı toprak eğimi görüp ürperivermiştim. Nergis'in anlattığı hikâyeler üşüşmüştü aklıma. Şimdi bunların sırası değil diye düşünmüştüm. İçimdeki his en derine inmemi fısıldıyordu. En derine. "Orada beni bekleyen ne var?" diye düşündüm. Hazırlıklı olmadığım ölüm mü?

Önce tam tepemde kalan kayığımın sallanıp duran gövdesini seçtim. Bir karaltıdan ibaret, koyu bir gölge. Tıpkı ben doğmak üzereyken Nergis'in yaptığı gibi ağızımdan burnumdan çıkan gümüş toplan seyre daldım. Bunu oğullarımla birlikte de yapardık. En sevdikleri oyunlardan bir tanesiydi bu. Sonra, sonra, başımın üstündeki o gümüş rengi hava kabarcıklarıyla dolu âlemde oğullarımın hayali belirdi. Geçmiş günlerdeki gibi neşeyle yüzüyorlardı.

"Suyun Altında Ne Dediğimi Anla" oyununu oynuyorlardı.

Bana söylemek istedikleri bir şey vardı.

Ağızımdan daha büyük, daha büyük gümüş toplar çıktı.

Küçüğüm bana güldü. Büyük her zamanki gibi daha ciddiye. Ayrıca ne söylediklerini anlamam konusunda ısrarcı. Önce, "Bizi öldürme anne!" dediklerini düşündüm, kahroldum. Bu hayattan vazgeçip kendimi en derine bırakacaktım. "Hayır," anlamında başlarını salladılar. Söylemek istedikleri bu değildi. Oyunumuzu oynamaktan, anlatmaktan vazgeçip yukarı doğru yükseldiler. Peşlerinden gittim. Köpük köpük yıkadığım gövdelerinin peşlerinden gittim. Yaz geceleri bahçede sinek ısırıklarıyla donanan bacaklarına, kollarına, omuzlarına lavanta yağı sürerdim. Sabah erkenden uyanıp yanıma gelirler, cılız gövdelerine göre taş gibi ağır kalan kafalarını göğsüme yaslarlar önce küçüğüm "Anne ben seni çok seviyorum," der, büyüğüm bunu itiraf etmekten ısrarla çekinerek kardeşiyle "Ben daha çok! Sen daha az!" kavgasına

tutuşurlardı.

Güzel gövdelerini güneşin indiğı sulara gözden kaybettim.

Yine de onları bulma umuduyla su yüzüne çıktım.

Yoklardı.

Kayığın çevresini dolaştım. Daldım, öteki tarafından çıktım.

Yoklardı.

Acıyla idrak ettim ki, bir hayalden ibaretlerdi ve kaybolmuşlardı.

Çıkmak için kayığa asıldım:

“Fesuphanallah, akıl hastanesi bedeninde güç kuvvet diye bir şey bırakmamış,” böyle söyleyen Nergis’i duydum.

“Bre kurumuş dal gibi kalmış. Haydi cancağızım bir nefeste çıkıver kayığa,” diyerek bana güç veren Şekina’yı duydum.

Kayığa çıkmayı becerdim ve hepsinin orada oturmuş beni beklediklerini gördüm.

Yelpazesıyla gömülmek isteyen ve öyle de gömülen ve şimdi yelpazesini eski gücü kuvveti ve endamıyla sallayan Şekina, Nergis ve yanlarında burunlarından su damlayan, ııslak çocuklarım.

Onlara dokunmak istedim.

Bu arzuyla elimi uzattım.

Şekina ve Nergis onları benden sakınır gibi geri çekildiler.

Gücendim.

“Ayol, onlar şimdi bizim gibi burada değiller!” Nergis bunu söyledi ve göz kırpmış kadar kısa bir anda yok olup gittiler.

Biraz önce hepsinin birden oturduğı, cilası uçup gitmiş tahta sıranın üzerinde çocuklarımdan arda kalan ıslaklık vardı. Küçüğüm hala sıskanın teki olmalıydı ki kuru kıcının bıraktığı ıslaklık iki minicik yumruk kadardı. Büyüğümün oturduğı yer daha geniş bir ıslaklıktaydı sanki. Bıraktıkları izlere yüzümü sürdüm. Ağladım, ağladım. Gözyaşlarım onlardan kalan izleri halka halka genişletti, içimden bir his, o kahrolası gece onların canına kıydığım o eve gitmem gerektiğini söylüyordu.

Kuyu

Boğaz'ın ucundaki yazlık ev, uzaktan bir fenere benziyordu. Felaketler olmadan evvel, bu evi uzaktan izlemek hoşuma giderdi. Çocukların seslerini duyardım. Büyüğüm, flüt çalmaya merak sarmıştı. Bir çocuk şarkısını ardı arkaya çalıp dururdu:

Benim annem yıldız gibi parlar / Öper okşar beni / Benim annem güneş gibi ısıtır / Gülümser bana / Örtür üstümü / Korkmam o yanımdayken / En çok annemi severim ben...

Hera, yazdırdığı telefonu bekliyor olurdu. Bekledikçe gerilir, sonunda yeğenlerine patlardı. Fırtına gibi öfkeli bir kadındı. Üzerinde esip gürlediği topraklarda hayat bırakmazdı.

Bir fener gibi ışıldardı ev. Çocuklarımin neşeli sesleriyle anlamlanırdı bu manzara. Ne Hera'nın kötülükleri, ne de Adnan Bey'in sert mizacı uzaktan seçilmezdi. Uzaktan, gölgelerden ibarettiler.

Hiç değişmemiş ama sessizleşmiş evi bir süre uzaktan izledim. Daha az ışıklıydı. Neşesi sönmüş gibi. Daha titrekti ışıkları. Issızlaşmıştı ev.

Kireçburnu'na varmam akşamı bulmuştu.

Kayıgını çaldığım balıkçı öğle yemeğini hazır etmişti. Lakerda ve taze soğan. Birazcık da ekmek. Uzun zamandır yediğim en güzel yemektir. Bulduğum sefertasının içindeki yiyecekleri sanki bu yolculuğun sonunda çocuklarımı görecekmışim gibi heyecanla, mutlulukla yedim. Lakerda kokusunun sindiği parmaklarımı kokladım. Martılara ekmek attım, yol boyunca peşimden geldiler. Hele bir tanesi kılavuz kesilip başıma, sandalının önüne dikildi. Kendimi iyi hissetmemin tek bir nedeni olmalıydı: Gün ortasında gördüğüm hayal.

Güneş yanıklarım sızlıyordu.

Niye bu kötü evlilikten kaçıp kurtulamamıştım?

Çünkü yalnızdım. Hiç kimsem kalmamıştı. Şekina, Nergis ve babam ölmüşlerdi. İlk babamı kaybetmiştim. Üsküdar'a gömmüştük onu:

"Fesuphallah, İncilerini birer birer dökmeye başladı, öte tarafa gitmesi yakın olsa gerek," diyen Nergis haklıydı. Babam bütün sırlarını kulağıma fısıldadıktan sonra öldü. Vasiyeti, "Bre beni Şekina karısı ve Nergis kocakarılarıyla yan yana gömmeyesin," oldu.

Bunu hatırlayıp güldüm. Çocuklarımı görme umudum varmış gibi keyiflenip güldüm.

Babamın vasiyetini ciddiye almıştım. Şekina ve Nergis bu işe pek bozulmuştu.

“Cancağızım aramızdan su geçsin. Bizi İstanbul Boğazı’nın öte tarafına göm ki yüzüp geçip ağabeyime mezarında rahatsızlık vermeyelim.”

Şekina’nın da bu ricasını ciddiye aldım.

Böylece, birer yıl arayla ölen Şekina ve Nergis İstanbul’un diğer yakasında yan yana mezarlara gömülmüş oldular. Onların yasını tutarken mezarlarında birbirlerini eğlendirip durduklarını hayal etmek kayıplarının acısını biraz olsun hafifletti. Hatta bir keresinde mezarlığa ziyaretlerine gittiğimde, dalgınlıkla, mezar taşlarını bile görüp okumadan bambaşka iki mezarın başında duaya durmuştum ki gaipten bir ses işittim:

“Ayol, biz orada değiliz ki! Buradayız!”

Şekina ve Nergis tam arkamdaki yan yana mezarlarda yatıyorlardı. Mezarları başuçlarındaki servinin derin gölgesinde kaybolmuş gibiydi.

“Fesuphanallah, benim yerim bir camii avlusunda valide sultanlardan birisinin ayakucu olmalı ya... Neyse...” demişti Nergis, Şekina’yı gömdükten sonraki ilk mezar ziyaretimizde.

“Ayol, hakikatten yelpaze siyle mi gömüldü?”

Dili; sinek, haşarat yakalayan mahlukatları dili gibi zamane konuşmasını hemencecik yakalamıştı. Ölümün soluğunu ensesinde hissettiğinden beri Saray’da aldığı koyu din eğitimini hatırlayıp hak yoluna düşmüştü.

“Fesuphanallah, yelpaze siyle gömülen Şekina karısının yeri cehennemdir. Elinde yelpaze siyle, Allah almaz onu cennetine.”

Ben önde, Nergis arkada, bakımsız mezarlığın çalılarla kaplı yollarını yara yara yürüyorduk:

“Ayol, beni onun yanına gömersen, Şekina karısı tutturur beni de cennetine al mübarek Nergis, diye! Rahat huzur vermez bana.”

Babamın mezarıyla aralarına İstanbul Boğazı’nın girdiği yetmiyormuş gibi, Altın Boynuz bile girmişti:

“Fesuphanallah, Şekina karısı Altın Boynuz’un tam tepesine oturuvermiş, yerini bulmuş! Tövbe!”

O gün Nergis eşi benzeri görülmedik bir huysuzluk içerisindeydi. Neredeyse onun için de apayrı bir mezarlıkta mezar yeri bakacaktım ki ölüm döşğinde bana,

“Ayol öleceğimi hiç düşünmediğimden o gün öyle davrandım,” diyecek ve ekleyecekti:

“Fesuphanallah latife ettiğimi bil, beni Şekina karısıyla yan yana göm. Zira, kadınefendilerim arasında onun gibi şahanesi olmadı.”

Nergis’in bir arzusu daha vardı:

“Mezarımı öyle derin kazdır ki bir daha oradan çıkamayayım. Çok uzun kaldığım şu berbat hayata ve bu dünyaya bir daha dönemeyeyim.”

Sonuçta ikisi yan yana gömüldüler.

Çocuklarım da öyle gömülmüş olmalıydılar.

Yan yana.

Nergis’in doğum yılı yazılırken küçük bir sıkıntı yaşadım, doğum yılını bilemedim. Baba adı kolaydı: Ailelerinden koparılıp köle olarak Saray’a satılan bütün çocukların, cariyelerin babasının adı olan, “Binti Abdullah.” Doğum yılı, bize yıldızlar kadar uzaktı ki dilim döndüğünce bunu mezar ustasına anlattım. Çünkü adam buram buram alkol kokuyordu. Sanırım bunu onun alkol kokusundan cesaret alıp yaptım. Beni kan çanağına dönmüş hülyalı gözlerle dinlemiş dinlemiş ve “Ben bir çözüm buldum,” demişti. Sonra, doğum yılı yerine kıvrık kavruk bir işaret yapmıştı. Bu işareti cebir derslerinden hatırlamıyordum. Bir ihtimal sanki mezarcı cebir nedir bilirmiş gibi sordum: “Bunu çözümsüz şeylerin sonuna mı iliştiriyorduk?”

“Hayır. Yok şeylerin yerine. Yani bana göre...” demişti mezarcı.

Aynı mezarlığa karısının mezarını ziyarete gelen ve Binti Abdullah kızı Nergis’in doğum yılı hanesindeki mezarcının uydurması yokluk anlamına gelen bu işareti gören ve işaretin ne anlama geldiğini soran bir felsefe hocasının buna itirazı olmuş, çıkıştaki görevliye bir pusula bırakarak bana ulaşma beceresini bile göstermişti:

“Ölüm tarihi belli bir fani olmayan, yok bir zamanda doğmuş olamaz. Söz konusu bilinmezlikse bunun işareti cebir bilginlerince henüz bulunmuş değildir. Ha, bu işareti doğum değil ölüm tarihi yerine koysanız belki bir anlamı olur, anlaşılır.”

O gün muzipliğim üzerimdeydi. Pusulayı Nergis’in ağzıyla cevaplamaya başlayıp, mezarlıktaki görevliye bırakmıştım:

“Fesuphanallah, ölüm hanesinde yokluk işareti olan, ölüm hanesi boş olan birisinin de mezarı olamaz. Hem siz Nergis’i tanımıyorsunuz. Doğum yılı hanesinde 1555 yazsaydı, inanacak mıydınız?”

Felsefe hocasıyla aramızda gidip gelen pusula karınca duasına dönmüş, Nergis’in upuzun ömrü avuç içi kadar kağıt parçasına sığmıştı. Doğrusu, pek çok tarihi bilgiye, sonsuzluğu tahayyül etme gayretindeki bu felsefe hocasının “Tarihçi arkadaşlara sordum, araştırdım,” demesi neticesinde ulaşmıştım. Sözelimi Bağrı Yanık Dilfirib’in tatlı hikâyesinin, Allah garip, Allah garip, aman aman, 28 Aralık 1589’da cereyan ettiğini bilmezdim, öğrendim.

Bütün bunları Doktor Turan’ın bana kucak gibi açılmış divanına uzanmış anlatırken, neyi, neden anlattığımın bir kıymeti, önemi, kimi zaman ruhsal dünyamda taşları yerinden oynatan bir gücü olmalıydı. Sözelimi Bağrı Yanık Dilfirib’in hikâyesine neden, niçin geliverdiğimin

sizin için olmasa da Doktor Turan için bir ehemmiyeti vardı.

İşte yine böyle olmuş, size anlattığım gibi satır satır anlatırken, söz dönmüş dolaşmış Dildirib'e gelmişti.

"Bağrı Yanık Dildirib hikâyesini anlattırmadan şuradan şuraya gitmeyecek anlaşılan," demiştim. Eğer Doktor Turan Bey, "Anlatsın o zaman," demeseydi, kendimi buruk ve yalnız hissederdim. Çünkü düşünsenize, bir divana uzanmış, anlatıyor da anlatıyorsunuz. Eğer dışınızdaki âlemden siz kulak verdiğinizde hiçbir ses gelmezse, kendinizi o delilik evreninde bir başına bırakılmış, terk edilmiş gibi hisse diyorsunuz. Bir kuyunun dibine düşmüş, bir başına oraya düşmüş olduğunuz için acılar içinde ve imkânsız oradan çıkamıyor gibi hissederdiniz kendinizi. Kuyunun dibinde, başınızın üzerindeki karanlığın yükselip yükselip bir zamanlar ait olduğunuz, oradan kopup düştüğünüz âleme kavuştuğu yer kadar bir yeri görürsünüz sadece.

Çocuklarımı öldürdükten ve yaptığım bu fena şeyin idrakine vardıktan sonra kendimi vurmayı becerememiştim ama bahçenin bir ucundaki kör kuyuya atmayı becermiştim.

Kocamın elinden kurtulup kaçmıştım. Üzerimde, yıllar yılı Şekina'nın üzerinde görmeye alışık olduğum, beraberce Viyana'dan aldığımız gülkurusu elbise vardı. Etekleri tarafımdan 1940'ların modasına uyacak biçimde kısaltılmış, bir düğmesi hâlâ eksik.

"Fesuphanallah o düğme vatani milleti kurtarmaya şeye çıktı, şeye? Ayol Şekina karısı, senin Paşa, vapuruyla nereye çıkmıştı?"

Hiçbir tatlı lakırdı beni yolumdan döndüremezdi. Şekina ve Nergis'in gücü bu defa bana yetmezdi. Gözyaşları içinde koşuyordum. Bahçenin bu ucu, İstanbul Boğazı'nın geniş karanlık, kocaman dalgalı bir iç denize açılışını görüyordu. Ne ürkütücü bir manzaraydı bu. Oldum olası sevmez, başımı çevirir, bakamazdım. Buna rağmen o karanlık denizin beni yutacakmış gibi uğultusunu duyar, ürkerdim. Ruhumuzun en derininde uğuldayıp duran şeyler gibi. O şeyler, o uğursuz gece beni güçsüz düşürüp ortaya çıkıvermiş, çocuklarımı boğuvermiştim.

Kuyunun başına geldiğimde hiç tereddüt etmedim. Karanlık geniş bahçede peşim sıra koşmakta olan Adnan ve Hera'yı gördüm. Kendimi kuyuya atmamla kuyunun içini kuşatan köklere takıldım. Kollarımı, bacaklarımı çizen, yaralayan kökler. Bir tanesi göğüs kafesimin tam ortasını öyle feci çizmişti ki...

"Genç ve taze bir gövdeymişçesine astarını deştığınız bavul gibi," hatırlatmasını yapmıştı Doktor Turan.

"Evet," demiştim hüznle. Sonrasında boylu boyunca diktiler gövdemi. Yeniyetme, korkak, zavallı bir hemşire gelmişti akıl hastanesine. "Kalp ameliyatı mı geçirdiniz?" diye sormuştu. "Hayır," demiştim ama sonra söylemeden edememiştim: "Ancak annem 1893'de ilk kalp ameliyatı olan insandır."

Delilere kim inanır?

Söyleyin yalan mı? Delilere olan inancımız değil, babamla düelloya tutuşan ve bunun neticesinde vurulan annem, yarasına taş basıp kanamayı durduran Saray doktoru, biliyorsunuz işte. Anlattım. Koca bir hayat, yalan mı?

Kökler hızımı kesmiş, ölmekten kurtulmuşum.

Kuyunun dibinde boylu boyunca yatıyordum. Kuyunun çapı 1.58 olmalıydı. Çünkü boyum bu kadardı.

“Fesuphanallah, yaşıyor,” dediğini duymuştum Nergis’in.

“Bre, yaşayacaksın, cancağızım,” dediğini işitmiştim Şekina’nın.

“Ölmek istiyorum,” diye inlemiştim.

“Yaşıyor,” dediklerini duymuştum kuyunun ağzından bana, deliliğime, cinnetime bakanların.

Adnan, öfkeyle bir iki nefes çektiği sigarasını, kuyunun içine attı. Sigara gökten kopup düşen bir yıldız gibi tuhaftır hiç sönmeden kuyunun dibine düştü. Vücudumun tuzla buz olduğunu düşünüyordum. Ama sadece kaburgalarım kırılmış. Gözlerim kuyunun dibindeki karanlığa alışmıştı. Toprak nemliydi ama sudan eser yoktu.

Denizin yanı başındaki bu kuyu nasıl böyle kurumuştı? İçimdeki hayat gibi. Neşe gibi. Mutluluk ve bütün güzel hisler, duygular gibi. Bir kadını şu kuyu gibi kurutan nedir?

Denizin uğultusunu duyuyordum. Sonra içim geçivermiş. Uyumuşum.

Bağrı Yanık DİlFİrib

“Fesuphanallah, sultanların en güzeli...” diye başlamıştı söze Nergis.

“Bre hangisi?” diye sözünü kesmişti Şekina.

Nergis onu duymamış gibi sözüne devam edecekti ki, Şekina sorusunu tekrarlamıştı:

“Bre hangisi?”

Eve “Frenk işi” tiktaklı bir saat alınmış, Nergis tarafından üzeri örtülmüştü. Saat başı yuvasından çıkan guguk kuşu onu ürkütüyordu.

“Cancağızım, o zaman saati nasıl görebileceğiz? Zamanın geçtiğini nasıl anlayabileceğiz?”

“Ayol, Şekina karısı, bunca zaman, zamanın geçtiğini nasıl anladıysan öyle!”

Nuh demiş, peygamber dememiş, inat eden Nergis duvar saatinin üzerindeki örtüyü kaldırmamıştı. Diyeceğim, saatin tiktakları duyuluyor ve dışarıda lapa lapa kar yağıyordu.

“Fesuphanallah, tıpkı bugünkü gibi karlı bir İstanbul gününde, sultanların en güzeliyle Saray’da diz dize oturmuş...”

“Bre hangisi?”

Şekina afyon içmeye başlamıştı.

Nergis onun için “İçimin ateşini söndürüyor,” dediği ve çok sevdiği taze kar ve pekmeze yaptığı kar helvasını karıyordu.

“Ayol, Saray’da da kar helvasını ben yapar, aşçıbaşının eline bırakmazdım. Sultanların en güzeli...”

Şekina öyle bir bakmıştı ki Nergis sultanların en güzelinin sadece kendisinin bildiği sırrını açık etmeden hikâyesine devam edemeyeceğini anlamıştı.

Evimiz karlı bir vadiye bakıyordu. O gün, oradan görünen manzarayı ömrüm boyunca unutmadım, hep hatırladım. En fazla da cinnet geçirip kuyunun dibine savrulduğum o gece, kuyunun dibinde hatırladım. Bahçemiz yaşlı servilerle doluydu. Babama kalırsa hepsinin dibinde birer derviş gömülüydü. Bu asırlık ağaçlar onların mezar taşlarıydı. Serviler kar tutmazdı. Çiftliğin altında birbirlerine omuz vermiş Üsküdar haneleri vardı ki çatılarında

birikmiş karlardan çöktü çökecek gibi dururlardı. Evlerin yanı başından yükselen titrek bacalardan mangalların cılız dumanları tüterdi. Dumanlar öyle cılızdı ki Şekina'nın ağzından ve burnundan çıkardıkları gözüme daha güçlü kuvvetli görünürdü.

Şekina ve Nergis, gün ortası tütmez olan bir baca tespit etmeye görsün, hemen çiftlikten adam gönderir o hanenin derdi neymiş, sorup öğrenirlerdi.

Bu karlı, yumuşak manzarayı köpek sesleri doldururdu. Bizimkiler onlara da yiyecek gönderirdi. Bu yüzden mahalle sakinleri onlardan "İt doyuran karılar," diye söz eder olmuşlardı:

"Bre köpeklere iyilik yarar, şunlara yaramaz," derdi Şekina.

Hayat keşke o karlı manzaranın içinde donup kalsaymış.

"Bre saçaklardan sarkan buzlar gibi mi?" der kahkahayı basardı Şekina.

"Dilfirib," demişti Nergis. "Bağrı Yanık Dilfirib."

"Kenefe düşmek bilmez, tam donları toplarken düşüveren büyük abdest gibi senin lafın," demişti Şekina. Sonra afyonundan biraz daha çekmişti, "Bağrı Yanık Dilfirib, yolda bulunmuş zavallı bir kızcağız değil miydi? Nasıl sultan oldu?" Nergis, "Fesuphanallah sözümü kimse duymasın, kimse işitmesin," uyarısında bulunmuş, Şekina'ya bakmaya korkarak önce bana, sonra üzeri örtülü guguklu saate ve Şekina'nın göğsünde uyuyan kedi Fleischl'a bakmıştı. Bizden laf çıkmayacağı aşıkardı.

"Ayol, çünkü gerçek sultan ölüvermişti."

Şekina, divanında heyecanla doğruluvermişti.

Sezgilerimiz mantıktan çok daha kıymetlidir. Şekina'nın Avusturyalı Kulak Burun Boğazcı âşığı, "Şekina biz batılılar gibi mantığını kullanmıyor, sezgilerini kullanıyor ve sezgileri bizimkilerden çok daha güçlü," demişti.

Doğru söylüyordu. Sezgi çok güçlü bir şeydi, belki zihinden daha güçlü. İşte Şekina, sezgilerinin gücüyle haykırmıştı: "Bre yoksa Bağrı Yanık Dilfirib, ölen Sultan'ın yerine mi geçmişti?"

Nergis, dudağını ısırıp sessizce başını sallamıştı. Bu evet demekti. Uzunca bir zaman babamın yerine geçerek yaşayan Şekina, Bağrı Yanık Dilfirib'in hikâyesinde kendisinden bir şeyler bulmuş, hikâyeyi benden çok merak eder olmuştu: "Bre anlatsana!"

Nergis, anlatacaktı anlatmasına da bu hikâyeyi bilmemi istemediği her halinden belliydi:

"Niye ki?" demişti Şekina, "Bre bizim kızın bilmediği beş vakit namaz. Boş ver."

Kendi hikâyesini bir solukta anlatan Nergis, ilk defa böylesine nazlanıyordu. Bunu sonrasında kendime çok sordum: Bağrı Yanık Dilfirib'in hikâyesindeki gizem neydi? Kimi zaman bu

soruya, içimden, hiçbir şey diye cevap vermek geliyordu. Hiçbir şey!

Bir Başkası Olmak

Bağrı Yanık Dilfirib'in hikâyesi İran Şehzadesi Haydar Mirza'nın İstanbul'a gelişiyle başlıyordu. Doktor Turan zikrettiğim tarihi unutmayıp sözün burasında fısıldamıştı: "Yani, 28 Aralık 1589'da."

Pendik'te karşılanan elçilik heyetini görmek isteyenler, Üsküdar'a kadar yol boyunca her tarafı doldurmuşlar ortalık mahşere dönmüş. Nergis'in deyiimiyle, "Ayol, er ile avret seçilmez olmuştu."

Tören alaylarının elçiyi Üsküdar'da karşılayışı çok görkemli olmuş.

"Fesuphanallah o vakit Üsküdar'ın kel tepelerinden biri diye oturup soluklandığım şu toprak parçası belki şimdiki çiftlik toprağıydı, bilinmez," derdi Nergis. Hikâye kafamda Nergis'in sesiyle, sesinin tınısı ve vurgusuyla ilerliyordu. İşte bu sebepten, "Bağrı Yanık Dilfirib'in hikâyesini Nergis anlatıyormuş gibi anlatabilir miyim?" diye sormuştum.

"Siz de onun yerine geçmek istiyorsunuz," demişti Doktor Turan.

İtiraz etmişim. Niye bir hadımın yerine geçmek isteyeyim ki? Ama yine de hikâyeyi o anlatır gibi anlatmaktan vazgeçmemişim:

"Ayol, İstanbul'da çarşı pazar kapanmış, herkes tersane kadırgalarına binip Anadolu yakasına geçtiğinden şehir ıssızlaşmıştı. Karşılamadan sonra bu kez Üsküdar'dan İstanbul'a geçişte izdiham yaşandı. Halkın çoğu karanlığa kaldı. Bu, İstanbul'da yaşanmayan bir durum olduğundan herkes ne yapacağını şaşırdı. Güneş görmeyen hatunlar ta yatsı namazına değin evlerine varamadılar. Ya tanıdıklarına konuk oldular ya yollarda zamparaların tuzağına düştüler. Yüzlerce kadın çaresizlikten hamamlara girip sabahladılar. Evlerde nahoş olaylar geçti, eşlerin araları açıldı, kimileri boşandı. Kimileri içinse o gün bulunmaz bir fırsat olmuştu."

Nergis hikâyenin tam burasında durmuştu. Onunla birlikte sanki dünya durmuştu. Bir tek dışarıda kar lapa lapa yağıyordu. Sessizliğin sesi vardır. İç âlemimizin dili işte o sessizlikte çözülür.

"Fesuphanallah ben o gün Saray'dan Sultanımla birlikte çıkmıştım. Çıkacak mecali yoktu ama çıkmamız şarttı. 'Pek iyi maşallah' diyordum kallavi kemik suyu çorbasını odacığına taşıırken. Durumu hassas olduğundan ona erkek doktorların bakması icap ediyordu. O zaman bir

çarşafın altına, memelerinin arasına çil çil altın sokuşturduğum kızlardan birisini sokuyordum. Sultan'ın ipeklerini giyiyor, çarşafın bir ucundan dökülüveren saçlarının arasına mücevherler konduruyor, doktorcuğun hastalığını seyredeceği delikten yakutlu yüzükle süslü parmağını çıkarıveriyordu. Çarşafın altındaki hiç şüphe yoktu ki Sultanımızdı. Yalancıkdan öksürükleri çok şükür şifa bulmaya meyilliydi.

Peki gerçek sultan neredeydi?

Dolapta, atlas yorganların arasında, ağzı acem ipeğiyle bağlı inlemekteydi.

Yerine geçen, yakut parmaklı yüzüğünü çarşafın altından çıkarıp bana gel gel yapmıştı. Bu kadarcık cilveye doktorun zekeri kabarmıştı. Yakut parmaklı yüzüğün beni çağırdığı kuytuda bir fısıltı yalancıkdan kulağımı yellemişti. Haspanın nefesi yemeğe doyamadığı gül lokumlarından dolayı gül bahçesi gibi kokuyordu. 'Sultanım soruyorlar,' demiştim ben, 'yarın İstanbul'a gelecek elçilik heyetini görmeye gidebilir mi?' Doktorcuğumuz tam cevabını verecekti ki dolapçığın içinde kilitli gerçek Sultan'ın inlemesi duyuldu. Denizde kum ben de hikâye! 'Şu odacığın kim bilir hangi köşeciğine bir puhu kuşu yuva yapmış,' deyiverdim hemen. Hangi deliğe saklandığı meçhul. Ara, ara bulamıyoruz. 'Ya doğuracaktır ya ölecektir de ondan,' dedi doktor da. Bu da kulağıma küpe oldu. Ardından beklediğimiz izni verdi. Sultan'ın yerine geçen haspa da parmağına öteki sanılsın diye takıverdiğimiz yüzüğü kaşla göz arasında cebine attı. Aptal, o dünya malı yüzünden bütün hırsız cariyeler gibi Sarayburnu'ndan denize atılacaktı, haberi yoktu. Sır taşımak herkesi öldürür. Bu açgözlü akılsız zavalcılık bunu da bilmiyordu.

Ertesi gün Sultanımla saraydan çıktık. Tahtırevanına kadar sırf 'halsiz dermansız ama sağlığı yerinde bakın görün yürüyor işte,' denilsin diye kukla gibi yürüttüm onu. Canlı cenazemi sandala oturttum. Kürekçilerin önüne de bir kese altın attım. Para, pul insanları kör sağır dilsiz etmeye yarar. Sonra Sultanımın incecik el bileklerinden bileziklerini, ayak bileklerinden halhallarını, parmaklarının her birinden envai çeşit taşlardan yüzüklerini çıkarmaya koyuldum. Onu ölüme göndereceğimi anlamıştı. Gözlerinden şu çaresiz ve günahkâr ellerime pıt pıt pıt diye parmaklarından söküp aldığım elmaslardan daha parlak ve iri gözyaşları damlamaya başladı."

Ah ellerim, vah ellerim.

"Kötülük bulaşıcıdır. İnsana kötülük edilmeye, insan o kötülükle yaralanmaya görsün. O kötülük hemen bünyenize sirayet eder. Size yapılanları yapmak arzusuna düşersiniz. Sanırsınız ki bundan sonra böyle yaşanır, işte ben de zavallı hasta Sultan'ı eceli gelmeden öldürüverecek, onun yerine bir başkasını geçirecektim. Hiç ihtimal vermiyordum ya suretini unutmamış birisinin yolu saraydaki unutulmuş odacığına düşecek olursa hastalık yüzünde şifa bulmaz izler bıraktı diye bir peçenin ardına gizleyecektim onu. Benim hayatım onun hayatına bağlıydı. Ölenle öldürülenleri görmüş, korkmuş idim. Şimdi ölüme gittiğini anlayan Sultanım korkmaktaydı. İrin kokan nefesiyle 'Öldürme beni,' dedi. Doktordan evvel görüldüğü

şifacı kadınlardan birisi karnında bir yılanın yuvalandığını, bu yılanın yavrulayıp çoğaldığını söylemişti. Bilmem doğru, bilmem yalan, ciğerlerini yiyip artanını tükürten bu yılanmış.

Tüm gücüyle elime yapıştı. Avcumun içindeki lekeciği bulup okşamaya, bunu yaparken yalvarmaya koyuldu: ‘Canım Nergis, cicim Nergis... Öldürme beni.’

Acı çekenin merhamet edeceği kuyruklu yalan, insan bir tek kendisine acır. Düşkün birini gördüğünde kendi hatırası aklında canlanır da yine kendine üzülür. Bir dilenciye sadaka vermek, bir gün böyle olursam korkumuzdan başka bir şey değildir. Herkes gücü sever. Herkes güce tapar.

Elime doğmuştu bu Sultan. Anasının apış arasından çıkartıp elime verdiklerinde hepimizin geldiği o bilinmedik ummandan yüzüp çıkmış gibi ıpsıslaktı. Şimdi yine o ummana gidecekti. Her aldıkları candan sonra oturup bir kuzu yiyen cellatların dediği gibi, ‘Gözünün yaşına bakmadım,’ ittim suya. Tıpkı senin en büyük nineni Boğaz’ın dibine gönderen cadı karılar gibi. Kefeni olacağını bilmeden pek severek diktirdiği ipeklileriyle solgun bir çiçek gibi açılarak suyun dibinde ağır ağır kayboldu gitti.

Üsküdar’a ayak bastığımda ne ettim ben dedim?

Su aklımı başımdan almıştı.

Suda yol almak insanı delirtirmiş, doğru.

Güya, Sultarım yerine geçecek birisini bulacaktım.

Ama nasıl?

Sonrasında bir akıl hastanesine dönüşecek kışlanın bulunduğu yokuşun tepesine tırmanmış, orada ne yapacağımı düşünmektaydım. Hoş, o kışlayı yaptıran İstanbul Boğazı’nın karanlık sularına gönderdiğim Sultanımı doğuran kadındı.

Er ile avretin birbirine karıştığı kalabalık çoktan dağılmıştı. Kimi kadınlar kendilerini almadan giden tıka basa dolu kayıkların peşinden suya atlamışlardı. İçlerinden bir tanesi bile Sultanımın yerine geçebilecek gibi değildi. Öyle olana da ben yetişememiştim. Sonunda aklım başıma gelmiş kendimi can havliyle dik bir yokuşa vurmuş tepesinde oturmaktaydım.

İşte Dilfirib’i orada buldum. Kader. Peşine düşen zamparalardan kaçmak için en yüksek dala uçmaya çalışan serçe misali benim gibi dik yokuşun tepesine tırmanmış, bir kışlanın kapısına gelmişti iyi mi?

Peşindeki erkekler aç kurtlar gibiydiler.

Vallahi hakikatten öyleydiler. Hırılıyorlar, ağızlarının suyunu akıtıyorlardı. Benim Bağı Yanık Dilfirib’imin de peçesi saçılmış, kaftanının etekleri çamura batmış, üşümüş, titremekteydi. İki ateş arasında olduğunu bilmeden kışlanın kapısını yumruklamaktaydı. Fesuphanallah iyi ki açılmadı o kışlanın kapısı.”

Şekina, afyon çubuğunu düşürmek, korlarıyla sedirin kuş tüyü yataklığını yakmak pahasına yerinden fırlamıştı. Kışlanın iyi ki açılmayan kapısının ardındaki ırz düşmanlarına sövüp saymak boynunun borcuydu:

“Kadın cinsi aciz değildir bre! Şu azgın toplum tarafından türlü hile ve eşitsizlikle aciz düşürülendir. Kadına karşı yapılan bütün bu fenalıklarda en başta Allah, sonra onun dinleri ve kitapları da suçludur!”

“Ayol, Şekina karısı tövbe de!” diye ayaklanmıştı Nergis.

“Bre, sen sus! Olmayan erkekliğinin yerine dinin saldığı korkuyu yerleştirmişler de haberin yok!”

Araya girmiş, “Sonra ne oldu?” diye sormuştum.

“Ayol, Dibfirib’in hayatını kurtardım. Onu Saray’a getirdim. Sultanımın yerine geçirdim. Böylece, Bağrı Yanık Dilfirib’in hikâyesi başlamış oldu,” demişti Nergis.

“Bütün bunları Doktor Turan’a anlattıktan sonra, ‘Bağrı Yanık Dilfirib’in hikâyesini size niye anlattım bilmiyorum,’ demiştim. İçimden böyle söylemek, bu itirafı yapmak gelmişti.

‘Sonradan akıl hastanesi olan bir kışladan söz ettiniz,’ demişti Doktor Turan da.

‘O akıl hastanesindeki azgın delilerin sesleri kimi zaman çiftliğe kadar gelirdi,’ demiştim ben de.

Kısacık bir an sessiz kalmıştık.

O akıl hastanesini görmüştüm. Avusturyalı bir ruh doktoru, hani Şekina’nın Viyana’da âşığıyla buluştuğı bir muayenehane ve hastalarını yatarak tedavi eden bir ruh doktoru vardı, işte o, akıl hastanelerini tetkik etmek üzere İstanbul’a gelmişti. Tercümana ihtiyaç duyuyordu ve kolej öğrencisi olarak kendisine ben yardımcı olmuştum.

O anda anlatmak istemediğim şeyler için, ‘Anlatırım,’ derdim Doktor Turan’a. Yine öyle söylemiş,

‘Anlatırım,’ demiştim.

Oysa o başka bir şeyin cevabını arıyor olmalıydı ki,

‘Sonradan akıl hastanesi olan kışla,’ diye tekrarlamıştı.

‘Kadınları delirten erkekler,’ demiştim ben de.

Dilim değil kalbim böyle söylemişti.”

Sonra ansızın, Nergis tarafından sulara gömülen Sultan’ın sözünü hatırlamıştım. Şekina her defasında, “Fesuphanallah, tıpkı bugün gibi karlı bir İstanbul gününde, sultanların en güzeliyle Saray’da diz dize oturmuş...” diye başlayan Nergis’in sözünü kesmiş, hikâyesini yolundan saptırmıştı. Sonunda Sultan’ın sözü, kendisi gibi karanlık sulara gömülüp yok olmuştu. Tıpkı

boğup öldürdüğüm çocuklarımın hayalini karanlık sulardan çekip çıkardığım gibi, Nergis'in kar helvası yedire yedire hasta ettiği Sultan'ının kayıp sözüne de aynı şeyi yapıyorum şimdi. Şöyleydi sözü Sultan'ın: "Hakiki hayatımız uykudur."

Korku Yok

Beni kuyudan Balıkçı Haşan çıkarmıştı. Kuyunun dibinde ne kadar zaman baygın ya da yan uykulu kaldım, hatırlamıyorum. Nergis'in elleriyle boğduğu Sultan'ının "Hakiki hayatımız uykudur," sözü aklıma gelince hıçkırıklara boğuldum. Ağladım. Çünkü her şeyin kötü bir düş, kâbus olmasını istiyordum. Oysa ben çocuklarımı öldürmüştüm. Geri dönülmez bir şey yaptığımı anlayıp son çare kendimi kör kuyunun dibine atmıştım. Demek ölmemiştim, yaşıyordum, bir uykuda değildim, her şey gerçektir.

Ağlarken kaburga kemiklerim kuyunun taşlı yatağına çarpıp durdu. Sanki düştüğümde değil de ağlarken sarsıla sarsıla yaralandım.

Dolunay vardı.

Ay, kuyunun karanlığa açılan ağzını örtmüştü. Eğilmiş bana bakan kocam Adnan Bey ve Hera o kocaman ay manzarasının kenarında belirliyordu zaman zaman.

Sonra birdenbire Balıkçı Hasan'ın sesini duymuştum. Bir ipin ucunda sallanarak aşağı inmişti. Ayak serçe parmağının ne yapıp ne edip minicik bir yırtıktan fırladığı yelken bezinden ayakkabıları ayağında. O şefkatli sesiyle,

"Korkmayın," demişti bana, "Korkmayın."

"Haşan ben çocuklarımı öldürdüm," demiştim ben de.

Bütün kemiklerim un ufak olmuş gibi kıpırtısız yatıyordum kuyunun dibinde.

"Gececek," demişti Haşan.

"Onlar öldüler," demiştim ben yine. Tarifsiz bir acı içindeydim. İçim yanıyordu. Çocuklar bazen oyun diye gazete kağıtlarını tutuştururlardı. Yaz sonu, havalar aniden bozarsa şömineyi yakardım onlara. Kağıtlar tutuşurdu önce. Küle dönüverirdi o kağıt parçaları. Külleri savrulur giderdi. Ateşe tutulmuş, külü savrulan bir zavallıydım ben şimdi.

Haşan gözyaşlarımı sildi.

Haşan, balıkçıydı. Herkesin başka türlü anlattığı sebeplerle İstanbul'un eteğindeki bu Boğaz köyüne gelmişti. Çok iyi Fransızca konuşuyordu. Az konuşuyordu. Birbirimizi beğeniyorduk. Ancak yakınlaşmak için cesaret bulamadık. Balıkçı Haşan beni ve çocuklarımı kayığıyla gezdirirdi. Boğaz'ın kıyısında, sular çekildiğinde ortaya çıkan inci gibi bembeyaz küçücük bir

adacığa giderdik. Bu adacık bir diş gibi belirlediğinde, Balıkçı Haşan bize haber verir, alır bizi o adacığa götürürdü. Bir defasında gün batımına yakın güneş en güzel ışıklarıyla denizi yakarken o adacığın kıyısında çocuklar neşe içinde oynarken birbirimize sarılmıştık.

Bu kadardı işte.

şimdi kuyunun dibinde Balıkçı Haşan, incecik kol ve ayak bileklerimden tutmuş, vücudumda kırık olup olmadığını anlamaya çalışıyordu, şefkatle. Deniz kokuyordu. Tuz kokuyordu. Biraz tütün. Kahve. Ben ağlamaya devam ediyordum. Kocaman kollarıyla kucakladı beni. O da ağlıyordu. Sarıldı bana. Başımı göğsüne dayadım. Hep öyle kalabilseydik. Ağzını dolunayın örttüğü kuyunun dibinde. Denizin uğultusunu duyarak.

Öptü beni ağlayarak.

“Gececek,” dedi yeniden. “Seni yukarı çıkaracağım.”

Çocuklarımı öldürdüğüm dünyaya çıkmak istemiyordum.

“Bırak beni burada, öleyim,” dedim usulca.

Kuyudan beni Balıkçı Haşan çıkardı. Boynuna dolamıştım kollarımı. Çok sevmiştim onu. Mutsuzluk içinde ölürken onu gizlice severek avunmuştum. Büyük bir açtı bu. Öyle büyüktü ki hiç dile getiremedim. Öyle çok sevmiştim ki onu, yüzüne bile bakamıyordum aşkımın göz kamaştıran ışığından.

Denize inen küçük ormancıkları avcunun içi gibi biliyordu. Bizi inci gibi kıyılara götürüyordu.

“Boğaz bir mucize!” derdi Balıkçı Haşan.

“Biliyor musun annem Boğaz’ın dibinde dünyaya gelmiş,” derdi çocuklarım.

“Sen aslında nedin?” diye sorardı onun esrarlı bir hikâyesi olduğunu sezen küçüğüm.

“Hiç balıkçıya benzemiyorsun da...” derdi daha kurnaz ve akıllı olan büyüğüm.

Balıkçı Haşan cevap vermek yerine içinde yaşadığımız şu hayattan, fani dünyadan bir şeyleri işaret ederdi sessizce. Vücutlarımız tuz içinde olurdu. Saçlarımız, kirpiklerimizin ucu. Çocuklarım tırnaklarının ucuyla tuzla kaplı derilerine bir şeyler çizerlerdi. Çoğunlukla denizcilerin dövmelele gibi kollarına çıplak kadın resimleri çizmeye çalışır, gülüşürlerdi. Yorulur, boynuma sarılırlardı.

Çocuklarımı çok seviyordum.

Balıkçı Haşan beni kuyudan çıkardığında bunu ona da fısıldadım.

“Onu şuraya bırak ve git,” demişti kocam.

Hain kocam.

“Bunu da yaptın sonunda. Öldürdün çocuklarını,” diye üstüme yürümüştü kalpsiz Hera.

Balıkçı Hasan'ın kucağındaydım hala. Beni bırakıp gitmek istemiyordu. Kocam bir kere daha tekrarladı emrini.

“Ona ne yapacaksınız?” diye sordu Haşan.

“Onu bir akıl hastanesine yatırırsak hapislerde çürümez,” demişti kocam.

“Ona böyle bir kötülüğü yapamazsınız,” demişti Balıkçı Haşan. Ağaçsız geniş arazide yenik, bitkin, geniş omuzlarını düşürmüş, gözden kaybolmuştu Balıkçı Haşan.

Ben, ben bir paçavra gibi yerlerde sürüklenip savrulmuştum.

Karanlıktı.

Çok karanlık.

Başımın üzerindeki yıldızlarla dolu gökyüzü öyle genişti ki...

Kocaman bir kucak gibi açılmıştı bana gökyüzü.

Bir yıldız kadar yalnızdım ve bu acıyla yaşamaya nasıl dayanacağımı bilemiyordum.

İsimsiz Kuzu

“Korku yok, diye fısıldadım sevgilim.”

Böyle başlıyordu babama hitaben yazılmış mektup. 1915 yılı bir felaketle başlamış, güneş tutulmuştu. Kaleme alanın derin bir keder içinde olduğu besbelli mektubun bir ucunda 1915 tarihi seçiliyordu.

“Unuttum,” diyordu, mektubu yazan eller, “Bizi alıp götürdüklerinden beri ne kadar zaman geçti? Nisan bitti, Mayıs geldi geçti mi? Bitlendim. Ah ne yazacağımı bilemiyorum size. Başıma neler geldi bir bilseniz. Bizi aldıkları günün öncesi ne kadar neşeliydim. Bilemezdim bu felaketlerin olabileceğini. Bize büyük kötülükler yaptılar sevgilim.”

1915 yılı bir felaketle başlamış, öyle de devam etmişti.

Önce güneş tutulmuştu.

O vakit, İstanbul’dan sürülenlerin peşi sıra Anadolu’ya giden babamın yokluğunda, Müftü Hazretleri’nin hakkında çıkardığı ölüm fetvası nedeniyle babamın kılığına girmiş, babam sandığım Şekina ve sevgilisi Avusturyalı Kulak Burun Boğazcı, “Ayol, Gırtlakçı!” derdi Nergis, çiftlikte güneş tutulmasını izliyorlardı. İstanbul kapkara bir peçe takmış gibi oluvermiş, etraf gün ortasında gece gibi kararmıştı.

Doktor Turan, “Yaşadığınız yerden hiç söz etmediniz,” dediğinde, gözümün önüne çiftliğin önündeki geniş düzlükte karanlığa gömülen manzarayı seyreden Şekina ve âşığı gelmişti. Dervişlerin mezar taşı niyetine yükselen servi ağaçlarının ilerisinde tek tük meyve ağaçlarının bile bulunmadığı, bir ucundan Boğaz’ın diğer ucundan Saray’ın, Ayasofya’nın, Süleymaniye’nin, Galata Kulesi’nin ah evet ninelerimin ve rahmetli anneciğimin, bir kez daha tekrarlamak istemem ama mahrem bir şeye benzettiği Altın Boynuz’un görüldüğü, her zaman yemyeşil, geniş bir düzlük bulunurdu. Nergis ne yapar, ne eder çiftlik hayvanlarının ki inekler, kuzular, keçiler ve geceleri birer korkunç yaratıkmış gibi bağırان eşeklerdi onlar, bu yemyeşil düzlükte otlamasına, otlatılmasına engel olurdu. Haklıydı. Hayvan sürüsü uzaktan hülyalı hülyalı seyrettiğimiz manzarayı bozardı. Nergis neredeyse bütün ömrünü geçirdiği Saray’a bakıp bakıp, “Ayol, şuna bak peri sarayı gibi,” derdi. O yemyeşil düzlükte bir tek küçük kuzumuz otlayabilirdi. Ne tuhaf, bu sevimli kuzuya isim bulamamıştık.

Kuzucuk, felaketlerin sükün etmesinden hemen önce, baharı bekleyemeden, kış sonunda

doğuvermişti. Titreyen bacaklarının üzerinde ayağa kalkmasının akabinde Şekina'nın âşığı onu görmek üzere ansızın çiftliğe gelmişti. Ansızın gelmişti çünkü, biricik Şekina'sı kaldığı otelden gönderdiği hiçbir çağrıya cevap vermemişti.

Babam sandığım Şekina, Nergis ve ben, doğumunu izleyip üzerine titrediğimiz sevimli kuzucuğumuzu ahırdan alıp çiftliğin o anlattığım geniş düzlüğüne çıkmıştık.

“Fesuphanallah, şuncağıza da bir isim bulamadık,” diye söylenmekteydi Nergis. İsimsiz kuzucuk babam sandığım Şekina'nın kucağındaydı.

“Baba, baba kuzucuğu benim kucağıma ver,” dediğimi ve babamın, Şekina mı demeliyim yoksa, ceketini çekiştirdiğimi hatırlıyorum. Israrlarıma dayanamayıp kuzuyu kucağıma vermek üzere eğildiğinde onunla yüz yüze gelmiştim. Katiller sürüsü dediği o ittihat Terakki'cilerle yemeğe gidip ağlayarak eve dönmesine dolayısıyla bitli saçlarının kısacık kesilmesine daha vardı. Dolayısıyla Şekina'nın uzun saçları onu olduğundan daha kocaman kafalı gösteren fesinin altında saklıydı:

“Baba, senin kafan niye bu kadar büyük?”

Kaşları boyalıydı. Ve artık bıyığıyla oynamama izin yoktu.

İşte Kulak Burun Boğazcı o sırada arzı endam etmişti.

“Ayol, Gırtlakçı de şuna!” Nergis ısrarla bu düzeltmeyi yapmaktan vaçgeçmezdi.

Fleisch'ın, -Gırtlakçı!- başını zarifçe eğip bizi selamlayışı dün gibi aklımda. Sonra babamla konuşa konuşa eve doğru yürümüşlerdi. Çiftliğin kahyası onun yeni ziraat mühendislerinden birisi olup olmadığını sormuştu. Arkalarından bakıyorduk. Dalgın, sessiz, “Yok, değil,” demişti Nergis.

Bizim gibi Arnavut olan kahya sormadan edememişti:

“Ağa Efendi, otun bokun suyunu, gazını çıkardığı mahzeninin yolunu unuttu bre?”

Doğruydu.

Babamın yerini alan Şekina sırf merakından, o da bir kere, kahyayı da sayarsak dördümüzün bildiği mahzene inmişti. Mahzen denilen yer laboratuvar gibi bir şeydi. Geceleri yaratıklar gibi bağırان eşekler o mahzene diri girip ölü çıkmak için buradaydılar.

“Duman gibi bir şeyle hayvanları zehirleyip öldürüyor!”

Bir önceki kahya, Üsküdarlı balıkçı Mosis'e çilingir sofrasında böyle fısıldadığı için, evet tahmin ettiğiniz gibi aniden ölüvermişti.

Babam onun için, “Eşek cennetini boyladı,” demişti. Yedi yaşında bunun anlamını çözmeye muktedir değildim. Yıllar sonra o kahyanın babamın mahzenine diri girip ölü çıkan eşeklerin topluca gömüldüğü muşmula ağacının dibine gömüldüğünü anlayacaktım. Dilini tutamayan

bu kahya, babamın bir kısmını bitkilerden elde ettiği gazlarla bir insanı ne kadar zamanda ne kadar gazla öldürebileceğini hesaplamasına yardımcı olmuştu. Ayrıca bir şeye daha:

“Bre kendi milletinden başkasına güvenmeyeceksin!”

İnsan bir kere öldürmesin. Sinek öldürür gibi hep öldürür. Artık mahzende sakladığı sırrını paylaşmaktan korkmayan babam, ortadan kaybolan bu kahyanın yerine kendi milletinden bir kahya bulmuştu. Kimi kimsesi yok bildiğimiz eski kahyanın kız kardeşiye, tıpkı Şekina’nın Gırtlakçısı gibi ansızın çıkıp gelivermişti.

Öğle yemeğine oturmuştuk.

Gümüş sofrta takımlarımız yeni değişmişti. İlk kez kullanacağımız kaşıklarımızın bombesinde yedi yaşındaki çocuk yüzümü seyrediyordum. Bu oyunu yıllar sonra çocuklarıma da öğretecektim.

“Dışarıda sizi bekleyen bir hanımefendi var. Çekip giden kahyanın kız kardeşiymiş. Muşmula ağacının altında sizi bekliyor.”

“Bre niye muşmula ağacının dibinde?” diye sormuştu babam. Çorba bulaşığı ağzını, peçete yerine bir ekmek parçasıyla kurulayarak. Kendisine öyle yapılmayacağını öğretmek için Fransız bir mürebbiye altı ay boyunca bizimle birlikte yaşamış, sabahları robdöşambrını giymeden aşağı inen babamı küçük bir çocuk gibi azarlamıştı. Neyse. Sahi niye o muşmula ağacının altında bekliyordu ki matmazel?

Şemsiyesini açmış, haşatı Kasım ayında yapılmasına rağmen, halen, aylardan şubattı, yere düşmeye devam eden olgun muşmulaları iskarpininin ucuyla eziyordu matmazel. Şen, şakrak, karşı cinsle babamın alışık olmadığı biçimde medenice ilişki kurabilen bir kadındı.

“Artistmiş,” demişti Şekina, babam yemek salonunu öfkeyle terk etmezden evvel.

“Sen nereden biliyorsun bre?” diye gerisin geriye dönmüştü babam.

“Kahya, kardeşinin oynadığı oyuna iki bilet getirmişti de oradan,” demişti Şekina.

Şimdi anlaşılmıştı: Besbelli iskarpinler bu yüzden tatlı küçük dans figürleriyle eziyordu yere düşen olmuş muşmulaları. Beyaz şemsiyecliğini tepesine düşen bir muşmulayla lekelenmiş olabilir mi acaba kuşkusuyla eğen çeviren ellerin küçük bir salonu coşturmasını bildiği aşikardı.

Söylene söylene, hiç kimsenin eşek cenneti olduğunu bilmediği muşmula ağacının altına doğru yürüyen babama kalırsa işte orada herkesin kendisini seyretmesine müsaade eden bir matmazel vardı. Nergis ve Şekina bunu duysa, babam öğle uykusuna daldığı vakit burnundan bir kılı tutup çekmem için elime para sıkıştırıp ricada bulunurlardı:

“Hadi cancağızım, bir kadının sahneye çıkma ve sanatını icra eyleme cesaretini anlamayan öküzümüzü böğürt biraz!”

Mensup olduğu familyanın aksine meyvelerini mevsimi geçse bile dalında taşıyan ağaca bakıp, “Sen o muşmula ağacına benziyorsun,” derdi Şekina. Kış güneşinde olgunlaşan meyvelerini bize sunan ağacın altında dans provası yapan matmazelin sırtı bize dönüktü. Sonra şemsiyesini öyle yumuşakça çevirdi, bir elini beline koydu ve kendi çevresinde zarifçe bir tur attı ki hayatında tiyatro ve sahne görmemiş babam donakaldı.

Babam ve matmazelin karşılaşması işte böyle olmuştu.

Dökülen Süt Dişleri

Kayıp ağabeyinin eşyalarını toplayıp gitmekte olan matmazel ağlamaktaydı. Elinde çok güzel bir mendil tutmaktaydı ve iskarpinlerinin ucundaki muşmula lekesine küçük bir sinek sürüsü tebelleş olmuştu.

“Fesuphanallah bu sene havalar iyi gitti, sinekler bile ölmedi,” demiş bulunmuştu Nergis, gözlerini “Bana müsaade,” deyip kalkan matmazele dikip. Uzun zamandır haber alamadığı ağabeyini merak ederek gelen ve onun ortadan kaybolduğunu öğrenen matmazelin gözleri ağlamaktan Şekina’nın bir nefesiyle kızarttığı nargilesinin kor ateşlerine dönmüştü.

Şekina yan gelip yattığı divanında doğrulmamıştı bile.

Matmazelin, “Sırası değil,” diye geri çevirdiği nargile boynu bükük durmaktaydı. Babam gizlice, onun ağabeyinin ağır bavulunu çeke sürükleye gidişini izlemişti.

“Bre adı yok mu bu matmazelin?” diye sormuştu Şekina.

“Güller bülbüller anlamına gelen bir adı varmış ama...” demişti babam. “Matmazel işte!” deyip kestirip atmıştı sonra.

Süt dişlerimin dökülmeye başladığı yedinci yaşım pek çok olaya gebeydi:

Bunların ilki, babam ve matmazel ile birlikte kayıp kahyamızı aramak üzere hayatım boyunca unutamayacağım bir yere yapacağımız ziyarette.

İkincisi, göbeğini öne çıkarıp fesini arkaya atan tuhaf bir adamın evimize girip çıkmaya başlaması ve babamla yaptıkları gizli saklı muhabbetlerdi.

Üçüncüsü, babamın ortadan kaybolmasıydı.

Dördüncüsü, Şekina’nın camii haremünde Müftü Hazretlerine kafa tutup hakkında ölüm fetvası verilmesi üzerine çareyi babamın yerine geçerek yaşamakta bulmasıydı.

Beşincisi güneş tutulması ve Gırtlakçı’nın ziyaretiydi.

Bütün bunların hepsi ben yedi yaşındayken oldu.

Süt dişimin döküldüğü sabah bir kez daha ziyaretimize gelme zorunluluğu duyan matmazel, babama bir teklifte bulundu:

Ağabeyinin bir dönem ruhsal sıkıntıları olmuştu. Acaba bu sıkıntısı yine nüksedip hatta bu defa artıp kendini bilmez bir halde ortalarda dolaşıyorsa... Matmazelin söylediği gibi ifade edecek olursam:

“Yardımsever Müslümanlar tarafından ya bimarhaneye kapatıldıysa?”

“Ayol hangisine? Malum neredeyse her caminin bimarhanesi var. Yardımsever Müslümanlar akıllarını kaçırmaya pek meyilli.”

“Matmazel, aramaya nereden başlayacaksınız bre?” diye sormuştu babam.

Muşmula ağacının dibine daha o sabah kucak kucak toprak yığdırmıştı babam. Çünkü hepimiz uykumuzdan, “Topraktan çıkmış bir el yardım ister gibi bana uzanmıştı Allah’ım!” diye bağırarak bir işçinin sesine uyanmıştık. Korkudan tir tir titreyen zavallı işçiye dili tutulmasın diye yudum yudum şekerli su içiriliyordu.

“Kimse o tarafa geçmesin bre!” emrini vermişti babam.

Nergis arkasından “Ayol, nerede robdöşambrın? Fesuphanallah, o Fransız karısı sana bunları öğretmek için para aldı, soydu soğana çevirdi bizi!” diye bağırarak dursun, babam gecelik entarisinin eteklerini çamura bulama pahasına muşmula ağacına doğru yürümüş, ağacın altında eşelenen köpeğimizi -av köpeğiydi bu- tek kurşunla vurmuştu.

Çok konuşmak insanın sonunu getirir.

Topraktan çıkmış eli tarif etmeye, anlatmaya doyamayan zavallı işçi işte bu yüzden babam tarafından çiftliğin pek yakınındaki Toptaşı Bimarhanesi’ne gönderildi.

“Bre zavallı iti niye vurdun?” diye çıkışan Şekina’ya, “O it toprağı eşeliyordu bre!” cevabını veren babama Nergis’in de bir sorusu vardı:

“Fesuphanallah orada ne gömülü ki?”

Babam sıkıştırılmaya gelmezdi. Careyi üzerimize kurşun yağdırıp yukarı, odasına çıkmakta buldu. Bir suçu kabul etmek suç işlemekten daha zordur. İşte bu azapla kıvranan babam ağabeyini aramaktan söz eden gözü yaşlı matmazele, hatırlayalım, soru değil, oltanın ucunda yem uzatmıştı:

“Matmazel, aramaya nereden başlayacaksınız bre?”

“Buraya en yakın olanından,” cevabını vermişti Matmazel.

“Ayol, daha bu sabah oraya buradan bir işçi gönderdik. Adamcağız durup dururken deliriverdi,” demişti Nergis. Ne de olsa saray hayatı ona iktidarla işbirliği içinde olursa hayatta kalabileceğini öğretmişti.

“Size hak veririm matmazel. Zira delilik bit gibi pek bulaşıcı bir şey olmaya başladı bre,” demişti babam.

Toptaşı Bimarhanesi çiftliğe fazla uzak değildi. Kimi günler rüzgâr buraya kapatılan mecnunların çığlıklarını yüklenip getirirdi, o kadar yakın. İşte o korkunç akıl hastanesini görmem yedinci yaşıma tekabül eder.

Toprakdan çıkan bir elin kendisine uzandığını haykıran işçimizin sesine uyandığımız, akabinde matmazelin ziyaretimize geldiği o sabah düşen dişimin yeri gün öğleye yaklaşmaktayken halen kanamaya devam etmekteydi.

“Fesuphanallah sanki ağzının içinde kanlı bir nehir var.”

Ağzımın içine yumruk büyüklüğünde bir çaput tıklmış babamın faytonunda oturmaktaydım. Matmazel, babamın refakatinde Toptaşı Bimarhanesi’ne girmişti. İşleri bitsin, babam ve ben dışının yolunu tutacaktık. Babam, özel faytoncusuna “Çocuk burada beklesin bre,” emrini vermişti. Dilsiz faytoncu başını sessizce eğerek onu cevaplamıştı. Onun için de çocuklarını ve karısını öldürdükten sonra dili tutulmuş diyorlardı.

Babam onu işe alırken “Daha iyi ya, nereden gelip nereye gittiğimizi kimseye söyleyemez bre,” demişti.

“Ama çocuklarını öldürmüş,” demişti Şekina faytoncunun suçunu affedilmez bularak.

“Ayol, kim bilir neden yaptı bunu?” Nergis, hayatın ve kaderin insana her şeyi yaptıracak güçte olduğunu çoktan tecrübe etmiş bir bilge gibi böyle söylemişti.

Bütün sevgisini verdiği, Üsküdar Toptaşı Bimarhanesi’nin dikildiği yokuş değil göğşe asılı dimdik bir merdiven sanırsınız, yokuşu nasıl çıktığına hep şaşıtığım atlarına elleriyle arpa yediren faytoncu, benim akıl hastanesinin kapısına doğru gidişimi gördü. Ama buna engel olmak için hiçbir şey yapmadı. Yaşlı gözlerle baktı sadece. Rivayet o ki bu faytoncu herkesle ilgili rüyalar görürmüş. Kimin sonunun nerede, nasıl geleceğini bilirmiş. Ancak dili olmadığından diyemezmiş. Cahilin teki olup okuma yazması olmadığından kendisine vehim olan şeyi yazıp okutturamazmış. Atlarının dizginlerini, kırbacını tutan eli başka hiçbir şey tutamazmış. Eli bir şey tutuyor olsa oturur kendisine görünenleri çizermiş. Anlayacağınız dili gibi eli kolu da ilahi güç tarafından bağlıymış.

Faytoncu, babamın emrine itaat etmemek ve karşılığında neredeyse beline kadar gelen efendisinden, evet babam oluyor bu, okkalı bir tokat yiyip bir de öbür yanağını dönmek, suratına tükürülmek pahasına matmazel ve babamın peşi sıra çocukça saf meraklına yenilip akıl hastanesine girişime ses çıkarmadı. Muhtemelen kendisine bahşedilen ilahi şey neticesinde benimle ilgili sezdiği şeyler vardı.

Böylece yedi yaşında bir çocuk, İstanbul’un en korkunç akıl hastanesinin kapısından içeri girmiş bulundum.

Bütün hikâyeler kuyruğundan birbirine bağlıdır:

Bu kapı, Nergis tarafından bulunan Dilfirib’in önünde biçare oturup ağladığı kışla kapısıydı. O

gün çok şükür iyi ki açılmamış dediğimiz kapı bugün bir akıl hastanesine aitti.

Neden bilmem, belki delilerin kaçmasına imkân ihtimal olmadığı için ya da irikıyım başmubassır Cerrah Mehmet Efendi'nin dalgınlığına geldiğinden, kapı açıldı.

O kokuyu ve sesleri hayatım boyunca unutamadım. Düşen dişimin peşi sıra akan kanlı ırmağı kurutsun diye ağzıma tıklan çaputu ısırıp durdum korkumdan. Büyük bir kubbenin gölgelediği, karanlık denecek kadar loş bir avludan geçerek bir dehlize indiğimi yıllar sonra bir tercüman olarak bu akıl hastanesini gezmekte olan bir ruh hekimine refakat ederken idrak edecektim. Bir çocuk olarak indiğim o dehlize açılan demir parmaklıklı odacıklar, o odacıklarda çırılçıplak, pislik içinde yorganlarının üzerinde kalkmaya mecali olmayan deliler yatmaktaydı. Beni önünde buldukları mücrim koğuşundakilerse besbelli en azgınlarıydı.

Kapalı kapılardan bana uzanan eller birer pençeye benziyordu. Sonra yüzler. Delilerin yüzleri. Ağır parmaklıklı kapılara yapışmış bana doğru bilinçsizce açılan ağızlar.

"Azizim, ne masumiyet, ne terbiye, insanlıktan çıkmış varlıklardır deliler," demişti Başhekim babama.

"Bu çocuğun burada ne işi var?" diye hayretler içinde kalan güllabici beni kolumdan tuttuğu gibi makamında yakınlarının görmeye geldiği hastalan koymak için demir bir kafesin bulunduğu başhekimin yanına götürmüş, bir çocuğun orada ne aradığının aslı astarı ortaya çıkmıştı.

Matmazel hala ağlamaktaydı. Ağabeyinin izini burada da bulamamıştı. Şişkin yanaklarının üzerinde bir çift salyangoz bir aşağı bir yukarı yürüyüp peşi sıra izler bırakmış gibi, gözyaşlarının izi kalmıştı yüzünde.

Kalkıyorduk.

"Bre bizim şu işçi... Biraz daha müşahede altında kalacakmış öyle mi?" diye soran babamın oyununu, "Kimden duydunuz azizim?" diye bozmuştu açgözlü, rüşvet meraklısı başhekim. "Güllabiciler söyledi bre," diye kekelemişti babam.

Anlaşıldı bir kese altın daha gidecekti başhekime.

Oysa ben kimsenin aklına gelmeyecek bir yerde, bir akıl hastanesinde yolunu kaybetmiş bir çocuk olarak yerin dibine inen merdivenleri tıpış tıpış inip hastaların ellerinde çiğ birer kabakla, tıklım tıkış çırılçıplak tutuldukları demir mazgallı kapıların açıldığı daracık koridorda bulmuşken kendimi, iniltiye benzer ama çok anlaşılır olduğu için kolaylıkla seçilen bir ses işitmiştim:

"Küçükhanım, küçükhanım... Siz misiniz?"

Zavallı işçi, belli ki en zorba, en taşkın, katiller diye bilinen mücrimlerin arasına konulmuş, bellerini sıkan demir bir halkaya bağlı olmalarına rağmen onlar tarafından epey hırpalanmıştı.

“Babanız zorbalıkla burada tutturuyor beni,” demişti zavallı işçi. Adını bugün bile hatırlayamadığım işçinin “Elinizi hiçbir yere sürmeyesiniz, her taraf bitle dolu,” diye beni uyaracak kadar akli başındaydı.

“Başka bir çocuk olsa avaz avaz ağlar. Ama şuncağız aval aval bakmaktaydı,” demişti beni bulan güllabici.

“Belki ileride delilerle bir münasebeti olur. Benim gibi bir hekim olarak yani...” demişti başhekim. Bilinmez, belki ruh hekimleri deliliği deri döküntüsü gibi bir bakışta kolayca teşhis edebilmekteydiler.

Sonra... Sonra babam beni dişçi koltuğuna oturtup gitmişti. Tiyatroya provaya yetişecek olan matmazeli bırakması icap etmekteydi. Dişçi, “Teker, teker dökülecekler,” dediği dişlerimi çekti. Sanırım bunu yaparken biraz sarhoştı çünkü sağlam dişlerimi de çekti. Dolayısıyla çiftliğe dişsiz, yaşlı bir ağızla döndüm. Babam, bunu yapan dişçinin ağzındakileri faytoncumuzun yardımıyla konfeti gibi ortalığa saçtığını söylüyordu ama artık geçmiş olsundu.

Böylece bir bebek gibi muhallebi, papara ve çorbayla beslendiğim günler başladı. Süt dişlerimin yerine yenileri geldi gelmesine de benim hiç azı dişim olmadı. Artık ağzımın içinde dilimin ucunun yerini gayet iyi bildiği doldurulmaz boşluklar vardı.

Bu Dünyadan mısın? Yoksa Ötekinden mi?

Şekina'nın burnunun yüzüyle birleştiği yerde patlamış mor damarlar seçilirdi. Kokaindendi bu. Gözü dönmüş sarhoş dişçinin yaptığına çok içerlemiş, bir bardak ılık sütle yatağıma gelmişti. Ağlıyordum. Şekina beni göğsüne bastırdı:

“Ah bre bahtsız küçüğüm.”

Ertesi gün o bahtsız küçüğü oyalayacak hediye çiftliğe geldi.

Sabah aşağıdan gelen önce acemi parmakların tıngırdattığı sonra yerini besbelli bu işi çok iyi bilen parmakların çaldığı piyanonun sesiyle uyandım. Matmazel bu iş için, piyanoyu nereden alacaklar, akşamdan sabaha çiftliğe pek acil nasıl getirtecekler, yardımcı olmuştu. Şimdi, Şekina ve Nergis'in arasında besbelli beni dişçi koltuğunda yalnız bırakıp kendisini tiyatrodaki provasına bırakmak için ısrarcı olan babamdan dolayı taşıdığı suçluluk duygusuyla Ermenice bir şarkıyı çalıp söylemekteydi. Bir keseciğin ağzı gibi büzülüp kalan dişsiz ağızımla merdivenlerin başında dikilen beni görmesiyle şefkatle kucaklaması, içinde taşıdığı suçluluk duygusunu dillendirip af dilemesi bir oldu. Böylece af dilemek, bir suçu itiraf etmek nedir bilmeyen bizlere bu işin yüceliğini öğretmiş oldu.

Tıpkı benim gibi öldürdüğüm çocuklarım da yedi yaşındaydılar.

İkisi arasında beni döllemekten koruyamayan süt sebebiyle dokuz ay kırk gün vardı. Dolayısıyla ikisi de aynı sene doğmuş, aynı yaşı sürmekteydiler. Süt dişlerini beraberce düşürmüş, düşen dişlerini o uğursuz gece güzel melek yüzlerine kapadığım yastıklarının altına ecnebi komşularımızdan öğrendiğimiz gibi, beraberce koymuştuk. O gece onlar uyurken, varlığını yine Fransızların bize öğrettiği, diş perisi gelecekti. Onun yerine, onları doğuran annelerinin elinden ölüm geldi. Allah'ım bunu nasıl yaptım? Bu soruyu sora sora delirttim kendimi. Bir zembereği kura kura işlemez hale getirmek gibi. Zihin de böyledir. Elem ve kederle düşünme düşünme işlemez olur. Oysa kocam Adnan Bey tarafından akıl hastanesine getirildiğimde sadece güçlü bir sinir buhranı geçiriyordum. Delirmemiştim.

“Hayat büyük bir macera Turan Bey,” demiştim bunları anlatırken.

İşte o maceranın bir parçası: Akıl hastanesinden kaçıp da çocuklarımı öldürdüğüm eve gittiğimde, usul usul bir rüyadaymışçasına yaklaşmışım eve. Işığa pervane dönüp durmuştum çevresinde evin.

Niye geldim buraya?

Niye buradayım, diye sormaktan vazgeçmemiştim.

“Fesuphanallah, çünkü burada sana görünecekler var,” diye fısıldadığını işitmiştim Nergis’in.

“Gir o eve cancağızım. Sakın vazgeçme. Bre gir o eve!”

Böyle söyleyen Şekina’yı dinleyip gözyaşları içinde bahçeye yöneldim.

Beni kim görse korkardı.

Bahçedeki süs havuzunun karanlık sularına düşen aksimi gördüm ister istemez.

Beni kim görse korkardı.

Besbelli fıskiyeinin motoru iyi temizlenmiyordu, suyun akışı gittikçe yavaşlamış, cansızlaşmıştı.

“Kim var orada?” diye sordu bir ses.

Yabani bir hayvan gibi havuzun karanlık gölgesine saklandım.

Sonra onların sesini duydum:

“Birisi mi var? Kim var? Nerede?”

“Belki gerçekten aklımı kaçırıyorum,” dedim.

Çünkü duydukların çocuklarımin sesleriydi.

Venüs

Gün ortasında hayretler içinde tutulmasını beklediğimiz güneşin isli cam parçalarına dayalı gözlerimizin önünde kaybolup gidişinin ardından yerini parlak bir yıldız almıştı:

“Venüs,” demişti Şekina, yanındaki âşığından duyduğunu seslendirerek.

Yolunu kaybetmişlere, serserilere, asilere, delilere, isyancılara, âşıklara, hacılara, şifacılara, katillere, içinde taşıdıkları elem ve kederle şu dünyaya sığamayanlara, yalnızlara, kimsesizlere, sesinden başka ses duymayan gariplere, hayalperestlere, putperestlere, körlere, dilsizlere, korkaklara, cesurlara, mahlukatlara, görünmeden aramızda dolananlara, hayallerinin peşinde koşanlara, hakikatlerin kölesi olanlara, pişmanlara, utanç içinde kıvrananlara, suçlulara, masumlara, fakirlere, zenginlere, dişilere, erkeklere, iki cinslilere, iki cins arasındakilere, çirkinlere, güzellere, bütün âleme yolunu gösteren Venüs.

“O bizim yol göstericimiz, ikinci güneşimiz, güzellik, dişilik, haz!”

Gırtlakçı’nın yardımıyla böyle söylemişti Şekina. Haz kelimesinin karşılığını bulmakta zorlanmıştı ama.

“Cancağızım, dilim hâlâ o kadar iyi değil,” demişti, âşığına bakarak.

Doğru söylüyordu.

Çareyi Şekina’sının anadilini öğrenmekte bulan Gırtlakçı:

“Bakayım, nesi var dilinin?” diye şakalaşmaktaydı, güneş tutulmasını şeytanın işi addedenlerin çıkardığı sağır edici tencere, tava, teneke gürültüsü arasında.

Şişkin bir ibibik gibi başının üstünde duran fesinin püskülüne mukayyet olamayan Şekina, neredeyse ağzını âşığının ağzına dayayacaktı ki kendisinin babamın kılığında ve benim yanlarında olduğumu hatırlayıp geri çekildi. Bir erkek gibi, babam gibi bakmaya çalıştı güneşin tutulduğu ufka. Gürültü öyle rahatsız ediciydi ki sırf bu yüzden kısarak baktı gözlerini.

Daha biraz önce o ufukta, ucu bucağı olmayan mavi, sessiz, üstü örtülü, havaya resmedilmiş gibi ama bir çığlık atınca gözden kayboluverecekmiş gibi duran İstanbul şimdi kapkaranlık bir perdenin ardında kalmış, hiç bu kadar uçucu ve esrarlı görünmemişti gözümüze.

Bana göbek adımı veren yıldız işte o karanlığın ortasında ışıldıyordu.

Kazadan sonra gözümü dünyaya açtığımda da gördüğüm buydu. Yumuşak bir karanlığın içinde parlayan Venüs.

Kaza. Bir defasında Doktor Turan'ın benimle ilgili tuttuğu notları görmüş, merakla karıştırmıştım sayfaları. Hayatımın en büyük heyecanıydı. Sanki sonunda kendimi tanıyabilecek, kendimi çözebilecektim. İnsanın en büyük muamması kendisidir. Ruhudur, ruhunda olup bitenlerdir.

Doktor Turan güzelim elleriyle tuttuğu notlarda, "Kazadan sadece bir kere söz etmişti," diyordu. "Kaza hiçbir kırıntısını peşinde dolanan kuşa, (Bu, Doktor Turan'ın ta kendisi mi oluyordu acaba?) ufalamadığı bir ekmek parçası gibiydi. Sonra bir gün aniden baştan sona anlatıverdi. Felaketlerin başlangıcı olarak gördüğü güneş tutulmasından söz ederken..."

Beklemem icap ederken, masasını gizlice karıştırmaya koyulmuştum. Yakalanmaktan dolayı mahcup olacağım korkusuyla da bu kadarını okuyabilmişim. Masasının üzerinde karısının ve kızının fotoğrafı vardı. O kadının yerine geçebilmeyi, bilseniz ne kadar çok isterdim. Sonra buna, başkasının yerine geçmeye teşne oluşuma gülümsemiştim. Çocukluğum, gençliğim bunu yapanların arasında geçmişti.

Kaza bir bakıma bana bir başkasının yerine geçme fırsatı vermişti. Peki kaza nasıl oldu? Ne zaman, nerede? Kaza dediğim şey neydi? Çocuklarımdan ayrı kaldığım bir Anadolu seyahati esnasında oldu bu kaza. İstanbul'da bırakmak mecburiyetinde kaldığım büyüğüm yirmi, küçüğüm on bir aylıktı. Yanımda otururken düşmemek için baş başa verdikleri bir fotoğraflarını taşıyordum. Babamın elinden çıkma artık kelimesi kelimesine ezberlediğim hatıraların, "Arnavut inadım beni gül bahçesinin dibine kadar götürdü. Bu da kâh ağlaya zırlaya, kâh düşe kalka peşim sıra koştu. Müstakbel kancığımı zıvanadan çıkarmanın yolunu bulmuştum! O kısacık mesafede evlilik denilen şeyi de hoppala denize atmalı diye düşünmüştüm," yazılı bana neşeli güzel günlerimin de olduğunu hatırlatan incecik defterciğin arasında.

Adnan Bey uzun sürecek bu seyahatinde kendisine refakat etmem konusunda çok ısrarcı davranmıştı. Bu sebepten küçüğümü memeden kesmem icap etmişti. Anadolu'nun ücra şehirlerinden telefon bağlatıp konuşmak mümkün olmadığından İstanbul'a çocukların dadısına çektiğim telgraflara, "Pek ağlıyor, sizi arıyor," cevabı geliyordu.

Küçüğümün hakkı olan sütler göğüslerimi şişirmişti. Emziremediğimden ellerimle sağıyordum göğüslerimi. Kirli çatlak, pis bir otel lavabosuna boşaltıyordum sonra sütümü. Ağlıyordum. Dayanamıyordum. Sonunda bavulumu topladığım gibi trenin yolunu tutmuştum. Ne işim vardı benim bu manasız yolculukta? Hera da bizimleydi. Vazifesi gereği Vali Bey ile görüşmeye Hükümet Konağı'na giden ağabeyine telefon bağlatmış, "Yetiş ağabey, seninki İstanbul'un yolunu tuttu," demişti. Beni yolumdan döndürme konusundaki ısrarlarını anlamakta güçlük çekiyordum. O seyahatteki varlığımın ne ifade ettiğinin farkında değildim. Kazayı planlıyor olamazlardı. Yıllarca düşündüm, bunun esrarını çözemedim.

Çocuklarımı çok özlemiştim. Onların yanına, İstanbul'a dönmek istiyordum. Kocam beni zorla trenden indirdi. Bir parçasına yapıştım trenin. Direndim. Beni İstanbul'a çocuklarımın yanına götürecek o trenden kopmak istemedim.

"Ağır psikolojik şiddet gördüğünüzü hiç düşündünüz mü?" diye sormuştu Doktor Turan.

"Hayır," demiştim, insan içinde bulunduğu durumu idrak edemez. Manzaranın içindeyken onu görememek gibi. Biraz dışına savrulmak gerekir hadiselerin, işte kaza bana bu fırsatı verecekti.

Kocam bana bir iğne yapmıştı. Söylemiştim, hekimdi zira. Kadın Doğum Müttehassısı. Anadolu'nun köylerini karış karış gezip neredeyse zorla kürtaj yapıyordu. Devlet onu ebeleri eğitmek, kabaca bir sağlık taraması yapması için görevlendirmişti. İstanbul gazetelerinden birisi çıkacağı bu zorlu görevi haber yapmış, nedimesi ve hemşiresiyle birlikte açıklamasında bulunmuşlardı. Yanındaki iki kadının varlığıyla gittiği köylerde, kasabalarda güven yaratıyordu.

Kanımca zorla düşüklere neden oluyordu. Bebeğin sakat deyip zoraki kürtajlar yapıyordu. Bir bebek yerine kocaman bir ur, cansız bir et topağı taşıyorsun dedikleri vardı.

Peki bunu niye yapıyordu?

Hasta olan oydu. Kız kardeşiyle birlikte bir akıl hastanesinde yatması icap eden oydu.

"Köylülerin üremesini istemiyorum," demişti bir defasında. Erzincan'da bir otel odasında kendisini dünyalar hediye edilmiş gibi sevindiren bir şişe viskiyi kafaya dikmişken:

"Almanya'da ihtisasımı yaparken tanıyıp hayran olduğum o Führer gibi bir lider olmak isterdim. Onun yaptığını bir doktor olarak pekâlâ yapabileceğimi düşünüyorum. Vaktiyle bu topraklarda yaşayanları nasıl seyrelttik? Gör bak, Almanlar bir zamanlar Anadolu'da gördüklerini yapmaya hazırlanıyorlar şimdi."

Bavulum trende kalmıştı. Üzerimdeki biricik entariyle seyahat edecektim bundan böyle.

"Hera, çık çarşıya da şunun üstüne başına bir şeyler al."

Devamlı incitilmek insanı mahveder. Bir yaprak rüzgârın önünde durabilir mi? İncitilirseniz, ruhunuz, benliğiniz de öyle savrulur, derbeder olur. Sonunda benim gibi hissiz, cansız, ruhsuz kalırsınız. O hayattan kurtulacak gücü kendinizde bulamaz, bir cinnete yuvarlanırsınız.

Kaza günü bir bataklığın kenarında durmuştuk.

Hastalıklı ruhlarıyla, içlerindeki pisliklerle yüzleşmek ister gibi inmişlerdi bozuk yollarda savrula titreye giden kimi zaman yolun bittiği yerlerde bıraktığımız aracımızdan.

"Sen de gelsene," demişti Adnan. Fokurdamasının sesini duyduğum bataklığın tam kenarındaydılar. Ay, başucunda Venüs yıldızıyla birlikte doğmaktaydı.

Yine Dilfirib

“İçini çeke çeke ağlıyordu garibim.”

Nergis, görünmez bir elin incecik zarif parmaklarının her birini Boğaz'ın derin sularına gömdüğü Sultan'ının ziynetleriyle donatır gibi yaparak anlatıyordu. Nergis, görünmez bir eli mücevherlerle süslüyordu. Kışla kapısında bulduğu Dilfirib'i kucaklamış, yaralı bir hayvanı ziyan etmek üzere çevresini saran kudurmuş köpeklerle benzer serserilerin bir kaçının suratına hep yanında taşıdığı, mevkiinin alameti farikası sayılan suaygırı derisinden kamçıyı savuruvermiş, çevresine yabani bir hayvan gibi nefretle dünyayı korkudan tir tir titretmek istercesine bakmıştı.

“Fesuphanallah, on serseriye kaçırarak gücü kendimde bulmuştum alimallah,” diyordu şimdi.

Sultan'ının samur kürküne sardığı Dilfirib'i kucağında Üsküdar kıyısında, kendilerini bu yakaya getiren ama şimdi geri dönmek isteyenlerin yarattığı izdihamdan kaçıp Kızkulesi açıklarında bekleyen Saray kayığını bir ıslıkla çağırırvermiş. Korkudan, kaybolmuş olmaktan, bilmediği bir kucakta yatıyor olmaktan ürkmüş, ağlıyormuş Dilfirib.

“Ayol, benden sana bir kötülük gelmez. Benden sana iyilikler gelecek. Sen yeter ki dediklerimi yap. Dilini düğümle. Hep benimle böyle yaşamışçasına uysal akıllı davran.” Dilfirib yaşlı gözlerini kaldırıp kendisine fısıldayan Nergis'in yüzüne onun söylemesine bakılırsa “aptal aptal” bakmış.

“Kaba ete geçirilip daha çok acı versin diye şöyle bir buruluveren hançerin sızısı gibi derin bir sızıyla anladım ki incecik parmakları dışında Dilfirib'imle hiçbir benzerliği yoktu.” Sözün burasında kederli kederli iç çekmişti. Sonra kendi iç çekişini, kimi geceler, bir felaket olmazdan evvel, Saray'ın bahçesinde İstanbul'daki bütün puhu kuşlarının yuvası Sultan'ın elleriyle diktiği ağaçtan (hatırladınız mı?) gelene benzetmişti: “Aman şu âlemi içimize çekip dolduralım ki felaketin geleceği bir âlem kalmasın diye iç çekip duran puhu kuşlarınıninkisi gibi bir iç çekişti bu.”

Nergis, Dilfirib'in yerine koyduğu Dilfirib'in hikâyesini baştan sona anlatmaya hazırdı:

“Yüzüne hemen bir peçe ilıstiriverdim. Sonra kendi kendime aptal dedim tıpkı ona dediğim gibi. Kim hatırlardı Dilfirib'i? Saray'ın tabutluğa benzeyen odacıklarında unutulmuş kaç cariyeye, kaç sultan barınırdı ah bir bilseniz? Yine de ben ne olur ne olmaz diye bir peçe

iliştiriverdim yüzüne. Dİlfirib'im yüzüne iliştirdiğim peçeyle öylece kaldı. Hasekiler yemek tepsilerini kapımızın önüne bırakıp kaçıverir oldular. Bohçacı kanlar uğramaz oldu. Saray doktorunu bahşışe ganimete boğduğumdan durumu hep idare etti.

Anladık vardır felaketin kulakları. Ancak şunu bilin ki felaketin yoktur gölgelerden farkı. Gölgeler gibi felaketler de bırakmazlar peşinizi.

şehir, saraya adımıımızı attıktan üç yıl sonra gelmiş geçmiş en büyük veba salgınını geçirdi. Temmuz ayının on ikisinde bütün şehir Okmeydanı'na çıkıp vebadan kurtuluş için dua etmişti. Bu da yetmemiş Sultan halkı Alemdağı'na duaya çağırmıştı. Bütün din bilginleri, şeyhler ve halk, donanma kadırgaları ile Anadoluhisarı'na geçirildiler. Dİlfirib ve ben de pek tabii. Hemen herkes bu çağrıya koştuğundan İştanbul'da kimse kalmadı. Çarşılar ve dükkanlar kapandı. Tıpkı Dİlfirib'imi bulduğum İranla elçinin gelişindeki tören alaylarını seyre durduğumuz günkü gibi. Ama bu defa Boğaz'ı güzel bir yaz gününde üstelik boydan boya geçmiştik. Sanki tatlı bir sefaya çıkmış, Sultan'ın yazlık cennet bahçelerinden birisine gidiyor gibiydik. On binlerce insan yaya ya da mandaların, öküzlerin, atların çektiği arabalarla irikıyım heriflerin yüklendiği tahtirevanlarla Alemdağı'na yürüdü. İşte orada Sultan'ın sadakası kurbanlar kesildi sofralar donatıldı. Dİlfirib öyle mutluydu ki önüne gelen kuzunun koyunun etlerini lokma lokma koparıyor afiyetle yiyordu. Gece yıldızlı bir gökyüzünün altında uyuduk bütün şehir. İleride içmesini, yemesini, sevmesini, gülmesini pek seven Sultan'ın otağı seçiliyordu. Yumuşak bir rüzgâr hafifçe sarsıyordu duvarları ipekten kızıl otağı. Güya Sultan da o gece herkes gibi dışarıda uyumaya, ya da uyuyamayıp yıldızlara bakmaya, sohbet etmeye, meddahları dinlemeye, oyunlar oynamaya özenmiş. Tebdili kıyafet çıkmış dolaşmış. şu dediğimi boşuna söylemiyorum. Burnu şaraptan kızarmış, gözleri kan çanağı Sultan sen gel de benim külahıma halktan birisi olduğunu anlat kılığıyla gelip ayak ucumuza kıvrılıverdi. O da bizim gibi bir faniydi işte kollarıyla tıknaz gövdesini kucaklayıp ayaklarını karnına doğru çekiverip tatlı bir uykuya dalıverdi. Çok geçmedi susayıp uyanıverdi bu. Unuttu halktan birisi olduğunu, edepsizlikle bağırdı, "Bana su ver!" Ardından "Sen saraydan değil misin?" diye sordu bana. Suyum hazırımdaydı. Uzattım. Kana kana içti. Sanki bir sultan değilmiş gibi sular çenesinden aşağı aktı. Uykusu kaçmıştı. "Sultan'ı nasıl bilirsin?" diye sordu.

Sersem. Dilsiz numarası yaptım. Zira çevresinde maskaraları, cüceleri, dilsizleri, rakkasları, rakkaseleri, mukallitleri, müzisyenleri pek severdi. Ne garip ondan sonra tahta geçecek oğlu, babasının sevdiği ne varsa yok etmiş, o saydıklarımı da Mısır'a göndertmişti. İşte onlardan birisi olan Zeynel ki cüceydi kendisi, gelip bulmuştu ayaklarımızın ucunda kıvrılıp kalmış Sultanımızı. Tanımış, bana da göz kırpmıştı. O da bizim gibi bir yolunu bulup sarayın bahçesine kaçanlardandı. Boyuna poşuna bakmadan deli gibi âşıktı Dİlfirib'e. Arzusu yerine gelmeyince bizi saraydan attırmak için elinden geleni ardına koymayan da O'ydu kanımca. Bir keresinde de bahçede bizi sarhoş etmişti. Ne içirmiş, ne yedirmiş, ne çekirmişse, başım, 1. Kraliçe Elizabeth'i temsilen İştanbul'a gelen, Susan of London adlı gemisiyle Yedikule açıklarına demirleyen İngiltere elçisinin getirdiği hediyeler arasında gördüğüm kristal fırlıdak gibi dönüyordu. Ama direnmiş ve Dİlfirib'imın memelerini avuçlamış cüce Zeynel'in ümüğünü

sıkıvermişim. İşte o Zeynel, Sultan'ı derdest edip yanımızdan kaçırmıştı. Lâkin anlamıştım peşimizi bırakmayacaktı. Bizim aptalı oradan zor kaçırmıştım. Cüce Zeynel İstanbul'un Alemdağ'a yayılmış et yığını kalabalığında boşa dolaşmış, kurnazlık diz boyu olup zerre akli olmayanların vızıldayıp duran at sinekleri gibi sorup durduğu "Taun u vebadan hasal için dualarımız kabul olmuş mutlur?" deyip durmalarına aldırış etmeksizin bizi arıyordu. Bulamadı. Saraya döndüğümüzde de aramaya devam edecekti ki o da öyle yaptı. Gel zaman git zaman bir gece ansızın bizi buluverdi. Koca kapı rüzgâra tutulmuş gibi sallandı. Nereden bulduysa artık bir anahtar kör kilidin yuvasında döndü, açamadı. Ertesi gece arşın arşın boyumuzun üstünde kalan pencereden sinsi bir örümceğin ağı gibi iner gelir dedim, bekledim. Gelmedi. Ertesi sabah ibreti âlem olsun diye sarayın taşlığına yuvarlanmış başını görüp derin bir oh çektim, dünya varmış dedim. Dünya gerçekten vardı. Dünya Dilfirib ve benim için vardı. O var olan dünya belki kendisini müneccimbaşı olarak tanıtan ve öyleymiş gibi kehanetlerde bulunan aslında astronom olan Vakkasi'nin söylediği gibi dümdüz değil patates gibi yusyuvarlaktı.

Cüce Zeynel'in kellesi niye uçtu hiç merak etmedim. Cevabını bildiğim en azından tahmin ettiğim sorulan sormam. Sultan üzerinde aşırı etkisi olan ve nedimliğe yükseltilen maskara Cehud Cüce saraydan atılmış, olan onun eteğinde dolaşan bizimkisine olmuştu. Şanslıydık. Her zaman böyle olmayacaktı ama.

Kayna kazanım kayna misali hareme laf lazımdı. Haremden bulaşıcı bir hastalık varmış dedikodusu Sultan'ın kulağına gidivermesin mi? Saray doktorunu çağırıp sormuş. O da kellesi gövdesinin üstünde kalsın diye kuyudan su çeker gibi lafı döndürüp dolaştırmış. "Tüm özgürlüğümüzü ilan ettik, oh ne ala," demişken Sultan tarafından çağrılıvermeyelim mi? Ama o mezardan farksız odacığımızı nasıl cennet eylemiş birbirimizi nasıl mutlu etmiştik anlatmam lazım. Zira ben Nergis, Sultan'ın huzuruna çıkarılmak üzere götürülürken yol boyu bunu düşünmüştüm.

Saray dediğime bakmayın. Cüce Zeynel'in kendisini aşağı sallandırmaya ömrünün yetmediği boyumuzun kat kat üstünde el kadar penceresi olan bir delikte yaşıyorduk. Vallahi de billahi de mezar gibi toprağın dibindeydi bu odacık. Öyle derindeydi ki sanki sarayın eteklerinde uzanan denizin azgın dalgaları duvarlarımıza çarpardı. Rutubet içerisindeydi taş odacığımız. Dilfirib'in hastalanıp ölmesi diyeceğim ama malumunuz ölümü benim elimden olmuştu, hastalanmasının müsebbibi bu rutubetti. Hiçbir mangal ateşinin kurutamadığı rutubet. Bir keresinde zavalıcılığı ayaklarını mangala daldırmış otururken bulmuştum. Cancağımız sen ne ediyorsun kendine böyle deyip koştum da kor ateşin üzerindeki pamuk gibi ayaklarının zerre yanmadığını görüp şaşırdım da üç gün dilim tutulduydum. Düşünce dediğimiz elle tutulmaz gözle görülmez şeyin nelere kadir olduğunu böylece tecrübe etmiş olmuştum. Ayakları kor ateşlerin içinde pişmeyip ısınsa bile elleri ve burnunun ucuyla güzelim saçlarının içinde saklanan kepçe kulakları donuyor, üşüyordu. Çareyi ışıksız odacığımızın taş zeminini bahçeye her çıkışında ceplerime, donuma, çizmemin içine, kavuğuma, avuçlarıma doldurup

getirdiğim kuru toprakla doldurmakta buldum. Toprağın üstünü güzelim kadifelerle kapladım. Zaten küçüktü odacığımız. Ortamızda mangal neredeyse kucak kucağa yatıyorduk. Kuş tüyü şiltelerimizi elden geçirdim, kandillerimizi parlattım. Hop oturdum hop kalktım kafesli bir yatak yaptırdım. Hoş, odacığımıza adım atar atmaz burnumuzun dibinde bitiyordu bu yatak ama olsun. Sonunda kendimiz için bir saray yaratmış oldum. Tam mutlu mesut herkes tarafından unutulmuş yaşayıp gidecekken Dilfirib hastalandı. Sonrası malumunuz. Dilfirib'in yerine koyduğum Dilfirib buraya geldiğinde yuvamız hazırды. Türlü çeşit oyunlar oynadık, hikâyeler masallar anlattık birbirimize. Dilfirib çok şükür iyileşti şaiyasım yaymıştım kulaktan kulağa. Sonra hamamdaki cadı natır karının 'Ayol hiç benzemiyor,' demesinden korkup bir peçe iliştirdim güzelimin yüzüne ve türlü çeşit çibanlara boğuldu garibim yalanını uydurdum tek ayak üstünde. Korku ruhu felç eder. Korku zihni felç eder. Korku elinizi kolunuzu tutmaz eder. Korku gözünüzü kör eder. Korktuğum için başıma geldi bütün bunlar diye düşünüyordum yanımda Dilfirib'im bizi Sultan'a götürürlerken, sarayın ilk defa gördüğüm köşelerinden bahçelerinden geçerken. Hakiki Dilfirib'i hoppacık Boğaz'ın derin sularına gönderirken de aynı şeyi düşünmüştüm: Korktuğum için başıma geldi bütün bunlar.

Oysa öyle mutluyduk ki Dilfirib'in yerine koyduğum Dilfirib ile. Natır karıların bana zorla yaptırdığını ona canım feda yapıyordum. Ona zevklerin en yücesini verdim. Zavallıcığım da bana sormuştu bir keresinde "Senin için yapabileceğim bir şey var mı?" Önümde tomurcuk güller gibi açılmış memeler, dişlediğim kalçalar, kokladığım ipek gibi ten, dilimi soktuğum kulak içleri, o tarçın kokulu ağız, parmağımla yokladığım cennet köşeleri, erkekliğimden olmamışım gibi onunla halvet olurdum. Üzerinden ne kadar uzun zaman geçti. Artık o hissi daha doğru tarif edebilirim belki. Erkeklik ve kadınlık bir organdan ibaret değilmiş besbelli. Bir hismiş bunlar. İşte ben o hisle bir erkeğin mutlu edeceğinden çok daha fazla mutlu ettim Dilfirib'imi. Ama yine de ters ve yanlış belki eksik muhtemelen yalan bir şey vardı aramızda.

Olsun, ah ne olursa olsun. Mutluyduk biz.

Bahçeye çıkıp dolaşmanın yolunu biliyordum. Sultan'ın bahçesini görmemiz lazımdı. Kaç kere kuytularında seviştik. Bir ceylan da tıpkı benim gibi küçük pembe ve belki benimkinden daha kıvrak daha marifetli diliyle mutlu etti Dilfirib'imi. Bahçe cennetten bir köşeydi. Sular, suların sesi, en güzel çiçekler, güller, kokular, tatlı yumuşak bir rüzgâr, kocaman kelebekler. Çok merak ettim sonra kitaplar yazdı mı bunları diye? Kanatları iki kolum genişliğinde ipekten tülден salman ama o muhteşem kanatların iliştigi gövdesi tüylü kıllı solucan gibi bir yaratıktan müteşekkil, salınışıyla o örümcekten devşirme kıllı çirkin gövdenin acayıplığını büyüğü güzellikteki kanatlarıyla gizleyen dev kelebekler. Bir tanesi mercan rengiydi. Biz sevişirken tam tepemizde kanat çırpardı. Tenimiz o kelebeğin döktüğü yaldızlara, tozlara bulanmıştı. Kıyıya inmenin yolunu bulduğumuzu söylemiş miydin size? Denize girip yüzdüğümüzü. Öyle güzel bir yaz günüydü ki... Çırlıçıplaktık ve eğer böyle yakalanırsak kendimizi suya bırakırız diye sözleşmiştik. İkimiz için bir dünya yaratmıştık. Apayrı bir âlem. Zamanla arkadaşlar edindik. Gece bahçeye çıkmayı başardığımızda bilhassa. Daha önce sözünü ettiklerimden öte esrarkeş Haseki Zülfü, Hattat Osman gibi. Hattat Osman demişken,

kendisi Venedikliymiş. Esir düşmüş. Kaleme yeteneğinin aşıkırlığından saraya alınmış. Gizli gizli resmimizi çizmişti tıpkı aynaya baktığımızda gördüğümüz gibi. Bize bir el aynası hediye eden de oydu. Geceler boyunca Dilfirib ile kendimizi seyrettiğimiz. Sultan geceleri ona tıpkı bizim gibi gizli gizli resmini yaptırmış. Sonra bundan korkmuş. Hattat Osman'ı bir daha görmedik. İşte böyle. Şahane hayatımızı hatırlayarak Sultan'ın huzuruna götürölmekteyken neden bilmem geri döndüröldük, anlamadığımız bir kargaşa hasıl oldu. Gerçi ben anladım. Lâkin anlamamazlığa geldim. Eyvah dedim içimden, hasta olduğunu duyduğum sultan ölüverdi mi acaba? O vakit tahta geçecek şehzade Eğri Mehmed Manisa'dan gelene kadar saklanmanın yolunu bulmalıydık. Ne odacığımıza, ne hareme saklanabilirdik. Ben böyle düşünö durayım iki haseki ucu püsküllü değnekleriyle ite kaka götürdü de bizi, Sultan'ın huzuruna çıktık, çıkarıldık.

"Af buyurun Sultanım," diye başlayan vezir efendi "Ya hastalarsa ve size sirayet ederse bu hastalık ve Allah korusun..." diye devam etti.

Sultan bir elini titreyerek kaldırdı. Gençti ama bir yaşlı gibi hakaret ediyordu. Gözlerini görünmez bir ufka dikmiş bakıyor gibiydi. "Atın sarayımdan," dediğini işittim. Ya da binleri onun adına dedi ama ben o söyledi sandım. "Ya şehre de hastalık bulaştırırlarsa..." denildiğini işittim. "Şehir çok soğuk," dedi Sultan. Bu defa konuşan gerçekten kendisiydi sanırım. İngiliz Büyökelçisinin hediyesi olan süslü orgu daha yeni parçalatmıştı. "Bu soğukta her şey ölür," demişti sonra. Daha kuş gibi kanatlandırılıp huzurundan uçurulmamıştık. Dilfirib'imize ikimiz elimiz mahkum secde etmiş bir halde huzurundaydık. Halen hayatta olduğumu anlayabilmek için burnumu döşemeye sürttüm. İnsanların kendilerini özgür sanmalarının nedeni isteklerinin bilincinde olmaları ama bu isteğe yol açan nedenleri bilmemeleridir.

Denizlerin bile buz tuttuğu soğuk çok soğuk şehirde özgürdük artık. Dilfirib ve ben Saray'dan atılmıştık.

Beden Dağının Mücevheri

Bütün varlık âlemi hayal içinde hayaldir.

O bataklığın üzerinde yürüme arzusuna kapılmıştım birden. Sanki hayatta da o evlilikte de bir bataklığın üzerinde yürüme gayretindeydim. Bataklığın öyle garip bir rengi vardı ki, yeryüzüne ve bu dünyaya ait değilmiş gibi bakakalmıştım ona. Gecenin karanlığında bile bu rengi taşıdığını, ay ışığını yansıttığını hayranlıkla izlemeye koyulmuştum. Belki Nergis ve Şekina'nın dediği gibi baktığım her şeyde bir parça güzellik bulacak kadar saf ve aptaldım. Ama o an çocuklarımı çok özlediğim için sadece hüznünlüydim. Dünyanın en garip ama en güzel en büyüleyici manzarasının karşısında hüznünlüydim.

Sonra köpeklerin sesini duydum.

Hera ve kocamın arabaya doğru koştuklarını, kapılan kilitlediklerini. Yıllar önce av köpeğimizden başka çiftliğimizde bir de kangalımız vardı. Onun da ölüsü babamın gizli saklı odacağından çıkarılıp muşmula ağacının altına gömülmüştü. Yıllar sonra kemikleriyle birlikte korkutucu dişli tasması da topraktan fırlayıvermişti. Bu köpeklerin de boyunlarında o korkutucu dikenli tasmalardan vardı. Kaç tane köpek vardı? Kocaman ve çete gibi kalabalıklardı. Köpeklerin lideri beni bir vuruşta yere yıktı. Bataklığın kıyısına.

Bataklık, bataklığın o yumuşacık insanı yutan yumuşaklığına gömülmüştü yüzüm, gövdemin bir kısmı. Ölümcül yaralar almaktan bu sayede kurtulmuştum. Yüzümün parçalanmasından. Göğüs kafesimin deşilmesinden. Güneş battıktan sonra hava o kadar çok soğuyordu ki günlerdir kat kat giyiniyordum, işte o giysiler kurtardı beni.

Keskin dişler, pençeler saplandı vücuduma. Büyük acılar kendilerini hızlıca unutturuyorlar. Kısacık bir an hiçbir şey hissetmez oldum. Acılarım dindi. Arabanın farları açıldı. Adnan ve Hera köpekler tarafından parçalanmamı izlemiş olmalıydı. O far ışığı üzerimden çekilip gidince huzura erdim. Köpekler de geri çekilmişlerdi çünkü. Sürünün bir kısmı yol almakta olan külüstür cipin peşinden koştu. Bataklığın beni ağır ağır çektiğini hissedebiliyordum. Cipin sesini öyle derinden duyuyordum ki epeyce uzaklaşmış olduklarını hissedebiliyordum.

Sonra bir el silah sesi duydum.

Köpekler uluyarak kaçıştılar.

Yanıma birileri geldi.

Anlamadığım bir dilde konuştular.

Bana şifa verip yaralarımı saracakları altı ay boyunca dillerini de öğrenecektim. Anadolulu Kürt çingeneler, Mıtrıblardan bir topluluktuk bunlar. Beni atlı arabalarına taşıdılar. Bataklıktan çıkan vücudum titriyordu. Bacaklarımdaki, kollarımdaki izleri o zaman gördüm. Kaba etlerimdeki ağrıyı hissettim. Birisi ağzıma bir şeyler tıktı. Acılarını dindi. Uykuyla uyanıklık arasında bir yerde kalakaldım. Uyuşmuştum. Başımın üzerinde gece vardı. Yıldızlar vardı. Venüs vardı. İstanbul'da çocuklarıma pencereden Venüs'ü gösterirdim. Şimdi onların da annelerinin yıldızına baktıklarını hayal ettim.

Sonra bir çadırın içine götürdüler beni. Venüs, gece, yıldızlar kaybolup gidivermişti. Yaralarımı temizlediler. Su dolu bir çanağın içinden alıp sıktıkları bezden damlayan damlaların sesini dinledim. Çadırın ağzında yanan ateşin sesini. Başucumdaki lambanın fitilinin alevinin sesini. Ölmedim dedim mutlulukla. Çocuklarıma kavuşabileceğim. Sonra kör bir iğneye geçirilen ipin sesini duydum, iğnenin ucunun ateşte dağlanması sesini duydum. İğne vücuduma battı çıktı.

“insan en çok beden dağının mücevherinden yaralanır,” dedi beni kesip biçen ve diken. Dilimi konuşuyordu ne güzel. Ya da ben onların dilini öğrendikten sonra anlamıştım bana o vakit ne söylediğini. “Kalptir orası,” diye devam etmişti. Bütün yaraları oradan alırız. Görünmez yaralar. Dikilmez yaralar. Kanamayan ama insanı öldürüp bitiren yaralar.

Tuhaf bir merheme buladılar vücudumu. Kırık kemiklerimi yerine oturtular. Beni keçelerle kundakladılar. Ağzıma uyku ve uyuşukluk veren o yapraklardan birkaç kere daha tıktılar. Acılar içerisinde günlerce bir bebek gibi uyudum.

Şekina'nın Londra Günleri

1938 yılının sonunda çocuklarıma bir süt anne tuttum ve Şekina'yla birlikte Londra'ya gittim. Tuhaftır, o seyahatte süt dolu göğüslerimi sağıp boşalttığımı hiç hatırlamıyorum. Daha da tuhafı, kesilmesi gereken sütümün biz İstanbul'a döndükten sonra gerisin geriye gelmesiydi. Kazadan sonra Anadolu'nun bağrında bir çadırda keçelere sarılı günlerce yatıp uyurken bu seyahatimizi uzun uzun düşünme fırsatı buldum. Peki zihnim Londra günlerine nasıl gitti?

Zaman zaman ağrılarım dayanılmaz oluyordu. Çiğnediğim yapraklar hatta bir keresinde bulup buluşturup damarıma zerk ettikleri morfin dahil hiçbir şey fayda etmiyordu. İşte yine ağrılarımın dayanılmaz olduğu anlardan birisinde okuduğum bir romanı hatırlamıştım. Romanının bir bölümünde kahramanın çingenelerle birlikte Bursa dağlarında geçirdiği günler anlatılıyordu. Romanın kahramanı İstanbul'a elçi olarak gelmiş bir İngiliz'di. Uzun süren bir uykuya dalmış bu uykudan kadın olarak uyanmıştı. Adını hatırlamadığım sanırım kahramanının adını taşıyan roman aklımda kaldığı kadarıyla böyleydi ve en çok cinsiyet değiştirme fikri ilgimi çekmişti. Okurken Nergis'i düşünmüştüm. Sonra başı sıkıştıkça babamın kılığına giren Şekina'yı.

Sözünü ettiğim romanı Londra'da bir kitapçıdan almıştım. Yıllar önceki Viyana seyahatimizden sonra ikinci defa Avrupa'ya çıkıyordum. Ancak, Şekina'nın deyimiyle burası Avrupa sayılmazdı:

“Burası bir ada cancağızım işte belki bu yüzden o deyyus baban beni, dul yaşlı annemi ve kız kardeşlerimi İstanbul yerine buraya yolculadı.” Sözünü bitirdiğini düşündüğünüz anda kanatlarını açan vahşi bir kuş gibi yelpazesini açar, salları kaldığı yerden devam ederdi Şekina. Yine öyle yapmış ama bu defa manidar bir şekilde, sözünün sonuna “Yanlışıklıkla,” diye eklemişti. Belki ilk defa o gün Şekina'nın yüzünde İstanbul yerine “Yanlışıklıkla” Londra'ya vardığını öğrenen bir genç kızın hayal kırıklığı görmüştüm.

Kitapçılar, çay salonları, birbirlerini gülümseyerek selamlayan insanlar... Şekina için tarifi bambaşka bu şehirle ilgili benim ilk izlenimlerim böyleydi. İşte Anadolu'nun kucağında bana yardım eden çingenelerin çadırında Londra'dan aldığım bu romanı hatırladım ilkin. Ardından Şekina'yla birlikte Londra'da yaptığımız çok önemli bir ziyareti. Tuhaftır Londra'da gittiğimiz adresi hatırladım. Ama hangi ayda Londra'daydık çıkaramadım. Ekim, Kasım, Aralık? Hangi aydı acaba? Havanın bir gün yağmurlu, bir gün güneşli olması da bir şey ifade etmiyordu. Peki niye buradaydık? İstanbul'dan kalkıp niye buralara gelmiştik?

Başlangıçta “Hava değişimi için,” demişti Şekina ama gerçek çok daha sonra ortaya çıkacaktı.

Mansfield Garden 20 numaraya gitmiştik. Şekina’nın Viyana’dan ortak dostlarının bulunduğunu söylediği ruh hekiminin muayenehanesine. Aynı ruh hekimi yıllar evvel İstanbul’a gelmiş, bendeniz kendisine kimi ziyaretlerinde tercümanlık yapmıştım.

Bu ruh hekiminin “Buraya Eylül ayında yerleştik,” demesi aklımda kaldığından, “Ne zaman Londra’daydık?” sorusuna cevap olacak seçenekleri Ekim ayından başlattım.

“Ayol biliyor musun buna demirden bir gırtlak yapmışlar,” deyip kıkırdamıştı Şekina. Gırtlak bilmem ama çenesinin garip hareket ettiği aşıkardı. Gırtlak kanseriymiş zira. Pek çoğu ağır olmak üzere üst üste ameliyatlar geçirmiş.

Ruh doktorunun ağır ağır açılıp kapanan çenesi gibi takırdaya takırdaya porselen fincanlardan çayımızı içtiğimizi de hatırlıyorum. Adresi ararken yağmur bastırmış epey ıslanmıştık. Üşümüştük evet. Belki bu sebepten Ekim ayında da değildik.

“Cancağızım Viyana’daki eşyaların hepsini tastamam getirmişler,” demişti Şekina etrafını süzerek. O güne kadar görmediğim o kadar çok şey vardı ki orada. Küçük heykeller, totemler, eski Roma ve Yunan’a ait antikalar ve resimler hepsi yine ilk defa Londra’da gördüğüm müzelerdeki gibi cam fanuslar, cam dolaplar içerisindeydi.

Şekina “Bu kilimli divan bilhassa,” derken bir eliyle güzel bir atın sırtını okşar gibi divanı okşamıştı. “Yazık oldu Fleischl’a,” derken kendisini tutamamış gözleri dolmuş, çantasından çıkardığı mendiliyle akmaya hazırlanan gözyaşlarını silip kurutmuştu. Ardından “Fleischl burada kendini size sık sık hatırlatıyor olmalı,” demişti, divanın üzerinde, Oedipus kabartmasının yanında asılı durmakta olan biricik sevgili âşığının fotoğrafına bakıp.

“Ne garip bugün onu ikinci hatırlayışım hanımefendi,” cevabım vermişti muayenehanesine girer girmez gözümün takıldığı kabartmadaki Oedipus’u bana takdim eden ruh hekimi. Şekina’nın yelpazesini açıp neden aniden hüzünlendiğini şimdi anlamıştım. Burnumun ucundaki Fleischl fotoğrafını görmemiştim.

“Epey zaman oldu sevgili Fleischl öleli.”

Esrarlı şeylerin büyük bir enerjisi vardır. Bütün odayı doldurabilir, bizi soluksuz bırakabilirler. İnanın buna benzer bir şey oldu. Şekina kendisine azar azar çay koyarak ellerini ısıttığı porselen demliği ellerini yakmış gibi bıraktı. Doktorun demir çenesi gayri ihtiyari açıldı, kapandı.

Artık evliydim. Kocam mühim bir kongre münasebetiyle Amerika’da bulunmaktaydı. Dikkatimi bir çocuk merakıyla başına eğildiğim o antik heykelciklerden kurtarmış o sözünü ettiğim esrarlı şeyin belirmesini, dile gelmesini bekliyordum.

“Fleischl öleli kırk yedi koca yıl olmuş.”

“Ayol yani bu durumda kaç yılında ölmüş oluyor,” diye sormuştu Şekina kendisine kuşkuyla

bakmayı sürdüren ruh doktoruna. İslanıp kurumasını müteakip elbiselerimizden ağır bir koku yükselmeye başlamıştı. Bu yetmezmiş gibi Şekina yaz, kış elinden düşürmediği yelpaze siyle kokuyu bütün odaya dağıtıyordu.

“1891.”

Şekina, bu cevap karşısında gözlerini kısıp Fleischl’ın fotoğrafına bakmıştı:

“Yani ben İstanbul yerine yanlışlıkla İngiltere gemisine bindirilmezden iki sene evvel.”

Ortada anlaşılmaz bir şey vardı. Bu anlaşılmaz esrarlı şey kocaman bir geminin pervanesinin ağır ağır durması gibi Şekina’nın elindeki yelpazenin saliminim duraksatmıştı:

“1894’te İstanbul’a giderken Viyana’da kokainle tanışmamdan, akabinde İstanbul’a varıp Doğu seyahatinden dönen Gırtlakçı’yı tanımamdan üç yıl önce...”

“Gırtlakçı mı? O da kim?” diye sormuştu ruh doktoru.

“Fleischl,” demişti Şekina.

“İyi ama hanımefendi,” demişti ruh doktoru, “Söylediğim gibi Fleischl 1891 yılında öldü.”

Kristal Gemi

“Fesuphanallah bu durumda Gırtlakçı bir hayalet miymiş?” diye sormuştu Nergis.

“Muamma,” demiştim ben. Şekina gelince susmuştuk. Sisler altında kalan Londra seyahatinden yeni dönmüştük. Zavallı, gırtlak kanserine yakalanmış demir çeneli ruh hekimiyle vedalaşırken onu sisler arasında bırakıp uzaklaştığımızı hatırlıyorum. Şekina ve ben otelimize gitmek üzere yanından ayrılırken o da aynı meslekle iştigal ettiğini söylediği kızının refakatinde rutin yürüyüşüne çıkmaya hazırlanıyordu. Bahçe kapısının önünde birbirimize veda etmiştik. Hayatında ilk defa “Türk” gördüğünü söyleyen kızının kolunda, şapkasını yavaşça başından çıkarıp ağır ağır açılıp kapanan çenesi gibi yavaşça bir hareketle başına geri götürmüş, bizi zarifçe selamlamıştı. Sonra aniden sis basmış ruh doktoru ve kızı sanki hiç var olmamışlar gibi gözden kaybolmuşlardı.

Beni kızına, “Küçükhanım İstanbul’da bana mihmandarlık yapmıştı,” diye tanıtmış, ardından sormuştu “Şimdi neyle meşgulsünüz?” Ya çok dalgındım ya da yorgun ya da bu ruh hekiminin sezdiği üzere büyük bir depresyonun eşiğinde. Öyle olmalıydı zira bu soruya, size de sözünü ettiğim o kitabı okumakta olduğumu söyleyerek cevap vermişim. O da kitabın yazarını tanıdığını söylemiş kadıncağızla ilgili birkaç enteresan şey anlatmış ardından dikkatini divanın diğer ucunda donup kalmış Şekina’ya yöneltmişti.

Şekina görgüsüz bir tavırla nereye oturacağını bilmeden ya da o divanı manzaranın önünde uzanan İstanbul’daki kendi divanına benzettiğinden geçip kurulmuştu. Ben de neden bilmem ruh hekiminin divanına oturmamızı istemeyen tavrını sezdiğim halde gitmiş Şekina’nın yanına oturmuştum. Yaklaşık beş-altı yıl sonra tecrübe edeceğim üzere bu divan ruh hastalıklarına şifa bir tedavinin kucağıydı. Şekina için bu divanın mahrem hatırası vardı, o ayrı.

Gırtlakçı’nın biz tanımadan evvel ölmüş olmasına en son şaşırması icap eden Nergis’ti ama o bile:

“Fesuphanallah ayol adam yıllar önce ölmüş,” deyip duruyordu.

Peki ama nasıl oluyordu da 1891’de ölen bir adam bizim Şekina’mızın sevgilisi oluyordu?

“Dünya yuvarlak ve biz üzerinden düşmüyoruz. Adına telefon diyorlar seslerimiz kabloların içinden geçip kulağımıza geliyor. Belki bunun gibi bir şeydir,” diyen Nergis’e “Belki senin gibi

bir şeydir,” demeyi düşünmüştüm de kendimi zor tutmuştum.

“Bu mümkün mü?” diye sormuştu sonra. Bu defa “Güldürme beni Nergis,” demek geçmişti içimden.

“Benim anlattıklarım dilimde,” demişti yadırgatıcı bir sükunetle. “Masal gibi yani,” diye eklemişti kendisinin bile inanmakta zorluk çekeceği bir ses tonuyla. Tuhaf bulunmaktan garip görünmekten ödü patlar olmuştu, hepimiz gibi! Londra seyahatimizin dedikodusunu etmeye doyamıyorduk. Çocukları alıp onlara gelmiştim her zamanki gibi.

Eskiden çiftlikte geniş geniş pırasa, çilek tarlaları vardı.

Babamın ölümüyle hepsi tarumar olmuştu. İşte o pırasa, çilek tarlalarını besleyen gübre tepeciğinin üzerinde oturup manzarayı seyrederdik. Çiftlik bizim cumhuriyetimizdi. İsteddiği gibi yaşayan Şekina’ya kimsenin dokunamadığı topraklar. Cumhuriyet ilan edildiğinde on beş yaşındaydım. Gübre tepeciğinin üzerinde yükselip şöyle bağırdığımı hatırlıyorum:

“Burası da bizim cumhuriyetimiz!” Şekina ve Nergis gülüşmüşlerdi.

“Fesuphanallah, Şekina karısı Londra’dan canlı cenaze gibi döndü. Kolay mı hem Gırtlakçı’nın o tanımazdan çok evvel ölmüş olması kafasını karıştırdı hem de kanlı canlı gerçekliği su götürmez âşığı Paşa’sının ölüm haberini taa oralarda aldı.”

İşte o zaman Kasım ayında Londra’da bulunduğumuzu idrak etmiştim. Öncesinde bunu size söylemek istemedim. Çünkü her şeyin bir sırası vardır. Önce doğup sonra ölmemiz gibi.

Londra’da kaldığımız otelin lobisine inmiştim. Şekina dizlerinin üzerine serili bir gazete ölüsüyle pencere önündeki tek kişilik koltuklardan birisinde oturmuş kahvaltı için beni bekliyordu. Yaklaştığımı ne gördü ne duydu. Bir elinde porselen demlik başına dikilen garsonun pek kibarca “Biraz daha çay ister misiniz hanımefendi?” yakarışını duymadı bile. İngiliz gazetelerinin manşetinde İstanbul’dan bir haber vardı: Paşa ölmüştü.

Şekina bu konuyu benimle konuşmadı.

“Peki Şekina karısı sana Londra’da bir odacıkta yaptığı işleri anlattı mı?”

Odanın, ayakucumuz diyebileceğimiz köşesinde yatan Nergis usulca kelimelerin arasını birbirinden kopup çözölen buzlar gibi aça aça sormuştu. Güzel çocuklarım ağızları açık uyuyorlardı. Biri bir kolumda, öteki diğer kolumda. Kıştı ve korlarla dolu mangalı yorganımızın altına almıştık. Nergis sittin sene “Hanımcığım beni de bu sıcaklığa davet ettiğiniz için Allah sizden razı olsun,” dualarını sayıklaya sayıklaya kadın efendilerinin ayakuçlarında uykuya dalmıştı. Bir keresinde diş ağrısını kessin diye babamın rakısından içmiş içmiş, ardından boş bulunup bir iki mahrem hikâye anlatmıştı: Ağır yorganların altından nasıl kara yağlı bir yılan gibi sürünüp kadınefendilerinin apış arasına, memelerine sonra ağır ağır dudaklarına uzandığını...

O kışın sonunda çocuklarımdan ayrı kalıp o korkunç kazayı geçirecektim. Başımıza gelecekleri

bilmeden yaşamamız ne kadar acı.

“Hayat dediğimiz şey cancağızım, bir sisin içinde ilerlemek gibi demişti,” bir keresinde Şekina.

“Fesuphanallah, keşke aynaya bakmak gibi olabilseydi,” diye eklemişti Nergis.

Şekina’nın Londra’da bir odacıkta neler yaptığını biliyordum. Nergis’in sorusuna cevap vermedim. Oysa o uzun kış gecesi anlatmak, dile gelmek istiyordu. Çareyi, “Dilfirib ve ben saraydan atıldıktan sonra neler oldu biliyor musun?” diye sormakta bulmuş, “Dilfirib’in yerine geçen Dilfirib’le mi?” diye sormamı alayla karşılamış ve başlamıştı anlatmaya. O kış gecesi anlatılabilecek en güzel hikâyeyi anlatmıştı Nergis.

Şekina'nın Odası

Nergis'in hikâyelerinde sıkça kullandığı "Efendim ben bir ölüyüm!" cümleciğine Londra'da elimden düşürmediğim kitapta da rastlamıştım. Şimdi bu cümlecik aklımdan çıkmıyordu. Bilhassa Şekina'nın âşığı Fleischl'ı düşündükçe.

"Ayol rüya görmediğini nasıl anlarsın?" diye sormuştu Şekina o malum Londra seyahatimizde. "Etini çimdiklemez misin?" Sabah gözünü açar açmaz bunu sormuştu. "Cancağızım etin burulur kendi kendine demez misin hayır bu rüya değil, gerçek diye."

Şekina'nın ne demek istediğini anlıyordum. Paşa ne kadar gerçekse Fleischl da o kadar gerçektir.

"Gırtlığıma giren şey hayal olamaz," dedikten sonra fevrileşti. İnsan çözemediği şeyler karşısında bir kasırgaya ya da ateşe dönüşür. Her şeyi yıkıp yakıp yok etmek ister çünkü.

"Efendim, ben bir ölüyüm."

Elimde olmadan bunu mırıldandım Şekina'ya. Onu ilk defa bu kadar çaresiz ve yenilmiş görüyordum. "Hayır," diyerek itiraz etti: "Benim kulak burun boğazcım ölü değildi, gerçektir."

Ardından hazırlanıp lobiye indik. İstanbul'daki paşasının ölümünü öğrendiğinden bu yana siyahlar içerisindeydi. Yüzündeki yorgunluk emareleri ortaya çıkmıştı, sarkık yanaklar, halkalı gözler. Fazlasıyla da dalgındı.

"Londra'ya niye geldik?" Bunu ona sorduğumu hatırlıyorum. Lobi amma nemliydi. Bordo halıları sanki hep ıslaktı. Duvarlar halılardan çok daha koyu bir renkteydi. Ağır masif mobilyalar vardı. Pencereden içeriye gün ortasında bile ışık değil, karanlık sızıyordu. Cılız birkaç aplik, abajur ışığı altında herkes birer gölgeden ibaretti sanki.

"Bu otel lobisi hep çamur deryası gibi akan nehrin üzerindeki bir mavnayı hatırlatıyor bana."

Şekina, 1893'de geldiği Londra da bir süre bir mavnada yaşamıştı. "Ah nerede bizim Boğaziçimiz," diyerek bana gösterdiği Thames Nehri'nin üzerinde bir mavnada.

Yanlışlıkla İstanbul yerine Londra'ya gönderildiği yetmezmiş gibi dilini izini bilmediği bu şehirde kol gezen bulaşıcı hastalık çok geçmeden kız kardeşleri ve yaşlı anacığının ölümüne neden olmuş.

"Ayol onları bir Müslüman gibi gömmek istemiş, yıkamıştım hepsini. Ama sonra zorla elimden

aldılar ölülerini. Hepsini kirece bulayıp aynı çukura gömdüler. Benim de hastalanmayışıma şaşıırıp kaldılar.”

Hepsi bu kadar değildi. Şekina’nın anlatmak istedikleri vardı. Buraya da sanırım bu yüzden gelmiştik. Tam o karanlık resepsiyonda gölgelerden birisine “Ayol kırk beş yıl geçmiş şehir hiç değişmemiş,” derken titrek bir gölge ona doğru bambaşka bir isimle seslendi:

“Matmazel Zühre!”

İşin garibi Şekina’nın kendisine bambaşka bir isimle seslenen beyefendiye dönüp bakmasıydı. Daha da tuhaf olan, bu beyefendinin Şekina’nın önünde diz çöküp elini tutup şöyle demesi idi:

“Matmazel Zühre, sizsiniz. Dönmüşsünüz!”

Şekina ender zamanlarda da olsa sıkıntılı durumda kaldığında yaptığı gibi zoraki gülümsedi. Sonrasında bu kolay kabullenışı asla itiraz etmeyişi,

“Ayol tiyatro yapmaya gücüm kuvvetim kalmamıştı,” diye açıklayacaktı.

O beyefendiyle oturup çay içtik. Yıllar yıllar sonra Şekina’yı nasıl tanıdığını sordum. “Zühre demek istediniz sanırım?” diye nazikçe düzeltti beni. Bilmediğim bir şey vardı ama ne? Daha o sabah Şekina’nın sözünü ettiği nehir üzerindeki mavnadan o da söz etti ama benim yanımda muhabbet, “Ah ne güzel günlerdi,” diye sayıklamaktan öte gidemedi. Ha bir de aynı adam: “Yelpazeniz, duruyor,” dedi. Yer yer yırtılıp çürümüş dantelasının altından yelpazenin çürük iskeleti çoktan boy göstermeye başlamıştı: “İnsanlar ölüyor, eşyalara kolay kolay bir şey olmuyor.”

Beyefendiyi başımızdan savdıktan sonra odamıza çıkıp eşyalarımızı toplayıp hesabımızı kapatmıştık. “Hayrola Şekina, İstanbul’a mı dönüyoruz yoksa?” diye sorma ihtiyacı hissetmişim ki bu imkânsızdı. Çünkü biletlerimizi değiştirmemiştik. Şekina izini kaybettirmeye çalışıyordu.

“Yeter artık çocuk değilim,” deyiverdim. “Bana her şeyi anlatmadan şuradan şuraya gidemeyiz!” Sırlar çürük dişler gibidirler. Ağızda koku yapar, ağrır ve işe yaramazlar. Hakikatin kerpeten misali sırları yerinden söküp atmasına çoğu zaman ihtiyaç vardır.

Kabul etmek gerekir ki Şekina’yı en güçsüz anında yakalamıştım ve geri adım atmaya hiç niyetim yoktu. Ama doğrusu bu kadar kolay teslim olmasını beklemiyordum: “Ayol sırlarıyla mezara giden insan yılanlarıyla gömülmüş gibi olurmuş. Fani dünyaya fısıldanmayan sırların her biri yılanı dönüşür insana kabilinde rahat huzur vermezmiş.”

Böyle söyleyen Şekina susmuş, iç çekişiyle birlikte kendimi bildim bileli yas tutarken giydiği matem giysisinin bir düğmeciği pıt diye fırlayıp uçup gitmişti. Düğmeciği aramama engel olmuş, tutup kolumdan oturtmuştu beni. Aynı düğmeciği peşimizden koşturan oda hizmetçisinin avucunda bırakıp gitmiştik. Şekina kendisinden bir parçayı Londra’da bırakıp gitmek istiyordu.

“Önce şu otelden çıkıp gidelim,” demişti. Demek anlatacaktı.

Yine de “şunu bil ki benim gerçek adım şekina değil,” diye başlamasını beklemiyordum. O titrek gölgeden müteşekkil beyefendinin ona takma ismiyle hitap ettiğini düşünmüştüm.

“Londra’ya ayağımızı basar basmaz ailenin diğer üyeleri salgına yakalanıp ölüverdiler. İkizim şekina ve ben hayatta kalmayı başardık. Tabiatımız gece ve gündüz kadar farklıydı birbirinden. Beraber Thames Nehri’nin üzerindeki bir mavnada çalışmaya başladık. Mavnanın ortasında bir odacık, etrafında bu odacığı gözleyen onlarca göz, her gece bıķıp usanmadan oynadığımız üç farklı oyunumuz vardı. İlki odamıza gelen bir âşığı ikimizin birlikte memnun etmesiydi. Çoğu geceler mavna usul usul sallanırdı. Nehrin üzerinde şişmiş hayvan leşleri dolaşırdı. Mahrem oyunlarımızı izleyen meraklı ve iştahlı gözlerin iniltilerini duyardık kandil ışığında aydınlanan odacığımızda. ‘Biraz daha ışık, biraz daha ışık,’ diye inleyen bir tanesi vardı hiç unutamam. Âşığımızı soyarken bir taraftan onu öpmeye başlardık. Oyunu şekina idare ederdi. Oğlanın dudaklarına hep o yapışırdı. Bana da oğlanın önünde diz çökmek düşerdi. Oyunu tahayyül eden şekina’ydı. Bana ne yapacağımı anlatırken, neden oğlanın önünde diz çökmem gerektiğini anlamamıştım.”

şekina’nın onun sandığım adını bir başkası olarak zikretmesinden şaşkın, küçük dilimi yutmak üzereydim. Oysa benim şekina sandığım Zühre, çıkmaz sandığımız bir sokağın ucunda belirerek bizi şaşırtan çamurdan nehre bakarak anlatmayı sürdürüyordu:

“İşte o zaman şekina bana dedi ki: Dinle beni, dizlerim üstüne çökersem eğer, bu her zaman dua etmek için değildir. Ben, onun söylediğini yaptım. O gece oyunda oğlanın önünde diz çöktüm ama dua etmek ya da yalvarmak için değildi.”

Benim, Anneniz!

Duyduğum çocuklarımın sesiydi.

Yabani bir hayvan gibi havuzun karanlık gölgesine sinmiştim. Gelip beni orada buldular. Eskiden, ben sağlıklı bir kadınken gür, uzun, güzel saçlarım vardı.

“Deniz gibi,” derdi küçüğüm saçlarıma.

“Aptal nehir gibi,” derdi büyük olan. Küçüğüm safça “Ama ben hiç nehir görmedim ki,” derdi. Sandalla Boğaz’a açıldığımızda ikisi de suya dala çıka yorulurlar kısacık bir an hafifçe sallanan sandalımızda biri bir yanıma diğeri öteki yanıma geçer, küçücük kollarını bana dolar, parmak uçlarıyla işte o güzel saçlarımla oynarlardı. Kendi aralarında mırıl mırıl konuşurlar kavga etmeye bile güçleri kalmaz hafiften uyuklardı. Küçüğümün kafası usulca kucağıma düşer, sandalımızın küçük tentesinin titrek gölgesinde, güneş altında pırıl pırıl yanan güzel bir yaz denizinin üzerinde öylece kalırdık. “Mutluluk nedir?” diye soracak olursanız demiştim bir keresinde Doktor Turan Bey’e, “işte o animdir.” Gerçekten böyle düşünüyordum. Çocuklarımla kendimi o sandalın üzerinde hatırladığım anda anlatmayı da kesmeyi isterdim. “Belki bir anlamda yaşamayı,” demişti de Doktor Turan Bey “Evet,” diyerek onaylamıştı onu. “Hayatımı o anda sonlandırmayı isterdim.”

O güzel saçlarımdan eser yoktu artık. Akıl hastanesinde kazınmışlardı kafamı. Çocuklarımın hayatta olmalarına sevinsem bile beni görmelerinden korktum. Hastaneden kaçıp oralara kadar gelmiş olduğum için kendime kızdım. Şimdi bir zavallı gibi titriyor ve karanlığın beni saklamasını istiyordum: Sonra, Nergis ve Şekina’nın kulağıma fısıldayan seslerini duydum:

“Fesuphanallah, buraya kadar gelmesen çocuklarının yaşadığını öğrenemeyecektin.”

“Cancağızım gör bak öldürmemişsin onları, yaşıyorlarmış işte!”

Çocuklarımın yaşadığına, onları öldürmemiş oluşuma niye sevinmedim bilemiyorum. Sanırım kuvvetli bir hisle onlardan ebediyen ayrıldığımı idrak ettim. Öyle de oldu. Bu onları aslında son görüşümdü. Evet bir kere daha görecektim onları ama onlar beni göremeyecek, ben yanlarına gidemeyecektim. İşte bu sebepten bu onları son görüşümdü:

Hizmetçi beni tanıdı. Kocamın onu tokatlamasına rağmen kovmayıışına pek sevinmiştim.

“Hanımefendi,” deyip bana doğru yürüdü. İşte o zaman küçüğüm,

“Bu annem!” dedi.

Büyüğüm itiraz etti. Küçüğüm ısrarla,

“Bu annem, onun gibi gülümsüyor,” dedi. Gözyaşlarımı tutamadım.

“Ben annenizim,” dedim.

Küçüğüm her zaman daha saftı, koştı sarıldı. “Bu annem,” dedi ağabeyine dönüp. Diğerine de elimi uzattım. Kısa bir an tereddüt ettikten sonra o da geldi sarıldı bana. Kardeşinden farklı biraz küskündü. “Niye öldürmek istedin bizi?” diye sordu. Ağlamaktan cevap veremedim. “Biz bayıldık, ölmedik,” dedi küçüğüm. Hera ve Adnan’ın sesleri duyuldu. Bize doğru geliyorlardı. Çocuklarıma sıkıca sarıldım. Kokladım onları. Sonrasını anlatmak istemiyorum. Çünkü çok ağladık.

Yine Kristal Gemi

Nergis, söze, “Fesuphanallah, Dildirib ve beni kapının önüne koyduklarında şehirde her şey donmuştu,” diye başladı. “Dua niyetine içimden şöyle dedim,” diye de devam etti: “Herkesin gizlice sokulduğu kapıları cüret et sen ardına dek açmaya.”

“Niye ki?” diye sordum ben.

“Fesuphanallah hâlâ bir çocuk gibi sorular soruyorsun,” deyişi kulağımdan gitmedi. Size anlatır gibi Doktor Turan’a anlatırken bunları bu defa o bana sormuştu: “Niye, Nergis’in size bu söylediği aklınızdan çıkmadı?”

“Kusursuz bir hafızası var ve çok zeki.” Anlatmıştım bir defasında gizlice şöyle bir göz atma fırsatı bulduğum notlarında Doktor Turan benimle ilgili bunları söylüyordu.

“Çünkü ben, değil bir çocuk, dünyaya gelememiş bir bebek olduğumu düşünüyorum,” demiştim cevaben. “Boğaz’ın dibinde dünyaya geliş hikâyemi sonlandıramadım daha.”

“Evet,” demişti Doktor Turan. Çok şefkat dolu, yumuşak, anlayışlı bir sesi vardı. Nergis’in sesiyse yağmur altında takırdayan çinko bir kubbe gibiydi. Ama tıpkı birazdan yapacağı gibi öyle güzel anlatırdı ki:

“O senin dünyaya geldiğin Boğaz var ya... Buzlu bir sürahi şerbet gibi çalkalanıyordu. Hele anneciğinin ve pek tabii bütün kadın efendilerimin mahrem bir şeye benzetip durduğu Altın Boynuz var ya... Donmuştu. Sarayın kapısından çıktığımız anda samur kürklerimizi delip geçerek vücudumuza iğneler saplayacak kadar soğuk bir rüzgâr kuşak gibi sarıp sarmaladı bizi. Sarayın önündeki geniş düzlük keskin yokuşlarla Altın Boynuz’a inerdi. Buzdan bir nehir kapıp bizi sürüklüyormuş gibi kayıverdik ve kendimizi üzerinde bulduk. Samur kürklerimizin, fesuphanallah biliyorum adını ikinci defa zikrediyorum ama bizi donmaktan kurtardıkları için pek mühimdi samur kürklerimiz, yakasına, kol ağzına ve etek ucuna donup ölüvermiş hayvancık leşleri yapışmıştı. Hayvancık leşleri deyip geçemeyeceğim zira görseniz fare, gelincik, sansar ve yarasa gibi kesegenlerin bir arada oluşuna siz de şaşardınız. Açıklamadan geçemeyeceğim, Sultan yıkılma tehlikesi gösteren Ayasofya’yı baş mimarına onartırken, çevresindeki haneleri kaldırtarak bir meydan açtırmış bu tür hayvanlar işte buradan şehre yayılmışlardı.

Dildirib ve ben buz tutmuş Altın Boynuz’un kucağına düştüğümüzde ikimizin de içi bir hoş

oldu. Bizi Saray'ın kapısından kaptığı gibi oracığa sürükleyen buz gibi rüzgârın sesi dindi. Korku insanın içinde kocaman bir ateş yakar. Bu sebepten korkunca elimizi ayağımızı ateş basar. Şekina karısı olsa, "Ayol benimkiler korkudan buz keser," derdi bana inat. Nedensizce ısındığımız yetmiyormuş gibi kulağımızın dibinde tatlı sesler hatta yumuşak bir musiki duyduk. "Fesuphanallah herhalde öldük," dedim. Oysa şu dünyaya kazık çakıp yüzyıllar boyunca gitmeyecek, gidemeyecek olduğumu idrak etmeme daha vardı. Zira o yıllarda bir fani gibi yaş alıyordum hayattan.

O tatlı musiki sesinin, burnumuzun ucunda duran kristal bir gemiden geldiğini duyunca önce bunun bizi cennete ya da bilemem artık belki de cehenneme götürecek bir gemi olduğunu düşündüm. Sonra zihnim türlü çeşit şeyler uydurdu daha ölmemiş olduğumu anladım.

Bir org çıkarıyordu o tatlı musiki sesini. I. Kraliçe Elizabeth'i temsilen gelen ilk İngiltere elçisi ki, adamın indiği geminin adını daha önce zikretmiştim, Susan of London, Sultanımıza bir sanat harikası olan saatli bir org hediye etmişti. Eh bunu da laf arasında söylediğimi hatırlıyorum. İşte bu org hareme gönderilmiş kadınlara dinletilmişti. Ancak Sultan'ın oğlu babasına hediye edilen ve sarayımızın neşesi olan bu orgu üzerindeki çanları, melek ve kuş figürleri sebebiyle "Bunu yapan tanrılık taslamış," diyerek bir gecede parçalatıp yaktırmıştı.

İşte şimdi o orgun sesi geliyordu kulağıma. Bizi görüp gemiye aldılar ve ben buz tutup etrafa saçılan gözyaşlarım eşliğinde geminin adının Susan of London olduğunu okudum. Mutluluk, yumuşak, tatlı, ışıklı bir odacıktır. Mevsim kış ise sıcaktır bu odacık. Mevsim yaz ise gölgelidir. Mutluluk bir histir. En derininizde sadece bir his. Bu yeryüzünde hiçbir nedene ve hiçbir faniye bağlı olmayan bir his. Sadece mutsuzluklar bunlara göbekten bağlıdır. Ama mutluluk en derinde bizim ne hissettiğimizdir. Mutluluk gölgeniz gibidir varlığı sadece size bağlı. Işık yoksa gölgeniz de görünmez göze ama siz var olduğunuza göre o da vardır muhakkak. İşte mutluluğun varlığı da böyle bir şeydir.

Bunları anlatıyorum çünkü o kristal geminin kaptanının oturduğu odacık bana bunları düşündürtmüştü. Portakal rengi ki bu meyveyi malum çok geç tanıdım, işte o renk bir ışığın doldurduğu loş odacıkta çay içiyordu kaptan. Beyaz peruğu vardı ve bütün gemi tatlı bir kokuyla kaplıydı. Vanilya, kakao, kahve, amber, çay, inci, elmas ve altın yüklenmişti çünkü bu gemi. Hatta kaptanın yatağının altı yasemin çiçeği doluydu. Kaim perdeleri olan ahşap yüksek bir yataktı bu. Kürkten ağır bir yorganı vardı ve sıcacıktı. Kırk gün kırk gece uzun bir uykuya daldık üçümüz birlikte. Kaptan pudra kokuyordu ve çok gençti. Beyaz perukasını yatarken bile çıkarmıyordu. Hayatımın en güzel rüyalarını o gemide uyuduğum derin uykularda gördüm. Burnuma ne zaman yasemin kokusu gelse göz kapaklarımın ağırlaşması, esnemekten ağzımı kapatamamam işte bu yüzdendir.

Kırk günün sonunda gemimiz bir beşik gibi sallanmaya başladı. "Tamam," dedim, "buzlar çözülüyor artık." Ama öyle değilmiş işte. İstanbul'un izbandutları kristal gemiyi yağmalamaya gelmişler. Eğer Dildirib'i el çabukluğuyla erkek kılığına sokmasak parçası kalmazdı vallahi.

Gemideki tütüne, altına tamah etmeyen yeniçeri İbrahim ganimet olarak bizi seçti. Böylece Dilfirib ve ben yeniçeri İbrahim'in kölesi olduk. Kristal gemiden takır takır titreyerek alındık, kendimizi bir mangal ateşinin başında bulduk. Şehri donduran soğğun nefesi tükenmişti. Ayaz kesilmiş usul usul kar yağıyordu. Kar taneleri şu âleme öyle yumuşakça düşmekteydi ki iyimser olmaktan ve yavaş hareket etmekten başka çaremiz yoktu. Altın boynuzun öte tarafında, benim de pek acıdığım kambur şehzade için yaptırılan caminin biraz ötesinde sarayımızı tam karşıdan seyrediyorduk. Gözlerimden iki damla yaş akıttıverdim. Yani o yakutlar palavraydı cancağızım. Şu hayatta her şey palavra zaten. Hayatın kendisi palavra. Asıl hayat bu âlemin ötesinde. Buradaki kötü bir rüya, düş, hayal. Bu dünya, şu âlem esasında başka bir âlemin cehennemi.

Karşıdan içli içli saraya bakıp neden ağladığıma gelince: Kolay değil o sarayda nice zaman geçirmiştım. Bir şeyden zorla uzaklaştırılmak herkesi soldurur, neşesini öldürür. Sevilen şeyden ayrı düşmek şu dünyadaki acıların en büyüğüdür. Acının tarifi mutluluğun tarifinden daha kolaydır. Eğer bir şeyi çok özleyerek acı çekerseniz içiniz şişer. Göğüs kafesinizi ören kemiklerin çatırdadığını duyarsınız. Vaktiyle gövdemden gelen bu çatırtının müsebbibi olarak uzun ömrüm boyunca biriktirip taşıdığım sırları göstermiştiniz. Öyle değildi işte: Evimi, ailemi, geçmişte bıraktıklarımı, sarayımı, Dilfirib'i, ölen bütün kadın efendilerimi çok özlemiştim ve çıkmak bilmez canım engel, hiçbirisine kavuşamıyordum. Allaha inanmak gibi yaptığım işe inanmışım ben. Bu sebepten saraydan uzak kalmak incitiyordu beni. Yeniçeri ve Dilfirib'in tepişmesini dinlemekten öte yaptığım bir şey yoktu. Oturmuş uzaktan hüznle sarayımı seyrediyordum. Yeniçerinin koynundan çıkmayan Dilfirib eve kazayla birisi gelirse erkek kılığında ortaya çıkıyordu. O zemheri soğğunda kimin kimsenin geldiği de yoktu gerçi. Dilfirib ve yeniçeri büyük bir aşk yaşıyorlardı. Bilmeyene nasihat edeyim bari: Aşk ateşi yatakta yakılır. İşte onlar da yatak döşekte yaktıkları ateşin sıcaklığıyla bembeyaz bir örtü altında sessiz ve kimsesiz kalan İstanbul'un sokaklarında dolaşmakta beis görmediler. Aşk ateşi yakıyordu çünkü onları. Yeniçerinin kırk izbandutla talan ettiği Kristal Gemi'nin etrafında dönüp durdular. Altın Boynuz'un buzları çözülmemiştir daha. Ben de Dilfirib'in başına bir şeycik gelmesin diye peşleri sıra seğırtmişim. Soğuktan nefesim donuyor, ağzıçığımı bir avuç dolusu çakıtaş doldurmuş gibi kapatamıyor, buz tutmuş kirpiklerimin ağırlaştırdığı göz kapaklarımı açamıyordum. Yeniçeri ve Dilfirib kahkahalarla, neşeli çığlıklarla buz üzerinde kaya kaya dans ediyorlardı. Böyle dans etmeyi nereden öğrendiler acaba diye düşünmedim değil. İçimizde toprağın altında saklanan tohumlar gibi hisler, marifetler mevcuttur. Atalarımızdan bize sirayet eden huylar, hastalıklar, renkler ve türlü türlü şeyler gibi. Bazı şeyler kanla geçer. Bazı şeyler hisle. Kanla geçenlerden ziyade hisle geçenler mühimdir. Zira insan kanıyla canıyla değil ilişkileriyle vardır. Hisleriniz, hissettikleriniz ayakta tutar sizi. Neyse benim diyeceğim, bazı şeyleri atalarımızdan devşirmişizdir. Dans etmek, şarkı söylemek, öteki türlü düşünmemek gibi. Yeniçeri ve Dilfirib çeşit çeşit milletten insanın olduğu İstanbul'da hayatta kalan tek canlılarmış gibi buz üstünde fır dönüyorlardı. Derken buzlar çatırdadı. Sanki biz bir kâbustaymışız, üzerine

bastığımız buz tabakası da karılıp parçalanan yumurta kabuğuymuş gibi çatladı ve ayrıldı birbirinden. Sular uyumaktan sıkılmış gibi kükredi ve uyandı. Kristal Gemi bütün güzelliği ve beyazlığıyla sulara kapılıp gitti. Benim cancağızımda tıpkı o gemi gibi üzerinde çaresizce kalakaldığı buz parçacığı sanki uçan bir halıymışçasına sulara kapıldı, bizden hızla uzaklaştı, yeni hayatında adım paylaştığı Dİlfirib'in kaderini de paylaştı. Neresinden bakarsanız bakın aslında şu fani dünyada her şey aniden olur. Sanırsınız ki gün geceye yavaş yavaş kavuşuyor, gece sabaha ağır ağır eriyor. Öyle değildir işte, her şey aniden olur. Fani dünyayı yavaş kılan gözlerimizdeki perdedir.

Dİlfirib'inin arkasından feryat figan eden yeniçeri kendisini sulara atıp sevgilisini geri getirmeye cüret edemedi. Aşk! aşk yapan budur işte. Terazinin bir kefesinin diğerinden ağır çekmesi. Hafif kalan terazi kefesinin de sallana sallana bütün ağırlığıyla, aşkıyla dünyanın dibine çöken diğerine bakakalması. Aşk! aşk yapan bu dengedir. Eğer yeniçeri suya atlasaydı bu aşk hikâyesinde ağır çeken kefe o olmuş olacaktı. Dİlfirib köpük köpük denizin kucığında gözden kaybolup gittikten sonra yeniçeri buz gibi sulara düşmekten korkarak titreyen bacaklarının üzerinde doğruldu ve evine doğru yürüdü gitti. Evet biraz kederliydi, gözü beni bile görmedi.

Önce kuşlar ortaya çıktı. Sonra hayatta kalmayı başaran sokak köpekleri. Ben de bir ahıra sığınıp hayvancıkların arasına yatıverdim. Ertesi gün ahırın sahibi Yahudi buldu beni.

Hemen kölesi ilan etti. Zaten öyle olması icap ederdi. Sarayımın kapısına yaklaşmaya cesaret edemiyordum. Bir iki fırsatım bulup köle pazarının yolunu tuttum, oraya gelen ağaların önünü kestim, diz çöktüm, yalvardım. Hiçbirisi beni önüne katıp saraya götürmeye razı gelmedi. Ne de olsa Sultan tarafından saraydan atılmıştım.

Ancak bilirsin bir şeyi çok istersen ki Allah da bunun olmasını istiyorsa eğer, umumiyetle olurmuş bu istenilen şey. Arzu, kuvvetli bir bacacık gibi içinizin ateşini yükseltir, âleme savurur. Yeter ki küle dönmeden kavuşun bu arzunıza.

Benim de başıma gelen bu idi aslında. Tam ümidimi kesmiştim ki sarayıma dönmekten aniden bir şey oluverdi. Mucize demeyeceğim çünkü bu pek ender olan şeylere denilir. Oysa bir nefes ve kalbin çarpışı bile mucizedir. Elbette kimine göre. Yani üç yüz elli yıldır şu hayatta olan birisine göre değil.

Saray'dan çıktığımız gün nasıl soğuksa saraya gerisin geriye döndüğüm gün de o kadar sıcaktı. O gün öyle bir gündü ki öğle namazının akabinde yağma yapmak amacıyla yangın çıkarttığı tespit edilen iki acemioğlu ve bir yeniçeri, Sultanımızın emriyle bir kayığa konulup denizde diri diri yaktırılmış da biz de kıyıda durmuş izlemiştik. Bir yangının kundakçısı olarak yakalanan bu zavallıların meşale gibi yanan bedenlerini söndürmek amacıyla kendilerini suya atmalarına engel olmak için enteresan bir düzenek kurulmuştu. Ezcümle kundakçılar elleri ayakları teknenin ortasında yükselen direğe bağlı avaz avaz bağırarak çatır çatır yanmaktaydılar. Öğle sıcaklığının altında yanmakta olan bedenlerinden öyle kesif öyle pis bir

kokuyu yayılmaktaydı ki birisi sorsa şu âlemde en fena kokuyu nedir diye, “Yanmakta olan insan kokusudur,” derim. Halk ceza olarak yakılanları gözünü kırpmadan seyretmekteydi. Bendeniz Nergis de pürdikkat seyre dalınca meşale gibi tutuşmuş yeniçerileri içlerinden bir tanesinin Kristal Gemi’yi talan eden, suların Dilfirib’i yutmasını seyreden bizimki olduğunu gördüm. Kim bilir Dilfirib gibi sulara kapılıp gitmek için neler vermezdi? Yanıp bitip kül oldular, tekne ardında cılız bir duman bırakarak açığa sürüklendi, cezalarını çekenlerin iniltileri kesildi, bizler de işimizin başına döndük. Aynı gün şehre bir zafer kazanarak dönen Sultan’ın şerefine eğlenceler başladı. Dükkanlar renkli kumaşlar ve bayraklarla süslendi. Sultan’ın has ahırındaki aslan, kaplan, leopar gibi vahşî hayvanlar sokaklarda gezdirilmeye başlandı. İşte ne olduysa o anda oldu. Aslan ellerinden kaçırıldı. Rivayet o ki Sultan bu aslanı öyle çok severmiş ki kimi zaman gidip ahıra yelelerini okşaya okşaya onun koynunda uyurmuş. Pek çoğunu saraydan tanıdığım süslü alay, boncuk tanesi gibi ortalığa saçıldı. Püskülleri, miğferleri, mızrakları, sancakları dağıldı gitti. Hepsi biçare aslanın peşine düştü. Zafer kutlama heyecanındaki halk galeyana geldi. Kadınlar, çocuklar ayaklar altında ezildi. Bu vahşî hayvanları zapt etmekle görevli şahsiyet kuduz köpekten beter ulumaya başladı. Meğer hayvancık dönüp bunun kolunu ısırmış, ısırıldığıyla koparıvermiş.

Tıpkı aslan avcısı olan babam gibi tören alayından firar eden hayvanın peşine düşüverdim. Dilim döndüğünce anlatmıştım ailemizden bize geçen gözle görünmez elle tutulmaz marifetler olduğunu. İşte bunlar ilğimizde kemiğimize sirayet etmezler. Ruhumuza işlerler. Benim o anda bir aslan avcısına dönüşüvermem gibi. Aslanın evlerden birisine daldığını görür görmez peşinden gittim. Çok geçmeden o evcikten bir çığlık yükseldi. Evin gelinlik kızı parçalanmış ceylan gibi taşlıkta yatmaktaydı. Hane halkı kaçıştı, ben elimde hançer içeri girdim. Aslanla göz göze kırk daire çizdik. Onu sarayına ve Sultan’ına geri götürüleceğime ikna oldu. Göz bebeklerimiz kıvılcım gibidir. Kocaman bir ateş yakar. Büyülü bir aynacık gibidir sizi kendi suretinize sevdalar.

Sonunda aslanın yelelerine yapıştım, sırtına bindim, sarayımızın yolunu tuttum. Herkes yol verdi bize. Alnımın terini gömleğimin koluna sildim. Bir aslanın sırtında köye dönen çocuğun masalını hatırladım ya da o çocuk bendim çünkü beni seyreden annemi, babamı, sevdiklerimi gördüm hayalimde. Belki o anda ağladım. Ağlamak deyince, ah sana da ne çok yalan bağışlamışım! Gözümün yaşının yakut, yeşim, elmas olma imkân ve ihtimali yokmuş, gördün. Muzaffer bir kumandan gibi saraya geri dönüyordum. Sarayın ağır kapıları açıldı bana. Sultan merakından bahçeye çıkmıştı onu hemen tanıdım. Aslanı ona ellerimle teslim ettim. Eğildim eteğini öptüm. Başımı neredeyse devekuşu gibi ayağının dibindeki toprağa gömecektim: “Dile benden ne dilersen?” dediğini işittiğimde önce yalancılıktan “Sıhhatinizi afiyetinizi,” dedim. Burnu şarap içmekten kızarmış, şişkin gözleri kanlanmıştı. Bir kere daha ama bu defa hiddetlenerek sordu. Ben de yüzüm gibi sesimi de neredeyse toprağa gömerek fısıldadım: “Burada, sarayınızda hizmetinizde olmayı dilerim Sultanım.”

Böylece saraya geri döndüm. Döner dönmez de senin soyunu başlatacak, soyundan olan her bedene bir işaret nakşedecekken büyük nineni buluverdim. Yani asıl hikâyem şimdi başlıyor

ve ben hiçbirisini anlatmadım. Muhtemelen ölüırken de böyle oluyor. Hiç yaşamamış gibi.”

Kızlar Manifestosu

Londra’da falcıya gitmiştik.

“Fesuphanallah bakla falı mı su falı mı yoksa yıldız haritası mı?” diye soran Nergis’e, “Cancağızım önümüze renk renk resimli kartlar açtı. Her şeyi oradan gördü anlattı,” diye izah etmişti Şekina. Sonra göz ucuyla bana bakıp falcının benimle ilgili kehanetini dillendirmişti. “Aman canımın içi söylediklerine hiç inanmadım.”

Biliyor musunuz ben kaçıp kurtulamayacağım bir yerde çatır çatır yanarak ölecekmişim. “Fesuphanallah hapisane gibi bir yerde mi?” diye sormuştu Şekina. “Öyle değil,” demişti falcı kadın. Uzun tırnaklarının içi kir dolu, oda soğuk ve karanlıktı. Mum alevinin etrafına yaydığı cılız ışıktaki kehanette bulunan resimli kartları seyrettik.

Falcı her şeyi bildi.

Şekina, Şekina değildi. O Zühre’ydi. Asıl Şekina, Zühre adıyla mezarın yolunu tutmuştu. Eşyalar gibi yer değiştirmek onun kaderiydi. Şekina, ölen ikizi gibi değildi: Onlarca gözün inleyerek gözlediği odacıkta o dua etmek için diz çöktüğünü sanırken bir anda kendisini ağzını dolduran şeyden kurtulmak isterken yerlerde sürünüp debelenirken bulmuştu. Böylece provalarda anlayamadığı şeyi bizzat tecrübe etmişti. Tecrübe ettiği şey gösterinin hazla beklenen anı olmuştu. Duvardaki delikçiklere sırf bu sebepten yenileri eklenmiş kimi delikler ki bunlar biraz daha yüklü para ödeyenlere aitti buradan başka uzuvların dayayıp odanın içerisine doğru çıkaracakları biçimde genişletilmişlerdi. O daha fazla para ödeyenlerin dayandığı deliklerin nerede olduğunu çok iyi bilirdi Zühre. Maviş abajurun sağında ve solunda, aynanın yanında, yatak başının üzerindeki yan yana üç delik. Gösterinin diz çökmenin akabindeki bölümünde kızlar histerik biçimde kendilerini duvardan duvara atar, duvarları öper, duvarları yalar ve hatta duvarları yani duvardaki çıkıntıları emerlerdi. İşte bu özel ve mahrem gösterinin bu anında duvarlar ses verir, inlerlerdi.

Şekina ve Zühre’nin, İngiliz erkeklerini yakan bu iki Arnavut biberinin gösterisi kısa zamanda Londra’da pek meşhur oldu. Turne teklifleri geldi. Gidecekleri şehirlerde duvarları kevgire dönmüş odacıklar inşa edildi. Alenen fuhuş yapmaktan hapse atılmalarına ramak kaldı. Şikâyet edildiler. Odacıkta ne olup bittiğine bakmaya gelen polisler için aynı odada içerisinde hiçbir edepsizliğin olmadığı sükunet dolu bir aşk oyunu oynadılar ama kimseyi oyunlarına inandıramadılar.

Oysa gösterilerinden birisine dönemin meşhur tiyatro artistlerinden Sarah Bernhardt bile gelmiş. Şekina'nın elinden düşürmediği yelpaze onun hediyesiymiş. O yelpaze de Bayan Bernhardt'a beraberinde oyuna getirdiği asil sevgilisinin hediyesiymiş. O asil sevgilinin Kral VII. Edward olduğunu adam kapıdan çıktıktan sonra o gece oyunda biraz daha hoyrat sevdikleri genç fark etmiş.

Kralın bile geldiği gösterileri son bulup, duvarları deliklerle bezeli odaları yerle bir olduktan sonra bunu kutlamaya karar vermişler: Bir otel odasında onların deyimiyle “erkekler gibi sarhoş” olmuşlar. Ağabeyleri tarafından yanlışlıkla gönderildikleri Londra'da anne ve diğer kız kardeşlerini kaybetmiş, ikisi bir başına kalmışlardı. Şekina anlatırken ağlıyordu:

“Ben Şekina! Zühre'ydi adım. Kız kardeşimin yerine geçtim. İnan eskiden kiraz çöpü gibi bir kızdım.”

Zamanla kız kardeşinin gövdesinin ve ruhunun da yerine geçmişti. Onun gibi balık eti kıvamına gelmiş, vurdumduymaz olmuş, Zühre'ye mahsus ürkekliği korkaklığı, sadece dua etmek için diz çöküldüğünü sandığı masumiyetini terk etmişti.

Sarhoş olup kıkır kıkır güldükleri o gece Şekina ve Zühre, Kızlar Manifestosu'nu yazdılar. Şekina benim için satır satır hatırlamıştı o manifestoyu. “Bir lekeyi çıkarmaktan çok daha zordur bir başkası olmak, bir başkasının yerine geçmek...” demişti ama önce. Sonra o tatlı, korkusuz, hayat dolu, pervasız ama yine de hassas bir ruhun hissedebileceği biçimde hüzünlü ve dalgın Şekina olup şakıymıştı Kızlar Manifestosu'nu:

Kızlar kambur durmamalı. Kızlar kambur durup göğüslerini gizlememeli.

Kızlar erkekler gibi etraflarına fıldır fıldır bakmalı. Kızlar başını yerden kaldırmalı.

Kızlar tıpkı erkekler gibi sesli konuşup herkesin içinde gülebilmeli.

Kızlar erkekler gibi yemeklerini dışarıda yiyebilmeli.

Kızlar sevdikleri ve kendi seçtikleri kocalarla evlenmeli.

Kızlar ana babalarının sözlerini çiğneyebilmeli.

Kızlar kanat takmış kuşlar gibi özgür olabilmeli. Kızlar istedikleri yere gidebilmeli.

Kızlar istediklerini öpebilmeli.

Kızlar erkeklerin yaptığı işleri yapabilmeli.

Kızlar erkekler gibi çubuk tüttürebilmeli.

Kızlar herkesin içinde kahve, tütün içebilmeli.

Kızlar tek başına yolda yürüyebilmeli.

Kızlar baba sözü dinlemeden yaşayabilmeli.

Kızlar beğendikleri bir erkeğe uzun uzun bakabilmeli. Kızlar içlerini yakana laf atabilmeli.

Kızlar elini uzatıp erkeklere dokunabilmeli.

Kızlar erkekler gibi okula gitmeli.

Kızlar istemezlerse anne olmayabilmeli.

Kızlar istemedikleri şeyi yapmamalı.

Kızlar rüzgârlar gibi özgür olmalı.

Kızlar kuşlar gibi daldan dala konmalı.

Kızlar gecelerden korkmamalı.

Kızlar inlerin cinlerin top oynadığı yerlerde korkusuzca durabilmeli.

Kızlar isterlerse bacaklarını açmalı.

Kızlar nehirlerde, denizlerde erkekler gibi yüzebilmek. Kızlar gezebilmeli.

Kızlar eteklerini savurup gülebilmeli.

Kızlar isterlerse evlerinin kadını olmalı.

Kızlar kimsenin ne yiyeceğini düşünmemeli.

Kızlar dünyanın ta kendisidir.

Kızlar dünya gibi fır fır dönebilmeli.

Yorulldum, Yorgunum

Bazen hayatımızın biricik anında kalmak isteriz. Hatıralarımızın en korunaklı kıyısında. Mesela, Şekina'nın gözyaşlarını sile sile ezberinden okuduğu Kızlar Manifestosu'nu duyduğum gecede.

Karanlıkta, manzarayı seyrettiğimiz divanın üzerindeydik. Elektrikler gitmiş, daha gelmemişti. Mangaldaki kor ateşleri seyrediyorduk. Öncesinde dışarıda gökyüzünün ve onun kucağındaki âlemin mavilikten siyaha akışını seyretmiştik. Sonra ateş böceği gibi titreyip sönen ya da Boğaz'a asılmış gibi duran balıkçı fenerlerini, yamaçtaki evlerin, minarelerin, camilerin, tek tük geçen arabaların ışıklarını seyretmiştik.

Kızlar Manifestosu'nu dinlediğim o anda kalmak isterdim. Nergis'in usul usul nefes alıp verişlerini duyduğum o tatlı sıcak anda. Ne kadar güvendeydik. Belki mutluyduk. Ya da ne halde olduğumuzu bilmiyorduk.

Hiç anlatmayayım ne olursunuz çocuklarımı gördükten sonra olanları.

Tekrar hastaneye kapatıldım. Çocuklarımın hayatta olduğunu bilmek acılarımı hafifletmedi aksine ağırlaştırdı. Bizi sevdiklerimizden ölümün ayırmadığı ayrılıklar daha acı vericidir. Bazen gün ne kadar uzun sürer şaşarsınız. Bana sorarsanız sizin ya da hepimizin yani kollarımıza o saatleri takanların ölçüp biçip böldüğü zamandan fazlasıdır zaman. Kim bilir, belki başka türlü ölçmenin bir yolu olsa zamanın nasıl uzadığını şaşkınlıkla görürsünüz.

İnsan bazen tıpkı şimdi benim yazdığım şu satırlar gibi kendisini avutmak ister. Tekrar hastaneye kapatıldıktan sonra çok kederliydim. Hastabakıcılardan yediğim dayakla ön dişlerim kırılmıştı. Doktor Turan hafta sonu Ada'daydı. Pazartesi sabahı hastaneye biraz geç geldi. "Niye kimse bana telefon açıp hastaneye geri getirildiğini söylemedi!" diye bağırdığını duydum. Çocuklarımı öldürmediğimi o da benim gibi yeni öğrenmişti. "Bir cinnet geçirmişsiniz besbelli," demişti. Karşılıklı oturuyorduk. Daha ona anlatacağım çok şey vardı. Ağlıyordum. Kırık dişlerimi görmesin diye parmaklarımın ucuyla dudaklarımı mühürledim.

Çocuklarımı görmeye gidişimin hikâyesini ona oracıkta anlatmıştım. Kırık dişlerimi görmesinden utanmıştım. Yüzüme, ellerime saplanan gül dikenlerini teker teker çıkarmıştı. Umarım unutmadınız. İnşallah bu satırları okurken "Gül dikenleri de neyin nesiydi?" diye sormuyorsunuz kendi kendinize. Hep böyledir gerçi kıyamam size. Herkes birbirine karşı kör ve sağırdır. Doktor Turan Bey, Başhekim Nüzhet Bey tarafından çağırıldıktan sonra geri

dönseydi gül ağaçlarının dibine gömdüğüm defterlerimi ona verecektim. Ama gelmedi. Sonra beni alıp apar topar götürdüler. Doktor Turan Bey'i bir daha görmedim.

Gecelerden bir gece defterlerimi gömdüğüm yerden çıkardım. Yazacak, anlatacak bir iki şey daha vardı ama ne? Daha doğamadım bile dedim. Hastane yavaş yavaş kalabalıklaşmaya başlamıştı. "Malum dışarıda savaş var," demişti hastabakıcılardan birisi. "Dünyada..."

Bir zamanlar sadece benim uyuduğum yatakta önce iki sonra üç ve ardından beş kişi uyumaya başladık. Sonra yataklar kaldırıldı yerlerde uyumaya başladık. Kimi hastalar çok saldırgandı. Bir iki kere çok ciddi yaralandım. Ön dişlerimin kırıldığına üzülmüştüm ya, bütün dişlerim döküldü. Buna rağmen defterleri korumayı başardım. Bir iki defteri hemşirelerden birisi bulup yırtıp attı. O defterlerde yazılanları yeniden yazamadım.

Doktor Turan rica ettiği için yazmıyordum. Hatırlarsanız babama ait olduğunu düşündüğüm bir deftercik vardı. Tava narasında bulduğum. Belki yazmak anlatmak soydan soya geçer bir şeydir. Neticede evlat ailenin sırrıdır. Ana babada çıkmayan şeyler evlatlarında çıkar. Unutulmamak, yok olmamak için yazdım. İnsan yaşarken başına gelenlerin farkına varamıyor. Ömür dediğimiz şey de işte öyle geçip gidiyor. En son babamı anlatmalıyım diye düşündüm. Belki bana gizli gizli yazıp anlatmayı öğütleyen oydu. Gerçekten gizli gizli yazar olmuştum. Hastalanıp ölenler vardı. Ya da diğer saldırgan hastaların öldürdükleri. Bir mucizeydi yazmak. Bu durumda yani. Ayrıca gerçekten öyle. Daha önce anlatmak için söylediğim şey yazmak için de geçerlidir: Yazmak ruhunuza çakılmış ve pas tutmuş çivileri teker teker sökmek gibidir. Doktor Turan Bey'e anlatmak da aynı şeydi.

Bir an önce anlatacaklarımı bitirmek ve bu yazdıklarımı gömmek istiyordum. Hayat da böyle bir şey işte. Yaşıyorsunuz yaşıyorsunuz (bu arada dilim sürçüp yazıyorsunuz dedim ne garip düzeltiltim ama) sonra aniden ölüyorsunuz. Her ölüm anidir. Şu dünyada Nergis kadar uzun bir ömür geçirmiş olsanız bile ölümünüz anidir. Gerçi Şekina ve Nergis'in macerası ebedi istirahatgâhlarına çekildikleri vakit bile devam etti. Önce yan yana gömüldükleri mezarlarına yıldız düştü. Bir kuru taş. Kararmış,yanmış, şu güzelim dünyadakileri kıskanan zebaniler tarafından cehennemden fırlatılıp atılmış gibi. İşte bir gece gökten bir yıldız kaydı düştü, bunların başuçlarındaki servi yandı bitti kül oldu. Mezar taşları nazarla tuzla buz olan billur bardaklar gibi parçalanmıştı da mezar tahtaları çökmemişti. Mezarlarının üzerini yalayıp hafifçe yakan bir oyuk açılmıştı o kadar... Ezcümle mezarlarına yıldız yağmıştı.

Birkaç yıl sonra da mezarlığın taşınması icap etmişti. Sahipli mezarların gelip ölülerini alıp götürmeleri emredilmişti. İstanbul büyüyordu. Mezarlarının açılışına bizzat tanıklık etmiştim. Sanki Şekina ve Nergis içlerinden canlı çıkıvereceklermiş gibi beklemiştim. Kemikle dolu kefenlerini iki küçük çıkın gibi elimize alıp gitmiştik. Bizden geriye kalan bunlardı demek. Bir torba kemik. Böyle olmamalıydı ama. Ellerimizle kurduğumuz, icat ettiğimiz hayat dururken, o kocaman yollar, köprüler, makinalar, taş yığını evler, biz insanlar yok olamazdık. Kemiklerimizden öte bir yere savruluyor olmalıydık.

Şekina ve Nergis'in kemiklerini güzel bir yaz günü, gölgeli, neşeli, tatlı kokulu caddelerden geçirip ve hatta onlara Boğaz'ı geçirip çiftliğe getirmiştım. Onları bize gösterilen mezarlığa değil çiftliğe gömecektim. Öyle de yaptım. Servi ağaçlarının biz oraya yerleşmezden evvel gömülen dervişlerin sessiz mezar taşları olduğunu bildiğimden bahçenin en güzel yerine gömdürdüm Şekina ile Nergis'i. Çiftliğin bir zamanlar pırasa, çilek tarlası olduğunu, o bereketli tarlalara can veren gübre tepeciğinin üzerinde oturup manzarayı seyrettiğimizi anlatmıştım. İşte o seyir terasına gömüldüler sessizce. Muşmula ağacının altını da aklımdan geçirmediğim değil. Evet sıra geldi onu anlatmaya. Muşmula ağacının altında başlayan hikâyeyi.

“Ben Bir Faşistim”

Muşmula ağacı ölmek bilmedi. Oysa meyve ağacının ömrü ne kadardır ki? Şekina gibi uzun ömürlü, Nergis gibi ölümsüzdü belki. Nergis boşuna demiyordu: “Fesüphanallah olmadık zamanlarda meyve veren bu muşmula ağacı aynı bizim gibi eşyanın tabiatına aykırı yaratılıştadır.”

Babam ölüm döşeginde, “Bir şeyi toprağa gömmek en kolayı...” demişti.

“Ama ya insanın dilindeki sırlar, kalbindeki hisler, kafasındakiler... Onlar ne olacak?” Babamı nedense hep muşmula ağacının altında hatırlarım. Yanında fesini başının arkasına doğru kayıtmış gezen göbekli, esmer, Şekina’yla Nergis’in hiç sevmediği misafiri, sıkıntıyla ayağının ucunu toprağa vurup dururken...

“Bre ne istiyor o adam ağabeyimden?”

Şekina bir yandan çubuğunu tüttürüp bir yandan araladığı perdenin arkasından babamla misafirini gözetlerken böyle sorardı. Şekina’nın babamın yerine geçmek mecburiyetinde kaldığı, bitli uzun saçlarını fes altında topladığı günlerde, bu adamla Pera’da meşhur bir otelde sanki babammış gibi yemek yemesi icap etmişti, biliyorsunuz. Bunun öncesinde bu adam hakkında hiçbir şey bilmiyorduk.

Sonra acı sır fısıldandı: Babam ömrünü adadığı bitkilerden canlıları öldüren bir gaz elde etmişti. Babamın, kayınpederi Prens Hazretleri’nin hayran olduğu bahçesinden geldiği yere bakar mısınız? Meğer bitkileri böyle bir gaye uğruna sevmiş. Yazık. Babamın üye olduğu cemiyette büyük bir katliamın planı konuşulurken babam bu fikri ortaya atmış: Evlerinden yurtlarından edip kökünü kurutmak istedikleri insanları bir merkezde toplayıp tıpkı birer mahlukatmış gibi üzerlerine bu gazı sıkacaklarmış. Kasılıp, katılıp ölüverecekmiş insanlar. “Ortalık mezbahaya dönmeden ha,” demiş o göbekli, esmer adam: “Kansız kırılacak soyları.”

Adını bir türlü hatırlayamıyordu Şekina.

Neyse... Babam kansız bir katliam yapacak buluşunu tatbik etmek için çırpınıp durmuş. Bir gece masada içip içip nutuk atmasını hatırlarım: “Bir ölüm bulutu yaratacağım hemşireler... İçine giren ölecek. Üzerine çöken ölecek. Soluyan ölecek. Nefes can değil, ölüm olacak. Ne müthiş değil mi?”

“Fesuphanallah değil!” demişti Nergis.

“Cemiyettekilerin de akli yatmıyor. ‘A be kafalarını kopardık mı biter bu iş’ deyip duruyor o şey, şey...” Adamakıllı sarhoştı babam. Uzun uğraşları sonucu bitkilerden elde ettiği zehirli ölümcül gazı Anadolu’dan sürülecek halkın üzerine tatbik etmeyi arzuluyordu. Bu hususta üyesi olduğu cemiyettekilerin ayak sürümesi canını sıkıyordu. Karşısında onlar varmış gibi anlatıp duruyordu:

“Düşünün aldığınız bir nefesle ciğerleriniz küle dönecek. Vücudunuz sanki soğuktan donmuş gibi kasılıp kalacak. Felç olacaksınız. Sonunda nefes bile alamayıp öleceksiniz.” “Ayol ne fena...” demişti Şekina. “Rahmetli anacığım seni doğurur doğurmaz şeytan olduğunu anlamıştı zaten.”

Ben bile hatırlıyorum, babamın, annesinin “Mayıs böceklerini ağır şamdanlarla ezerdin,” deyişini aktardığı satırları. Cemiyet üyeleri bu hayalci Arnavut’u oyaladıkça oyalamışlar. Gizli gizli katliam planları yapılırken ki babamın bunlardan haberi bile yokmuş. İşte bu zaman zarfında hiç hesapta olmayan bir şey oldu ve babam bir sabah çiftliğe ziyaretimize gelen matmazele âşık oldu. Sonra önce matmazel ardından babam ortadan kayboldu.

“Korku yok sevgilim,” diye başlayan o mektup her şeyi anlatıyordu. Matmazel gibi sanatçı, yazar, eli kalem tutan, aydın pek çok kişi İstanbul’dan Anadolu’ya sürgüne gönderilmiş. Bu niye yapılmış? Anadolu’daki ölümler başladığında bunu batıya iletmesinler, fikri, maddi, manevi bir yardım örgütlemesinler diye... Yani bu topraklardan sürmek istedikleri halkın can damarlarını böylelikle kesmişler. Sürgün edilenlerin neler yaşadığını o kırık dökük aşk mektubundan öğrendim. Matmazel kurşuna dizilmeden yazmış son mektubunu. Arkadaşlarının kurşuna dizilip katledilmesi seyrettirilmiş kendisine bir gün önce. İçlerinden birisinin dizlerinin bağının çözülüp yere yığılışım anlatmış. Kurşunu yemeden korkudan ölmüş gibi... Baharın çoktan geldiği yemyeşil öyle güzel öyle huzur verici bir yerdeymişler ki tüfeklerini onlara doğrultmuş bir manga askerin karşısında duvar boyunca dizilip ölümü beklemelerinden abesle iştigal diye söz ediyordu.

“İnsan ölürken ne düşünür ve kim bilir ölüm nasıl bir şeydir?” diye soruyordu. İnsanın kendi ölümünü anlatamaması aslında ne büyük kayıp. Ölümü hayattan daha gizemli yapan şey de bu zaten.

Kurşuna dizilenlerin kanlı bedenlerini yığılıp kaldıkları duvar dibinden sürüyüp mandaların çektiği arabalara taşıma görevi ölümü bekleyenlere verildiğinden, kendi payına düşen arkadaş ölüsünü nasıl sürükleyip taşıdığını anlatıyordu. Mektubun o satırlarını hatırlamama müsaade edin, gözlerimi kapatınca hatırlıyorum, gaipten sesler, yazılar, uçuşan harfler gibi gelir mektup da: “Benim payıma zavallı köpek itlafçısı düşmüştü. Yol boyunca ‘Benim bu alimlerin ve alimelerin arasında işim ne!’ diye söylenen, ‘Benim okuma yazmam bile yok, çocuklarım evde beni bekler, bu işte bir yanlışlık var, bırakın gideyim!’ diye ağlayan.

Hayvan gibi doldurulduğumuz vagonuyla bir tren bizi İstanbul’dan uzaklara taşıdı. ‘Bunu niçin yapıyorsunuz?’ gibi masum bir soru yönelten çocuk mütehassısını oracıkta vurdular. Kan

sızan başıyla omuz omuza aramızda oturup yola bir ölü olarak devam etmesini şart koştular. O yolculuktan sağ çıkamayacağımızı işte o vakit anladım. Ölene kadar aklıma mukayyet olabilmek için bildiğim bütün vodvilleri zihnimin ışıklı sahnesinde oynadım durdum. Kimi zaman kader arkadaşlarıma şarkılar mırıldandım. Bunu yaparken bir asker susmamı söyledi, hemen sustum. Yine de buna rağmen silahının kabzasıyla ağzıma vurdu. Dişlerimi avcuma tükürdüm. Kırık dökük dişlerle ölüme gideceğime üzüldüm. Bizi hayvan gibi birbirimize zincirleyip yürütürlerken ahalinin ‘Kimmiş bunlar, ne yapmışlar?’ soruları eşliğinde, bir kasaba çarşısının ortasında bir vitrinin önünden geçerken maymun gibi sırtıp baktım. Bunu yaparken de yine aynı ölüm kafilesinde benimle birlikte yürüyen tiyatrocun arkadaşımın geçen yıl bir oyunda yaptığı maymun taklidini hatırladım. Pek çirkinleşmiştim ya rabbim. Köpek itlafçısının kanlar içerisindeki cansız bedeni kuş gibi hafifti. Doğruymuş, insan öldükten sonra hafiflermiş.”

Matmazelin mektubu böyleydi işte. Hatırlayıp yazabilmek için sanki göklerden bana vahiy geliyormuş gibi mırıldanıyordum. Ama bu kimsenin gözüne batmıyordu çünkü bir akıl hastanesindeydim. Belki son olarak size burayı anlatmam lazım, hayatımın son durağını.

Yazdıklarımı Bulun Diye Gömeceğim

Babam, kederli Anadolu seyahatinden döndüğünde sadece “Çok yorgunum,” demişti. İnsanlar üzerinde tatbik etmenin hayallerini kurduğu bitkilerden zehirli gaz çıkardığı laboratuvarını dağıtmış, üyesi olduğu cemiyetten çoktan kovulmuştu. “Bre senin o itlerin arasında ne işin vardı ki?” diye sormuştu Şekina. Bir ölü için sorular nasıl anlamsızsa babam için de öyleydi. Babamın toparlanması epey zaman aldı. Tam toparlandı, kendisine geldi derken Şekina’yı götürmeye gelen İngiliz subayını öldürdüğü için saklanmaya başladı. Ardından kendi âlemine çekildi. 1938 yılının Aralık ayında, yani Şekina ve ben Londra seyahatimizden henüz yeni döndüğümüz günlerde, bir öğle üzeri Üsküdar’a bizimkilere uğradığımda ve evde babamdan başka kimsenin olmayışını görüp, söndü sönecek mangalın ateşini coşturmaya çalışırken, manzarayı seyreden babam neden bilmem: “Herkesin içinde bir faşist gizlidir,” demişti. “Herkes biraz faşisttir ama böyle olduğunu bilmez tıpkı benim gibi,” diye de eklemişti. Babamın bu sözü çok manidar gelmişti bana. Benim ruhumda da ne maraza varsa evlenmek için gidip en kötü adamı bulmuştum. Ama öyle olduğunu idrak edemiyordum. İstanbul Boğazı’nın dibinde dünyaya gelen bir bebeğin ilk çılgılığını koyverememesi gibi bir şey.

“Fesuphanallah bu hepimiz için en hayırlısı oldu,” derdi Nergis.

Ne? En hayırlısı olan şey ne? Benim doktor Adnan’la evlenmem mi, babamın kafese kapatılan bir kuş gibi sessizleşmesi mi?

Köpeklerin saldırısına uğrayıp paramparça olduğum o kazadan kurtulup, Mıtnb’ların çadırında şifa bulduğum günlerin sonunda, İstanbul’a evime geri döndüğümde kendimi babam gibi hissediyordum: Yorgun, yenilmiş, paramparça. Gerçekten paramparça olmuştum. O yaz bütün İstanbul basını “Köpeklerin parçaladığı kadın” olarak benden söz etmişti. Çay partilerinde kadınlar çevremi sarıp kollarımdaki, bacaklarımdaki belli belirsiz izlere bakıyorlardı, izler belli belirsizdi, yine o yaz Türk hanımlarını hokka burunlu yapmak üzere Paris’ten gelen meşhur Estetik Cerrah Mösyö Rupen, “*Tres bien*,”^[2] demişti izlerime bakıp. Çok dikkatli bakıldığında vücudumda tuzla buz olup yapıştırılmış porselen bebeğin taşıdığı izlere benzer silik soluk çizgiler seçilebiliyordu.

Kocam beni karşısında görünce, “Bu dünyadan mısın yoksa ötekisinden mi?” diye sormuştu: “insan mısın hayalet mi?” Gazeteler bunları bile yazmıştı. Benden de söz etmişlerdi: “Zaten hanımefendinin hayatı çok enteresan bir biçimde Boğaz’ın ortasında su almakta olan bir kayıkta başlamış...”

İşte o hayatın akıl hastanesinde sonlanacağım adım gibi biliyordum. Hoş, kimi zaman adımları da unuttuğum oluyordu. Kendime Şekina, Nergis dediğim ya da türlü çeşit isimler verdiğim... Oysa babam bana çiçeklerin üzerinde geceleri beliren damlacıklar, gecenin gözyaşları anlamına gelen bir isim vermişti: “Bre seni sudan çıkardığımızda gün geceye kavuşmuştu bile. Ters dönmüş kayığımızın üzerine karabatak gibi tünemiş kurtulduğumuza şükretmiştik. Anneni sular alıp götürmüş olsa bile sen küçük bebek kucağımızdaydın ve bütün vücudun kristalmiş gibi görünen su damlacıklarıyla bezeliydi. Yağlı ıslak vücudundan kayıp düşmeyen su damlacıkları tıpkı geceleri çiçeklerin üzerinde gecenin gözyaşları olarak belirenlere benziyordu.”

İnsan adına benzer.

Tekrar akıl hastanesine döndükten ve Doktor Turan’ın ansızın gidişinden sonra uzunca bir süre Balıkçı Hasan’ın çocuklarını ziyaretime getireceği hayaliyle yaşadım. Eğer bir şeyi benim gibi çok hayal ederseniz onu olmuş kabul edersiniz. Ya da hayaliniz gerçekleşmiş olur ama siz onu hâlâ hayal zannedersiniz. Şu anlatacağım iki şeyi o kadar çok hayal ettim ki sonunda gerçek mi hayal mi karıştırdım. Kim ne derse desin ömür dediğimiz şey de hayalle gerçeğin karışımından ibarettir.

Başhekim Nüzhet Bey’in odasına çağrıldığımda bana “Pencereden bak,” dedi. Paltosunu giymiş, masasında oturuyordu. Bahar gelmesine rağmen ruhlarımız gibi barındığımız mekânlar da soğuktu, ısınmıyordu. Bütün dünya savaşıyordu ve sanki bütün memleket, bütün şehir aklını kaybetmiş gibi hastaneye doluşmuştu. “Yoksulluktan,” diyordu iyi kalpli bir hemşire, “İnsanlar yoksulluktan, açlıktan deliriyorlar.” Akıl hastanesinde et et üstüneydi. Koğuş öyle kalabalıktı ki soluğumuz bizi hem ısıtıp hem boğabilirdi. Herkes birbirini yaralıyor, tecavüz ediyor, ısıırıyordu. Korkunçtu. “Bitlisindir şimdi sen,” demişti Başhekim Nüzhet. Koğuştan, bahçeden ve ayda bir topluca yıkandığımız banyodan başka bir yer görmenin iştahıyla çevreme bakmıyordum.

“Hiçbir yere dokunmadan pencereye yaklaş.”

Emrini yerine getirmiştım. Yakmayan ama ısıtan tatlı bir güneş doldurmuştu pencereyi. Önüne durduğumda iliklerime kadar ısınmışım. “Bir yakının çocuklarını getirmiş,” demişti sonra. Aşağıda Balıkçı Hasan’ın yanında, ağacın altında bir bankta oturmuşlardı çocuklarım. “Kimi bekliyorlar?” demiştım soru sorabildiğime şaşarak. “Seni,” demişti Başhekim Nüzhet Bey. “Beni böyle görmesinler, korkarlar,” demiştım. Zira güneş ışığıyla dolu penceredeki aksimde kendimi görmekteydim. Bir sandala binip açılıp gizlice çocuklarımı görmeye gittiğimden bu yana epey hırpalanmışım. Kaldı ki o vakit bile tıraşlıydı kafam. Yadırgamıştı küçüğüm o halimi. Usulca okşarken kafamı. Ağzımda diş kalmamıştı. Yüzümde yaralar vardı. Bir ihtiyara benziyordum. Ama ben çok güzel olduğum yıllarımı da hatırlıyordum. Gür saçlarım, kaim dudaklarım, biçimli dişlerim, güzel bir ağızım ve asil bir gülümseyişim olduğunu söylerlerdi. Gözlerim, tenim, ellerim, ayaklarım, omuzlarım, bacaklarım güzeldi. Kalçalarım yuvarlak, göğüslerim biçimliydi. Güzel bir kadındım. Her şeye rağmen neşeli.

Nergis ve Şekina gittiğinden beri şu dünyada yapayalnız, kimsesiz kaldığımda bile her şeye rağmen neşeli, çocuklarıyla avunan.

Çocuklarımı o pencereden gizlice izledim.

“Yanlarına gitmeyecek misin?” diye sordu Başhekim Nüzhet.

“Ben zaten onların yanındayım,” dedim.

“Söyleyelim o vakit seni daha fazla beklemesinler,” dedi son olarak. Gözümü onlardan ayıramıyordum. “Beklemesinler,” dedim gözlerim yaşlarla dolu. Sanırım son hatıram buydu.

Size bir şey daha anlatacağımı söylemiştim ama o da buna benzer bir şeydi. Doktor Turan’ın geri dönüp “Siz deli değilsiniz,” diyerek beni kucaklayıp hastaneden çıkarmaya gayret edişi, “Sizi çocuklarınıza götüreceğim,” demesi. Belki gerçektir, belki hayal.

Bir hastabakıcı yanlarına gitti, onlara bir şeyler söyledi.

Onlar da kalkıp gittiler. Balıkçı Haşan çocuklarımın ellerinden tutmuştu. Beni unutmadıklarını umut ediyordum. Çünkü ben yaşadıklarımı hiç unutmadım. Pencereye iyice yaklaştım. Hayatla vedalaştım. Aklıma Şekina, Nergis gelmedi değil. Ölüm belki daha güzeldir yaşamaktan. Gördünüz işte, yaşamak uzun bir macera.

Çocuklarımın arkasından uzun uzun baktım. Yazın onları denize götürdüğümde suya girip çıktıktan sonra göbek deliklerine dolan birkaç damla suyla meşgul olurlardı çocukça bir oyun içinde. Onlara anlattığım doğum hikâyemi unutmamışlar, hep hatırlatıp sormuşlardı.

“Annenden nasıl koptun?” demişti küçüğüm. “Madem suyun dibinde dünyaya geldin göbek bağının nasıl kesilmesi icap etti?” diye soruyu dallandırıp budaklandırmıştı büyüğüm. “Göbek bağım hiç kesilmedi ki?” demiştim ben de. “Göbek bağlarımız kesildi sanırsınız ama kesilmez. Görünmez bir bağ bizi birbirimize bağlar.”

Bu son söylediğimi sevmişlerdi. Güneşin altında tatlı bir dalgayla sallanan sandalın içerisinde mutluyduk. Şekina ve Nergis’in gaipten gelen seslerini, hayaletlerinin fısıltılarını, sandalımıza tırmanmaya çalışan iki deniz kızının tatlı ağız dalaşını duyuyordum ve inanıyordum ki onlar da gittikleri âlemde mutluydular.

Çocuklarım gözden kayboldular. Kapadım gözlerimi. Göbek deliklerimizle oynadığımız o güzel yaz gününe gittim.

“Bence insan ölmüyor,” demişti büyük oğlum. “Rüya görüyor.”

“Belki şimdi hepimiz uyuyoruz ve rüya görüyoruz,” demişti küçüğüm.

İnsan güçlü değil en güçsüz. Bu düşündüğümü o anda onlara söylemedim. Pencereden onların arkasından bakar gibi, bunun hayata dair son anım olduğunu düşünerek duruyordum bir zerresinden ibaret olduğum âlemin kıyısında. Sanki o sandalın içinde, denizin ortasında, çocuklarım kucağımdaydı. Güneş üçümüzü ısıtıyordu. O an orada mutluyduk. Çocuklarımın

peşinden koşmak onlara yetişmek onlara son kez sarılmak istedim ama artık çok geçti. Bu duygunun göklerden düşen bir yıldırım gibi beni yakıp yıkıp kül ettiğini hissettim. Teşekkür ederim. Bu dünyadan geçip gittiğim için mutluyum. Ama yine de sizin de artık iyi bildiğiniz ebedi hayatımın bir hayal misali silinip yok olacak olması çok acı, öyle değil mi?

1908-1945

[\[1\]](#) (Fr.): Nadir, gidip bakın ne yapıyorlar.

[\[2\]](#) (Fr.): Çok iyi. 236